

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓJA

2016. ÉVI TAPASZTALATAIRÓL

2017.

Tartalom

I. A Testület tájékoztatója 2015. évi tapasztalatairól	3
II. Összefoglaló a 2016. év legfontosabb eseményeiről.....	3
III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai	5
1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai	5
1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme.....	5
1.2. A rendőrség együttműködési kötelezettsége más szervekkel	8
1.3. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége.....	9
1.4. Intézkedési kötelezettség	10
1.5. Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége.....	15
1.6. Arányosság követelménye.....	17
1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége.....	18
1.7. Sérülés okozásának elkerülése, orvosi ellátás biztosítása	20
1.8. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége	21
1.9. Szolgálati fellépés.....	22
1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség	26
2. Rendőri intézkedések.....	28
2.1. Igazoltatás.....	28
2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás	30
2.3. Előállítás	34
2.4. Elővezetés.....	42
2.5. Biztonsági intézkedés	43
2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen	44
3. Kényszerítő eszközök	45
3.1. Testi kényszer.....	45
3.2. Bilincs.....	47
3.3. Vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása.....	49
IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok	49
V. Statisztikai melléklet	77

I. A Testület tájékoztatója 2015. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”.

Ezen kötelezettségének a 2016. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

II. Összefoglaló a 2016. év legfontosabb eseményeiről

A 2016-os évben a Testület céljából tűzte ki, hogy a Magyarországon tartózkodó emberek (magyar és külföldi állampolgárok) minél szélesebb köre tudomást szerezzen a Testülethez fordulás lehetőségéről és módjáról, ezért 2016. nyarán nagyszabású plakátkampányt indított, mely során több ezer plakát került országszerte kihelyezésre a települési önkormányzatok és a rendőrség közreműködésével. A statisztikai adatok tanulsága szerint a kampány elérte célját, hiszen a Testülethez érkező panaszok száma az azt követő hónapokban jelentősen megnövekedett. A Testületnek a jövőre nézve is számos terve van, hogy miként lehetne tevékenységét minél szélesebb körben népszerűsíteni; így például folyamatosan napirendjén tartja a különböző sajtó és médiaorgánumban való megjelenés különböző opcióit is.

2016-ban a Testület életében az alábbi jelentősebb események történtek:

Testületünk idén is részt vett a hagyományosan áprilisban megrendezésre kerülő Országos Rendőr- és Tűzoltónapon a Városligetben. A Rendőr-és Tűzoltónap alkalmával a Testület a tevékenységről szóló szórólapok és tájékoztatók kiosztása mellett több gyermekprogrammal is próbálta a helyszíntre érkezők figyelmét felkelteni, így például – a rendkívül közkedvelt – arcfestéssel, rajzpályázattal, színezéssel.

2016. májusában a Molnár Tamás Kutató Központ – Alapjogokért Központ konferenciát rendezett az „Emberjogi fundamentalizmus címmel” a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Főépületében. A konferencián előadást tartott Dr. Cservák Csaba testületi tag, a KRE Alkotmányjogi Tanszékének vezetője a „Az alapjogvédelem szervezetrendszeréről” témájában, valamint Dr. Farkas György, a Testület tanácsadó munkatársa a kisebbségi jogokról. A több szekcióban folyó rendezvényen Dr. Cservák Csaba az alapjogvédelem szervezetrendszeréről értekezett, előadásában áttekintést adva az alapjogok fejlődéséről.

Az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottsága 2016. május 31-i ülésén megvitatta és 8 igen és 2 tartózkodással elfogadta a Testület 2015. évi tevékenységéről összeállított tájékoztatóját. Dr. Lukács Tamás a bizottsági ülésen a Testület tevékenységének főbb területeit kiemelve ismertette az elmúlt év tapasztalatait. A Testület elnöke az ülésen átnyújtotta a frakcióknak az elmúlt nyolc év tapasztalatai alapján összeállított jogszabály-módosítási javaslatcsomag tervet.

Az Országgyűlés Igazságügyi-, valamint Honvédelmi és rendészeti bizottságainak közös jelölését követően a parlament 2016. június 7-i ülésén a jelenlévő képviselők több mint kétharmadának szavazatával, 2016. július 23-tól hat évre (azaz 2022. július 22. napjáig) megválasztotta Dr. Kozma Ákost a Testület tagjává. A Testület tagjává történő választására azért került sor, mert (az Országgyűlés által 2010-ben megválasztott) Dr. Kozma Ákos megbízatása 2016. július 22-én lejárt. Az így megüresedő helyre az Országgyűlés ismételten Dr. Kozma Ákost választotta meg, aki ezt követően esküt tett az Országgyűlés plénuma előtt.

A Testület két tanácsadója, Dr. Deák-Kondákor Dóra és Dr. Balás Cecília 2016. június 28-án részt vett a Károli Gáspár Református Egyetem Állam-és Jogtudományi Kara által megrendezett „Az új büntetőeljárási törvény legfontosabb rendelkezései” című konferencián. A konferencián előadást tartott többek között Dr. Kónya István, a Kúria Elnökhelyettese; Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró „A kényszerintézkedések az új büntetőeljárási törvényben” címmel; Dr. Bánáti János, a Magyar Ügyvédi Kamara Elnöke, valamint Prof. Dr. habil. Herke Csongor DSc., egyetemi tanár, az MTA doktora.

Az Országos Rendőr-főkapitányság meghívására Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag 2016. október 5-én előadást tartott a megyei rendőr-főkapitányságok ellenőrzési szolgálatai képviselőinek a "Panaszok, rendőri intézkedés elleni panaszok, közérdekű bejelentések és egyéb beadványok kezelése" elnevezésű továbbképzésen. A testületi tag ismertette a Testület legfrissebb tapasztalatait a rendőri intézkedésekkel szemben előterjesztett panaszok kapcsán. Előadta, hogy a legújabb kihívást azon intézkedések jelentik, amelyek során az intézkedő rendőröknek a magánjog területét érintő kérdések vonatkozásában kell fellépniük, hiszen ezekben az esetben érdemben nem dönthetik el a magánjog területét érintő jogvitát, hanem a felek tájékoztatására kötelesek. A Testület gyakorlatában azonban ennek ellenére folyamatosan nő az olyan esetek száma, amikor a rendőrök beavatkoznak a jogvita érdemi eldöntésébe. A testületi tag ezen kívül részletesen ismertette az előállítást, a bilincselést és az eljárásjogot érintő anomáliákat is.

A 2015-ben megkezdett munkát folytatva a Testület nem titkolt célja volt, hogy tovább erősítse a hazai és nemzetközi szinten betöltött szerepét az alapjogvédelmi kontrollmechanizmusok között, valamint továbbépítse hazai és nemzetközi kapcsolatait.

III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

Ebben a fejezetben a Testület által elfogadott állásfoglalások lényeges tartalmi elemeit fogaljuk össze röviden. Az ismertetés nem tartalmazza az elutasító döntések és azon megszüntetéses esetek bemutatását, amelyekben érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor. Az intézkedést foganatosító szervhez való áttételt elrendelő, az eljárást – érdemi vizsgálatot követően – megszüntető, illetve az országos rendőrfőkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának megküldött állásfoglalásokon keresztül a Testület gyakorlatát az Rtv. szakaszainak sorrendjére épülő logikai rendben mutatjuk be.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, és a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán folytathat vizsgálatot.

1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai

1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.¹

Az Rtv. I. fejezetében található, annak 2. § (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés – amely szerint „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait” – olyan általános elve a rendőri tevékenységnek, melynek át kell hatnia minden intézkedést, így a Testület által vizsgálható, az V. és VI. fejezetben szabályozott intézkedések végrehajtását is, és megsértése valamennyi – köztük a Testület hatáskörébe tartozó – rendőri fellépés vonatkozásában számon kérhető. Ezt az álláspontot támasztja alá az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése is, amelynek értelmében a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően (azaz a 2. § (1) bekezdést is figyelembe véve), részrehajlás nélkül intézkedni, amely

¹ Az alcímek elején található jogszabályrészletek [Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 31/2011. (IX.22.) BM rendelet] a 2016. december 31. napján hatályos állapotot tükrözik, míg az állásfoglalások ismertetésében hivatkozott jogszabályrészletek a kifogásolt rendőri intézkedés napján hatályban lévő joganyagot tartalmazzák.

norma annak ellenére beemeli az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabály érvényesülésének vizsgálatát a Testület hatáskörébe, hogy az egyébként az Rtv. IV-VI. fejezetén kívül esik.

Erre a gondolatmenetre építve a Testület elsősorban a rendőri fellépés jellegének, minőségének megítélése kapcsán fejtette ki nézeteit. A Testület a rendőri hangnem megítélése során a *65/2008. (VIII. 18.) számú állásfoglalása* Indokolása II. részének 3. pontjában megfogalmazottakat tartja irányadónak, amely álláspontot az országos rendőrfőkapitány is osztotta a 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. számú határozatában. Az országos rendőrfőkapitány határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt mondta ki, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti ki az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálja azt, hogy az intézkedő rendőr által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos milyen magatartást tanúsított.

A Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van a rendőri intézkedések alkalmával az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése érvényesülésének vizsgálatakor, főleg az intézkedő rendőrök stílusa, fellépési módja, és az általuk használt hangnem megítélése tekintetében. Ezeket a körülményeket ugyanis az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is, mert a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A *163/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló ügyben a panaszos beadványában sérelmezte, hogy egy incidens sértettjeként kért a rendőrségtől segítséget, ám a kikerülő járőrök – akik elmulasztották azonosítani magukat – nem intézkedtek érdemben a helyszínen, durván viselkedtek a panaszossal, aki magatehetetlenül feküdt a sérülései miatt. A panaszos kifogásolta, hogy a rendőrök nem viselkedtek ahhoz méltóan, amit képviselnek, mi több, kifejezetten csúnyán viselkedtek vele, gúnyolták, hogy nem tud lábra állni, illetve a mentőautóhoz lépve a rendőr kétszer is kihangsúlyozta, hogy a panaszos csak „elesett”.

A kapitányságvezetői átirat rögzítette, hogy a beszerzett jelentések alapján a rendőrök nem ütöttek meg bántó vagy lealacsonyító hangnemet, a rendőrök kiegészítő jelentése azt rögzítette, hogy a panaszos volt az, aki arrogáns volt velük és kioktató hangnemet ütött meg, nem kommunikált érdemben, az állítólag őt kidobó férfiakat szidalmazta. Ugyan a Testületnek a panaszos és járőrök közt folytatott beszélgetésről nem áll rendelkezésére hangfelvétel, azonban a Testület a kollégák közti rádióforgalmazást hallva a Testület meggyőződése szerint arra lehetett következtetni, hogy a panaszos vonatkozásában megütött hangnem valóban hagyhatott némi kívánni valót maga után. A panaszos kifejezetten és hangsúlyosan azt sérelmezte, hogy vele csúnyán beszéltek és durván viselkedtek a rendőrök. A

kollégák közt lezajló beszélgetést hallva a Testület nem tudja felelősséggel és meggyőződéssel azt kijelenteni, hogy a rendőrök által használt hangnem vonatkozásában érvényesültek az erre vonatkozó törvényi és egyéb (Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét) előírások. Gyakorlatától eltérően, az ismertetett tényállítások között meghúzódó ellentét ellenére, a rendelkezésre álló hangforgalmazás hanganyagára való tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy az intézkedés során alkalmazott rendőri hangnem és bánásmód emberi méltóságot sértő volt.

Szintén a hanganyag volt a perdöntő abban a *62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló ügyben, ahol a panaszbeadvány szerint a panaszos a volt felesége gondozásában levő kislányát akarta az óvodában meglátogatni, de az óvoda személyzete nem engedte be. A panaszos rendőri segítséget kért. A kikerkező rendőrök testi kényszert alkalmazva tartották távol a bejárat ajtajától. A rendőrök a panaszos, illetve a helyszínen tartózkodó volt felesége igazoltatása mellőzésével kezdtek intézkedni: az óvodavezetőség tájékoztatása alapján, miszerint a panaszos rugdosta a bejárat ajtaját, előállítását foganatosították. A Testület – a panaszos által rendelkezésre bocsátott és hitelességét illetően kétségbe nem volt hangfelvételek alapján megállapította, – hogy az intézkedő rendőrök lekezelően, pökhendien és arrogáns módon beszéltek a panaszossal a helyszínen (egyebek mellett az apai mivoltát kérdőjelezték meg, illetve méltóságában sértették meg), ami miatt kimondta az emberi méltósághoz való jogának sérelmét. Az országos rendőrfőkapitány határozatában helyt adott a panasz ezen részének.

Az élelmezéssel kapcsolatos panaszoknál a Testület a vizsgálata során szintén felhívja a 2. § rendelkezéseit. *224/2016. (XI. 10.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló beadványban a fiatalos panaszos törvényes képviselője elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a meghosszabbított, közel 12 órás előállítása alatt fia nem kapott semmilyen ennyivalót a rendőrségen, illetve nem tájékoztatták őket arról, hogy milyen ügyben állították elő gyermeküket. A felek állításai közti ellentmondást (hogy pontosan milyen ígérek és tájékoztatások hangzottak el az élelmezést illetően) a Testület nem tudta feloldani vizsgálata során, azonban arra való tekintettel, hogy a rendőrség számlával alátámasztotta kora reggel élelmet biztosított a panaszosnak, nem tartotta indokoltnak megállapítani a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét amiatt, hogy 5 óra elteltével nem azonnal biztosítottak neki étkezést. A törvényes képviselő tájékoztatás hiánya miatti kifogása kapcsán szükséges még utalni az Rtv. 24. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre is. [„24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.”] Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés rögzítette, hogy az előállítás okáról megkapta a panaszos a tájékoztatást, illetve a panaszos elfogásáról és büntetés-végrehajtási intézetbe történő szállításáról a szüleit szóban tájékoztatták a rendőri intézkedés során. A kiegészítő jelentések szerint a szülőket mindenről tételen és pontosan tájékoztatták: legelőször az előállítás okáról (mely szerint körözés volt érvényben a gyermekükkel szemben), majd arról, hogy mely rendőrségi objektumba szállítják a

panaszost. Az egyik kiegészítő-jelentés is azt rögzítette, hogy többször is elmagyarázták a szülőknek, hogy miért történhetett meg ez az egész, de ők azt nem akarták tudomásul venni, feljelentéssel fenyegetöztek. A hivatkozott Rtv. szakasz az intézkedés alá vont részére történő előállítási ok közlését írja elő, amelyet az intézkedés napján kelt jelentés rögzített. Mindemellett a rendkívül részletes és élethű párbeszéd leírása miatt a Testület igazoltnak látta azt a rendőrségi álláspontot is, hogy a rendőrség a vonatkozó jogszabályokat betartva járt el és nem mulasztott a törvényes képviselő felvilágosítása kapcsán, ezért e tekintetben nem állapított meg jogsértést a Testület.

1.2. A rendőrség együttműködési kötelezettsége más szervekkel

2. § (2) A rendőrség a feladatának ellátása során

a) együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok közösségeivel;

b) segítséget nyújt - jogszabályban meghatározott esetben - az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához;

c) támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét.

Az Rtv fenti rendelkezéseit a Szolgálati Szabályzat 37. § -a egészíti ki, amely a *végrehajtási eljárásban* történő rendőri közreműködés szabályait rögzíti. [„Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv az állami és a helyi önkormányzati szervek által foganatosított végrehajtási eljárásban részt vevő személyek biztonsága megóvásához segítséget nyújt, valamint a végrehajtási eljárásban alkalmazható helyszíni kényszercselekményeknek való ellenszegülést megszünteti, továbbá – ha a végrehajtási kényszercselekményre feljogosított az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közreműködését kéri – végrehajtja a bíróság intézkedésében meghatározott adós személye elleni kényszercselekményt.”]

Többek között a fenti rendelkezéseket vizsgálta a Testület a 128/2016. (VII. 7.) számú állásfoglalása kapcsán, amelyben a Testület a következő megállapításokat tette. A beadványban a panaszos elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a rendőrség az adott ügyben intézkedett, közreműködött az önkormányzattal (polgármesterrel), beleavatkozva egy olyan ügybe, ahol polgári peres eljárás volt folyamatban. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrség egy olyan ügyben biztosította a jelenlétet, amelyről megfelelő információval nem rendelkezhetett, és olyan iratokra hivatkozva tette ezt, amelyek létezéséről ő nem is tudott.

A rendőrségi iratok szerint a „rendőri védelem iránti kérelmet” a megyei rendőrfőkapitánynál a megyei jogú város Polgármesteri Hivatal egyik osztályának vezetője terjesztette elő, a kérelemhez mellékelték a polgármester tulajdonosi hozzájárulását, amelyet a vonatkozó önkormányzati rendelet alapján adtak ki. A Testület — a vonatkozó joganyag [a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (Kstv.), a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)] rendelkezéseinek részletes elemzése nélkül megállapította, hogy a rendőri védelemhez mellékelt polgármesteri tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozat nem tekinthető olyan dokumentumnak, amely egy helyi önkormányzat végrehajtási eljárást megalapozhatott volna. Jelen esetben a helyi szabályozás a polgármesterre ruházta át a tulajdonosi jogok gyakorlását (így a tulajdonosi nyilatkozatok megtételét is), azonban ezen magánjogi nyilatkozat vélhetően szervezeti okokból született "határozati" formában. A Testület álláspontja szerint a szóban forgó vagyoni jogi ügyben az önkormányzat magánjogi szereplő volt és nem hatóság, ami miatt a határozati formát öltő magánjogi nyilatkozat nem volt alkalmas közigazgatási, bírósági, önkormányzati végrehajtási eljárás lefolytatására, ezért a rendőrség végrehajtási biztosítási tevékenységét sem alapozhatta meg. A Testület fontosnak tartotta kiemelni, hogy az intézkedő rendőröktől semmiképp nem várható el, hogy ilyen helyzetben meglehetősen speciális tudást igénylő jogi ismeretekkel rendelkezzenek, ugyanakkor az mindenképpen *elvárható a rendőrségtől, mint szervezettől*, hogy az írásban érkező, hasonló tárgyú kérelmek esetén ellenőrizze a határozat végrehajthatóságát, hiszen nyilvánvalóan csak jogerős, vagy azonnal végrehajtható hatósági határozaton alapuló végrehajtási eljárásban működhet közre. A Testület ezen állásfoglalásában kimondta, hogy az Rtv. azon szabálya, hogy a végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős, nem mentesíti a rendőrséget az alól, hogy ellenőrizze a megkeresés jogszerűségét, illetve a végrehajtandó határozat jogerejét, hiszen ezzel tisztázható az, hogy elrendelték-e végrehajtást az adott ügyben. Ezen érvelés mentén a Testület a rendőrség közreműködését jogsértőnek találta, amely miatt megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz és tulajdonjoghoz fűződő jogának sérelmét.

1.3. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

(2) A rendőrség a belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – számos esetben vizsgálta a tavalyi év során is, melyekre a konkrét intézkedések vizsgálatánál kitérünk.

1.4. Intézkedési kötelezettség

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

[...]

(3) Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

14. § A rendőr közreműködik a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárításában. Ha a veszélyhelyzet elhárítása más szerv feladatkörébe tartozik, de beavatkozására csak késedelmesen van lehetőség, a rendőr haladéktalanul gondoskodik a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv értesítéséről.

A rendőrség intézkedési kötelezettségével kapcsolatos panaszok kapcsán a Testület fontosnak tartja a töretlen gyakorlatára való utalást, miszerint a tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Ha tehát az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (például bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panasztételhez való alkotmányos joga. A Testület megállapításai ugyanakkor nem terjedhetnek ki a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalásra is, mivel az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét.

Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya

az, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés sértettjének (elszenvedőjének) nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testületnek ezen esetekben két dolgot kell vizsgálnia: egyrészt fel kell tárnia, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennáll-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta, továbbá azt is értékelnie kell, hogy az intézkedő rendőrök megtettek-e mindent, amire az eljárásukra irányadó normák felhatalmazták és kötelezték őket annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolják.

Az intézkedési kötelezettség többszörös elmulasztását állapította meg a Testület abban az ügyben [123/2016 (VII.7.) számú állásfoglalás], ahol a panaszos azt kifogásolta, hogy noha a rendőrségre több alkalommal tett bejelentést egy csoport támadó jellegű viselkedése miatt, és noha a rendőrség ki is ment, érdemben nem intézkedett, aminek eredményeként a helyzet odáig fajult, hogy egy nagyobb csoport lángszórával próbálta meg a panaszosra és családjára gyújtani a lakást. A vizsgálat során a Testület kiemelt jelentőséget tanúsította a bejelentésekről készült hanganyagnak, illetve a rendőri intézkedés egy részét rögzítő felvételnek. Az ügyben szinte valamennyi rendőri jelentés kitért arra, hogy a panaszosok egyrészt odaszólogáltak a férfiaknak hergelve őket, másrészt arra, hogy a panaszosok kritizálták a rendőri intézkedést. A parancsnoki kivizsgálás szerint az intézkedés kapcsán ugyan felmerülhetett volna az előállítás, mivel két személy a rendőrök jelenlétében ilyen magatartást tanúsított, azonban az Rtv. 15. § szerinti arányossági szabály miatt a rendőrök a kisebb jogkorlátozással járó intézkedés mellett döntöttek. A későbbiekben pedig azért nem került sor előállításra, mert az elkövetők házában lévő csoportosulás kockázatosabbá tette volna a rendelkezésre álló rendőri erők odavonását és intézkedését. Harmadik okként pedig a panaszosok nem együttműködő magatartására hivatkoztak a rendőrök.

A Testület ekörben hivatkozott a Btk. 170. §-ban meghatározott tényállásra, illetve az Rtv. 33. § (1) a) pontjának előírására, amely a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását. A fentiek miatt a Testület nem fogadta el a rendőrség azon érvelését, hogy az Rtv. 15. §-ban foglalt arányossági szabályra figyelemmel nem alkalmazták a jelenlévőkkel szemben előállítást, hiszen a jelen esetben a rendőrnek a törvény nem enged mérlegelést, amennyiben valamely szándékos bűncselekményen tettenérés történik. (Ráadásul a rendőrségnek tudomással kellett lennie arról, hogy 1 órával korábban részben azonos személyek szintén összetűzésbe kerültek a panaszosékkal, és ekkor is figyelemfelhívás történt, ami láthatóan nem vezetett eredményre.)

A rendőri jelentések hivatkoztak arra is, hogy a helyszínen nem volt eldönthető, hogy ki kezdeményezte a konfliktust, az állítólagos sértett vagy kezdeményező fél pedig nem volt a helyszínen.

A Testület álláspontja szerint csak a videofelvételen látható jelenetsor – figyelmen kívül hagyva a korábbi esetleges testi sértéseket, illetve garázda jellegű magatartást – önmagában felvetette a garázdaság rendőri intézkedéshez szükséges mértékű gyanúját, hiszen a férfiak a rendőrök jelenlétében szándékegységben hangosan szidalmazták a panaszost, illetve élete kioltására vonatkozó fenyegetéseket, valamint szexuális aktusokra vonatkozó felhívásokat tettek, továbbá közülük kettő erőszakos magatartást is tanúsított (a felvételen csak a kődobás látható, de a rendőri jelentések a fejszével kapcsolatban egybevágóak). Egyébként ezt támasztja alá az a tény is, hogy a rendőrök az intézkedést követően garázdaság miatt folytattak helyszíni szemlét.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a tettenérés fogalmát több ügyben is vizsgálta. Jelen esetben azonban a tettenérés szűk fogalma is megvalósult a Testület álláspontja szerint, azaz a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezés. (ld. 107/2014. (V. 15.) számú állásfoglalás) A Testület álláspontja szerint tehát az adott helyzetben megvalósult a garázdaság bűncselekménye miatti tettenérés, ezért a rendőrségnek kötelessége lett volna – az egyébként a helyszíntől csak testi kényszerrel távol tartható férfiakat előállítani.

Továbbá a Testület már számos ügyben kifejtette, hogy saját mulasztását a rendőrség, mint szervezet nem mentheti a szervezeti nehézségeire hivatkozással, ezért nem fogadta a rendőrség azon hivatkozását az előállítás elmaradásának indokaként, hogy a későbbiekben pedig már az elkövetők lakóhelyén kialakult csoportosulással szemben nem állt rendelkezésre elegendő rendőr. Ekörben a Testület utal a 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtettekre – amelyet az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. számú határozatában osztott –, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos alapjog-korlátozásának jogszerűségét vizsgálja, annak kapcsán tesz megállapításokat, és alapjogsértés észlelése esetén nem lehet figyelemmel arra, hogy ez milyen szerv, személy esetlegesen kimenthető („fel nem róható”) magatartására vezethető vissza. Az országos rendőrfőkapitány hivatkozott, a Testület álláspontját elfogadó határozatában kifejezetten rögzíti, hogy a „rendőrségen belül kialakított feladat- és hatásköri rendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti” az érintett állampolgár, és hogy az „állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt kötelezettségét teljesítse”. A Testület újfent utalt arra, hogy egy súlyos korlátozást jelentő előállítás esetében fokozottan igaz ez a megállapítás.

Mindemellett a Testület nem fogadta el a rendőrség azon hivatkozását sem az előállítás elmaradása kapcsán, hogy a panaszosok nem akartak bemenni a kapitányságra aznap vallomást tenni, illetve a magánindítvány hiánya eljárási

akadályt képezett, és erről hiába tájékoztatták a panaszosokat. A Testület álláspontja szerint a rendőrök ezen tájékoztatása a helyszínen téves volt, hiszen a zaklatásos cselekmény miatti büntetőeljárásnak valóban eljárási akadálya lehetne a magánindítvány hiánya, ugyanakkor itt egy közvadás garázdaság merült fel elsődlegesen. Az már a nyomozás feladata, hogy utóbb megállapítsa, hogy az elkövetők esetleges célzata miatt megvalósulhat-e a zaklatás tényállása.

A rendőrök a helyszínen maguk is tapasztalták a 4 férfi garázda jellegű magatartását, így hivatalból is, feljelentés és tanúkihallgatás nélkül is megindíthatták volna a büntetőeljárást akár azonnal is, ehhez nem volt szükség a felek meghallgatására, vagy a feljelentésük megtételére. Egyébként pedig ez a hivatkozás azért sem helyt álló, mert a büntetőeljárás megindításának hiánya nyilván nem teszi a tettenérés miatti előállítás szabályát az adott esetben alkalmazhatatlanná.

A Testület álláspontja szerint tehát többszörösen is mulasztott az intézkedés során a rendőrség, emiatt nem tett megfelelően eleget az intézkedési kötelezettségnek, így sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga. Figyelemmel a mulasztásban megvalósuló jogsértésre a Testület mellőzte a további bejelentések kapcsán megvalósult intézkedések önálló vizsgálatát, mivel az előállítás foganatosításának elmaradásában megvalósuló és a bejelentések ellenére fennálló rendőri mulasztás a továbbiakban csak tovább súlyosította a panaszosok jogsérelmét.

Szintén az intézkedési kötelezettség fennállását vizsgálta a Testület 96/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalásában. Az állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos egy kocsmai verekedésről számolt be, amely során őt és családját bántalmazták. Az utcai bántalmazáshoz előbb közterület-felügyelők, később pedig rendőrök is érkeztek. A kikerülő rendőrök – a látható sérülései ellenére – a panaszost igazoltatták, nem pedig a csoportosan távozó elkövetőket. A panaszos – több más dolog mellett – kifogásolta, hogy a rendőrök nem tartóztatták fel a helyszínen a bűnelkövetőket, nem intézkedtek velük szemben.

Az elsődleges rendőrségi iratokból megállapítható volt, hogy összesen hány fő rendőr érkezett, és milyen sorrendben érkezett a helyszínre, a kiegészítő jelentésekből kiderült, hogy az elsőként kikerülő körzeti megbízottak megtudták a közterület-felügyelőktől, hogy a verekedés résztvevői elmenekültek, illetve hogy feltehetően késsel vannak felfegyverkezve, illetve megmutatták, merre futottak. Az iratokban is szerepel, hogy a panaszos megsérült az arcán, hozzá mentőt kértek. A helyszínen gyors adatgyűjtést végeztek a rendőrök. A meghallgatott személyek közül volt, aki az elkövetők személyéről („kopasz, kigyúrt férfiak”), volt, aki az általuk használt gépkocsiról tudott érdemben nyilatkozni. A Testület – elfogadva a panaszos képviselője által rendelkezésre bocsátott felvételek valódiságát, amit egyébként a rendőrség maga is felhasznált az időközben megindult büntetőeljárásban – megállapította, hogy a rendőrség részéről legalább három fő

már a helyszínen tartózkodott, amikor a támadók (egy része) még ott volt. A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján arra megállapításra jutott, hogy bizonyosan voltak rendőrök (legalább három fő) a helyszínen, akiknek látniuk kellett az elkövetőket, de velük szemben nem intézkedtek. A Testület megítélése szerint a rendőrök azzal, hogy már a segélyhívásban kapott „leírás” ellenére nem tartóztatták fel a helyszínen jelenlevő támadókat, hanem csak adatgyűjtést végeztek, csak részben tettek eleget intézkedési kötelezettségüknek, ami által sérült a panaszos tisztességes eljárásához való joga.

Szintén az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítését vizsgálta a Testület a *121/2016 (VII. 7.) sz. állásfoglalásában*. A panasz szerint a panaszos nyaralni kívánta vinni a gyermeket, ezért megjelent a gyermeke lakóhelyén, ott őt beültette a kocsiba, ekkor azonban az anyja megpróbálta megakadályozni a távozásukat, a panaszosnak támadt, összekarmolta és próbálta a gyerekeket a gépkocsiból kivenni. A helyszínen tartózkodók közül valaki hívta a rendőrséget, majd a helyszíni intézkedés eredményeként az apát előállították, az anyával szemben azonban nem intézkedtek a rendőrök.

A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló információk alapján az anya vonatkozásában a kapcsolattartás akadályozása miatt nem merült fel bűncselekmény gyanúja, mivel a Btk. csupán a hatóságilag elhelyezett gyermekek vonatkozásában rendeli büntetni a kapcsolattartás akadályozását (Btk. 210.§) Uyannezen okból (hatósági elhelyezés hiánya) a panaszos vonatkozásában sem merülhetett fel a helyszíni adatok szerint a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása bűncselekmény (Btk. 211.§), mivel a felek azt egyezően adták elő, hogy a gyermek nincs elhelyezve. Annak a ténynek, hogy az anya eltitkolta-e a panaszos elől a lakhatását, illetve nem biztosítja a láthatást a gyerekelhelyezés iránti polgári perben lehet relevanciája, ahogyan annak a ténynek is, hogy a panaszos ezért az anyával meg nem beszélt módon akarta elvinni kapcsolattartásra a gyermeket. (Az a rendőri hivatkozás, hogy a panaszos és a volt élettárs között ez volt a gyerekelhelyezés kialakult, panaszos által elfogadott módja, azért nem helyt álló, mivel a panaszos éppen azt sérelmezte, hogy az anya ezt önkényesen alakította így. Egyébként a korábbi rendőrségi iratok (volt élettárs nyilatkozata) is azt támasztják alá, hogy amikor a panaszos rendezni akarta volna szerződésben a kapcsolattartás, az anya elköltözött és a címét eltitkolta. Ezt a tényt a helyszínen intézkedő rendőrök azonban nyilván a helyszínen nem ismerhették, bár a nyilvántartásból az ügyeletes tiszt kikereshette volna a részes felek korábbi bejelentéseit, különös figyelemmel arra, hogy a volt élettárs maga hivatkozott arra, hogy zaklatás miatt már tett rendőrségi feljelentést.)

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a cselekmény jellege, illetve a felek feltalálási helyzete alapján a rendőrök elsődleges helyszíni vizsgálatának arra a tényre is ki kellett volna terjednie, hogy a volt élettárs milyen módon próbálta megakadályozni a gyerek elvitelét, hogy ennek során magatartása megvalósított-e testi sértést vagy tetteleges becsületsértést. Ezt azonban a rendőri jelentések szerint

az intézkedő rendőrök elmulasztották, így a Testület álláspontja szerint nem tárták fel megfelelően a helyszínen a tényállást ebben a körben, és emiatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Az intézkedési kötelezettség határainak túllépését állapította meg a Testület a 208/2016. (XI. 10.) számú állásfoglalásban, amely alapjául szolgáló panaszban a panaszost azt kifogásolta, hogy amikor be akart menni az unokájához az iskolába a rendőrök intézkedés alá vonták és megakadályozták a bejutását. A Testület összhangban a korábbi 377/2011 (XII. 20.) számú állásfoglalásában tett megállapításaival (nem fogadható el a megelőző jellegű igazoltatás jogszerűnek az Rtv. 29. § alapján, amennyiben a panaszos magatartásával az intézkedést közvetlenül megelőzően annak foganatosítására nem adott okot) úgy foglalt állást, hogy a panaszos intézkedés alá vonása jogszerűtlen volt, ezért a Testület álláspontja szerint a rendőröknek az a tájékoztatása és tiltása is jogszerűtlen volt, hogy a panaszos nem mehetett be a közintézménybe. A rendőrök e körben nem hivatkoztak olyan körülményre (pl. intézmény házirendje), ami indokolta volna a tiltást. Önmagában az a körülmény, hogy a panaszos rokonának már volt konfliktusa az intézmény vezetőjével, nem adhat okot és jogalapot az ilyen jellegű tiltásra, különös tekintettel arra, hogy az igazgatóról részéről nem is érkezett ilyen kérés a rendőrök felé a jelentés szerint. (A kapitányságvezető átiratában arról számolt be, hogy az igazgatóról csupán utólag nyilatkozott úgy, hogy egyetértett a rendőrök döntésével.) A Testület álláspontja szerint a rendőröknek hagyni kellett volna a panaszost bejutni az intézménybe, és csak abban az esetben intézkedhettek volna, ha az Rtv. 29. §-ában megjelölt valamely ok ténylegesen fennállt volna, így például bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja esetén. Tehát önmagában a rendőrök közelben maradása akár indokolt is lehetett volna, azonban a fentiekben leírt intézkedésük jogszerűtlen volt, mivel ezzel túlterjeszkedtek az intézkedési kötelezettségükre vonatkozó szabályok által meghatározott hatáskörön.

1.5. Részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége

13.§ (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részhajlás nélkül intézkedni.

A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre vagy más hasonló tulajdonságra, helyzetre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A fenti jogszabályhelyen rögzített részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Vizsgálata során a Testület az intézkedés valamennyi körülményét mérlegelve értékeli, hogy felmerül-e olyan körülmény, amely alátámasztja a panaszos azon kifogását, hogy reánézve az intézkedés megfelelő indokok nélkül volt hátrányosabb, mint másra.

A fentebb már hivatkozott, *62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás*ban a Testület a részrehajlásra vonatkozó panasz vizsgálata során megállapította: az a körülmény, hogy az anya (akinek gondozásában állt a kiskorú gyermek, de a szülői felügyeletet közösen gyakorolja a panaszos apával, mivel jogerős bírósági döntés nem született a rendőri intézkedés időpontjában a gyermekelhelyezés kérdésében) jogait tartották szem előtt a rendőrök – anélkül, hogy a panaszos és az anya családjogi vitáját, és annak jogi hátterét megismerték volna – arra enged következtetni, hogy egyértelműen a gyermek anyjának adtak igazat. Már a helyszínen történt megjelenésük során azt közölték a panaszossal, hogy nem engedhetik be az óvodába, később pedig az egyik rendőr közölte, hogy az anyára még sosem hívták ki a rendőrséget jogsértő dolog miatt, a panaszos esetében viszont igen. A rendőrök továbbá azt is mondták a panaszosnak, hogy az anyának „valamilyen szinten alanyi joga van, a csecsemőt sem helyezik el”. A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök említett megnyilvánulásai azt a látszatot keltették, nem tudtak részrehajlásmentesen intézkedni, bizonyíthatóan a gyermek édesanyját helyezték előtérbe az intézkedés során a panaszossal szemben. A Testület ezen ügy kapcsán is felhívta a rendőrség figyelmét: a rendőrök akkor járnak el elfogulatlanul, ha kizárólagosan a tények tisztázására szorítkoznak, és a magánvéleménytől tartózkodnak.

A Testület *229/2016. (XII. 15.) számú állásfoglalásában* szintén súlyos jogsértést állapított meg, mert álláspontja szerint a kifogásolt a rendőri intézkedés sértette a panaszos tisztességes és részrehajlásmentes eljáráshoz fűződő alapvető jogát. A panaszos elsősorban azt kifogásolta beadványában, hogy a vitában érintett (panaszosra rá támadó) másik féllel szemben a rendőrség nem intézkedett, állítása szerint azért, mivel korábbról ismerősi viszonyban álltak. A panaszos szerint az elfogultságot igazolja az a körülmény, hogy a vele vitába kerülő, ellenérdekű fél a körzeti megbízott mobilszámán, a rendőrt keresztnévén szólítva kért rendőri intézkedést ellene.

A Testület vizsgálata során kimondta, hogy megállapítása szerint önmagában az a körülmény, hogy a rendőrök egy másik személyt nem állítottak elő, még nem feltétlenül alkalmas arra, hogy a panaszos alapjogának sérelmét eredményezze. Ugyanakkor azokban az esetekben, ahol egyértelműen kölcsönös a részvétel a cselekményben, ott az, ha a rendőrség csak az egyik felet állítja elő, a Testület megállapítása szerint alkalmas lehet a részrehajló intézkedés megállapítása. Jelen esetben a helyszínen a megerősítő erők tekintették meg a felvételt, mivel az elsőként kikerülő körzeti megbízott a felfokozott hangulat miatt a felek csitítására

koncentrált. (A Testület véleménye szerint önmagában az, hogy nem a körzeti megbízott tekintette meg a felvételt, csak a kollégái, még nem feltétlenül indokolja a részrehajlás megállapítását.) Sajnálatos módon a felvételt a Testület nem tudta megtekinteni, azonban a videofelvétel leírása alapján a felvételen az is látható volt, hogy az a másik fél futásból nekiment valakinek, megrúgta, illetve ütés-váltás is látható volt a felvételen. Ebben az esetben a Testület ezt a körülményt akként kellett értékelje, hogy a vitában érintett másik fél tevőlegesen részt vett a cselekményben. A Testület álláspontja alapján az a parancsnoki megállapítás, hogy a felvétel alapján az önbíráskodás büntettének gyanúja nem nyert megerősítést, még nem jelenti azt, nem merült fel egyéb bűncselekmény – garázdaság, testi sértés – *intézkedéshez szükséges* szintű gyanúja. A Testület meglátása szerint azért is indokolt lett volna a másik fél előállítása, mivel az egyes jelentésekben feltüntetett nyilatkozatai olykor ellentmondtak egymásnak, a tanúk vallomásainak, illetve az egyes rendőri jelentéseknek. A Testület állásfoglalásában hangsúlyozni kívánta, hogy nem amiatt állapított meg részrehajlást, mert a körzeti megbízott egy korábbi ügyből kifolyólag ismerte az eladót és szolgálati mobiltelefonján közvetlenül tőle kért segítséget, hanem amiatt, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésekor a rendőrség nem kezelte egyenlően a szóban forgó cselekményt. A Testület a rendőri intézkedés részrehajló volta miatt megállapította a panaszos tisztességes és részrehajlásmentes eljáráshoz fűződő alapvető jogának sérelmét.

1.6. Arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság 15. §-ában foglalt követelményének teljesülését 2015-ben is számos megközelítésben vizsgálta a Testület. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel ez az előírás általános kötelezettséget teremt a rendőrség részére, ennek a kötelezettségnek a megvalósulását jellemzően nem önmagában vizsgálja a Testület, hanem mindig valamely egyéb intézkedés (például az előállítás jogalapja, annak időtartamának arányossága) vizsgálatánál merül fel mögöttes szabályként.

A Testület 84/2016. (V. 5.) számú állásfoglalásában az intézkedés és a várakozás időtartamának vizsgálata során hívta fel a fenti jogszabályhelyet. A panaszos beadványában előadta, hogy másfél órán át várakoztatták őt és három éves kisfiát, illetve szívbeteg édesanyját a kapitányság várójában, mire egyáltalán valaki felvette velük a kapcsolatot, pedig a panaszos szerint senki nem tartózkodott rajtuk kívül a váróban.

Az idézett jogszabályhely nem tartalmaz további rendelkezést arra vonatkozóan, hogy ezen kötelezettségnek a rendőr milyen határidőn belül köteles eleget tenni. A várakoztatás időtartamával kapcsolatban a Testület felhívta a figyelmet azon gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségeinek teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértésétől, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák. A panaszossal való első kapcsolatfelvétel és a panaszos rendőrkapitányágról való távozása tekintetében a panaszosi állítás és a rendőri iratok a lehető legteljesebb mértékben ellentmondanak egymásnak, illetve a panaszossal való második kapcsolatfelvétel időpontja sem volt pontosan megállapítható; ugyanakkor a parancsnoki kivizsgálás során a panaszfelvevő elmondta, hogy a külföldi személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények miatti jegyzőkönyvfelvétel, és más adminisztratív feladatok – pl. tolmács kirendelése a kihallgatáshoz – okán a panaszosnak valóban sokat kellett várakoznia. A rendőrségi iratok áttanulmányozását követően kiderült, hogy arra vonatkozóan, hogy a panaszfelvevő mikor lépett először kapcsolatba a panaszossal a kapitányságvezetői átiratban megjelölt időpont és a panaszos által megjelölt időpont között legalább háromnegyed órás eltérés volt. Fenitek alapján a Testület az eltelt időtartamot nem találta az alapjogsértés felvetődéséhez szükséges sérelmet megvalósító késedelemnek, mivel – fentiek szerint – a bejelentés egyrészről nem súlyos károsodással járó, közvetlenül fenyegető veszélyre vonatkozott, másrészről a rendőrség igazolta, hogy egyéb - prioritási sorrendben előrébb lévő – esetekben járt el. A Testület ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos várakoztatásának időtartama nem sértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát.

1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A 229/2016. (XII. 15.) számú állásfoglalásában a tulajdonjog korlátozását vizsgálta. A vizsgálat alapját képező ügyben a panaszos sérelmezte, hogy előállításukat követően a rendőrök kifejezett kérése ellenére nem engedték sem őt, sem testvérét szabadon, hogy a tanyájukon maradt állatokról gondoskodhassak, hazaérve pedig azt tapasztalták, hogy az egyik mangalica disznó kiszabadult, eltörte a lábát és végül elpusztult. A Testület a fenti panaszellemmel kapcsolatban arra a megállapításra jutott, hogy az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz arra konkrét rendelkezést, hogy milyen kötelezettségei vannak olyan esetben a

rendőrnek, ha az intézkedés helyszínén vagyontárgy marad őrizetlenül. (A *Szolgálati Szabályzat mindössze a lakásból való előállítás esetére tartalmaz vagyonsvédelmi előírásokat.*) Ugyanakkor az esetre az Rtv. 2§ (1) bekezdése, valamint 17. § (1) bekezdése hívható fel. Az ügyben tehát megállapítható volt, hogy a jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezést az előállítás miatt őrizetlenül maradt vagyontárgyak biztonságba helyezéséről, ugyanakkor a Testület álláspontja az Rtv. 2. §-ból eredően szerint a rendőröktől elvárható, hogy az adott helyzetben megtegyék azokat a lépéseket, ami általában ilyenkor elvárható.

Tény, hogy szinte valamennyi rendőrségi dokumentum rögzítette, hogy a panaszos az intézkedés alatt többször is jelezte a rendőröknek, hogy a tanyáján felügyelet nélkül maradó állatok gondozásra szorulnak. Ugyanakkor a rendőrség dokumentummal alátámasztotta igazolta, hogy a panaszos tanya szomszédját az általa megadott telefonszámon értesítették. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem mulasztott a rendőrség, a tanya távolságára való tekintettel elegendőnek találta a rendőrség részéről azt a megoldást, hogy telefonon értesítették a legközelebbi személyt, aki gondoskodni tudott az állatokról. A Testület szerint nem volt elvárható a rendőrök részéről az, hogy a panaszost felügyelet mellett a tanya szállítására, hogy maga végezhesse el az állatok etetését. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy nem sérült a panaszos tulajdonhoz való joga amiatt, hogy nem biztosította a rendőrség azt, hogy ő maga etethesse meg az állatait.

Szintén a tulajdonhoz való jog sérelmét állapította meg a Testület abban az ügyben, ahol a hatósági ellenőrzés során előállított panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőrök nem gondoskodtak az ingatlan védelméről, a zárban hagyták a kulcsot, a gáztűzhelye égve maradt, a szivattyúja is leégett. A panaszos szerint azért nem boldogultak a rendőrök a kulccsal, mert biztonsági zár van a házon.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz arra konkrét rendelkezést, hogy milyen kötelezettségei vannak olyan esetben a rendőrnek, ha az intézkedés helyszínén vagyontárgy marad őrizetlenül. A Szolgálati Szabályzat mindössze a lakásból való előállítás esetére tartalmaz vagyonsvédelmi előírásokat. (A 15. § (1) bekezdése szerint, ha az Rtv. 33-34. §-ai, illetve 37. §-ának b) és c) pontja alapján a személyt a lakásából szállítják el, szükség esetén a lakásban maradó vagyontárgyait a rendőr biztonságba helyezi, tanúk jelenlétében az üresen maradó lakást lepecsételi.)

A Testület emellett hivatkozik az Rtv. 2. §-ban foglalt – fent említett – kötelezettségekre, illetve az Rtv. 17. § (1) bekezdésének előírásaira, miszerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezést az előállítás miatt őrizetlenül maradt vagyontárgyak biztonságba helyezéséről, ugyanakkor a Testület álláspontja az Rtv. 2. §-ból eredően szerint a

rendőröktől elvárható, hogy az ingatlant bezárják, és hogy meggyőződjenek arról, hogy abban égő tárgy ne maradjon vagy más baleset előidézésére alkalmas működő gép nem maradjon bekapcsolva. Szintén elvárható a Testület álláspontja szerint, hogy amennyiben a rendőrség tudomására jut, hogy az épületben olyan tárgy maradt üzemben, ami alkalmas arra, hogy tüzet vagy robbanást okozzon, akkor maguk intézkedjenek ezen veszélyhelyzet elhárítására.

A rendőrség előadásában megjelölt személy nem erősítette meg azt a rendőri előadást, hogy a ház őrzését is rábízták volna, csak az állatok gondozásáról számolt be. Szintén nem számolt be arról, hogy jelezték volna felé a gáztűzhely problémáját.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint mulasztott akkor a rendőrség, amikor nem helyezte a helyszínen a vagyontárgyat kulccsal biztonságba – különös figyelemmel arra, hogy az addigra már lenyugodott panaszos, aki a rendőri létszámfőlény mellett maga is bezárhatta volna a házat, és aki nyilván ismeri a zár sajátosságait. A Testület szintén nem találja elegendőnek azt a rendőrség részéről, hogy a gáztűzhely kapcsán nem maguk intézkedtek, hanem egy harmadik felet bevonva próbálták orvosolni az ügyet. A szivattyú kapcsán ugyanakkor a Testület elfogadta a rendőrök előadását, miszerint a panaszos nem jelezte, hogy bekapcsolva maradt, mivel maga a panaszos se számol be erről a panaszában. [106/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalás]

1.7. Sérülés okozásának elkerülése, orvosi ellátás biztosítása

17. § (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A 24/2016. (II. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszügyben az ittas állapotban levő panaszossal szemben a vele együtt lakó volt házastársa hívott rendőri segítséget, ismétlődő családi veszekedés miatt. A rendőrök a magánlakásban elfogták és előállították a panaszost, amelynek során kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. A panaszos állítása szerint – mielőtt megbilincseltek – az egyik rendőr teljes erőből meglökte, amitől nekiesett a szekrénynek, annak sarkába verte a fejét, és vérző sérülése keletkezett. A panaszos hasra esett, a rendőr pedig a hátára lépett, amitől két bordája eltört. A rendőrök állítása szerint ezzel szemben a r. törzszászlós meg akarta akadályozni, hogy a panaszos bemenjen a házba, megpróbálta megfogni a karját, de ő félrehúzta, és a rendőr felé támadó mozdulatot tett. Ettől a mozdulattól veszítette el a panaszos az egyensúlyát, így

ütötte be a fejét. A Testület a panaszos bilincselését indokoltnak és jogszerűnek találta a panaszos erősen ittas állapota, a támadás veszélye és öngyilkossággal fenyegetőzése miatt. Az időközben megindult büntetőeljárás során az orvossal nem tudta megállapítani, hogy a panaszos súlyos sérülését taposás vagy térdelés okozta. Ugyanakkor a Testület magáévá tette azt az ügyészégi álláspontot, hogy az teljes bizonyossággal megállapítható: a csonttöréssel járó sérülés a rendőri intézkedéssel kapcsolatban keletkezett (a panaszosnak a rendőrségről történő szabadon bocsátása és az újabb kórházba szállítása között csak néhány óra telt el, amely időben az otthonában tartózkodott), ezért a már hason fekvő panaszosra történt további testi ráhatás szükségtelen, az emberi méltóságot és egészséget súlyosan sértő volt.

1.8. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége

18. § (1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnok alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

Számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a 18. §-ban foglalt rendelkezések alapján a fogvatartott panaszosok alapvető jogainak érvényesülését is. A hozzátartozó kiértesítésével kapcsolatban a Testület már több esetben kifejtette, hogy az Rtv. elsősorban a fogvatartott számára biztosítja az értesítési lehetőséget, és a rendőrségre csak akkor hárítja ezt a kötelezettséget, illetve jogot, ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy értesíthesse a kívánt személyt.

A 83/2016. (V.5.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban többek között a panaszos kifogásolta, hogy az intézkedés során nem telefonálhatott, mert azt elvették tőle, illetve kifogásolta, hogy kérése ellenére nem engedték meg, hogy feleségét az előállításáról értesítse. Az értesítésekkel összefüggésben az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. (Ilyen körülményre a rendőrség nem hivatkozott a konkrét ügyben.) Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ezen törvényhely kötelezően előírja tehát, hogy – az Rtv. 97. §-a h) pontja szerinti – fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. A rendőrségi iratokban apróbb ellentmondások voltak arra vonatkozóan, hogy a panaszos milyen vonalon (készüléken) beszélt az intézkedés előrehaladtával a lányával. A Testület számos korábbi állásfoglalásában

kifejtette, hogy mindig az intézkedés időpontjához legközelebb eső jelentést fogadja el autentikusabbnak, ennek alapján az volt leszűrhető, hogy a panaszos beszélt a lányával, aki felhívta a rendőrkapitányságot. A jelentések alapján a Testület azt is vélelmezte, hogy a panaszos telefonját nem vették el (mivel nem helyezték előállítóba), azonban az általános rendőrségi gyakorlatot ismerve arra vonatkozóan kétség merült fel a Testületben, hogy a panaszos a készülékéről kezdeményezhetett-e hívást, hogy értesítse a feleségét. A Testület függetlenül attól a körülménytől, hogy panaszos lánya telefonált a rendőrségre, az egymásnak részben ellentmondó, és hiányos rendőrségi dokumentáció miatt indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét a mobiltelefon használatára vonatkozó panaszosi kifogással kapcsolatban.

1.9. Szolgálati fellépés

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye

igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset képez kivételt, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti; ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezik a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdései. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően –

a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése – akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Amint azt a Testület korábbi években is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ezek hiányában ugyanis nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz való jogra tekintettel.

A szolgálati fellépés módja a Testület megállapítása szerint több ízben vagy nem az előírások szerint történt, vagy hiányoztak az intézkedések kötelező formai elemei, ami miatt a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog – általában csekély fokú – sérelmét állapította meg. Rendkívül általánosnak mondható az a jelenség, hogy a rendőrök intézkedéskor nem közlik a nevüket, azonosító számukat, nem mutatják fel a jelvényüket és nem közlik – gyakran kérésre sem – az intézkedésük tényét, célját, jogalapját.

Sajnos az ilyen jellegű kifogások kapcsán is elmondhatóak az Rtv. 2. §-ánál kifejtettek, azaz, hogy a Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van, mivel ezeket a körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is. Egyrészt ez egy szóban teljesítendő kötelezettség a rendőr részéről, másrészt a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték e tekintetben is ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A Testület korábban már több állásfoglalásában azt is kifejtette, hogy amennyiben az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése valamilyen okból veszélyezteti az intézkedés eredményességét, akkor ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kell

(kellett volna) eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek. A rendőrök jelentései azonban ilyen eredményességet veszélyeztető körülményről általában nem adtak számot. Fentieknek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem mutatkoztak be, és nem azonosították magukat. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök bemutatkozására, azonosítására, valamint az intézkedés tényének közlésére vonatkozó, rendőrség által nem cáfolt panaszosi kifogások kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga. Az intézkedés céljának közlésével kapcsolatban a Testület a panaszosi és rendőri állítások közt húzódó ellentétet feloldani nem tudta, ezért e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható. A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel/kényszerítő eszköz elszenvedőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben fogantatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is magába kell, hogy foglalja.

A fentebb már hivatkozott, *62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás*ában a Testület – a rendelkezésére álló felvételek alapján – kétséget kizáró módon megállapította, hogy a panaszossal szemben az óvodánál intézkedő rendőrök nem tettek eleget azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek. A két rendőr közül egyikük közölte csak a nevét az intézkedés kezdetén, azonosító számot egyikük sem közölt, névkitűzött viseltek az egyenruhán. Amikor a panaszos kifejezetten kérte, hogy rögzíthesse a jelvénytűszámokat, amire először azt a választ kapta, hogy azzal saját magát keveri bajba a panaszos, másodjára pedig azt mondták neki, hogy a rendőri intézkedést követően megkapja, egyébként le tudja olvasni. A Testület ebben az állásfoglalásban sokadjára hívta fel a rendőrség figyelmét arra, hogy az Rtv. hivatkozott rendelkezése egyértelműen a szóbeli közlést írja elő kötelezettségként, méghozzá főszabályként az intézkedés megkezdése előtt. Kivételesen történhet meg az utólagos – de akkor is szóbeli – közlés, nem pedig ráutaló magatartás: nevezetesen, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti. A rendőrök ezzel a mulasztással sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, amit utóbb az országos rendőrfőkapitány is elismert határozatában.

Szintén az azonosítási kötelezettséget vizsgálta a Testület a *182/2016 (X.13.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló ügyben. A panaszos kifogásolta beadványában, hogy amikor elkérte a rendőr nevét és azonosító számát, a rendőr nem szólt semmit, csak a kabátján lévő névre mutatott. Az intézkedés napján kelt jelentés nem rögzített információt a szolgálati fellépésre vonatkozóan, a kiegészítő jelentés tömören úgy fogalmazott, hogy a szolgálati fellépés módja az előírásoknak megfelelő volt. A kapitányságvezetői átirat szintén cáfolta a panaszos állításait, e szerint a járőrök a bejelentő meghallgatását követően kopogtattak a lakás ajtaján, és a bent lévő férfi először nem jelezte, hogy a lakásban tartózkodik, így az ajtón tovább kopogtattak.

Az ajtó kinyitását követően a panaszos ellenséges hangnemet használva jött ki a lakásból, majd az intézkedő rendőrök a napszaknak megfelelő köszönést követően az előírásnak megfelelően közölték nevüket, rendfokozatukat, valamint azt, hogy gyermek elhelyezési bejelentés miatt érkeztek.

A Testületnek a konkrét ügyben lehetősége volt az egymásnak ellentmondó állítások feloldására, ugyanis a panaszos az intézkedésről hangfelvételt mellékelte. (Ugyanakkor a rendelkezésre bocsátott hangfelvétellel kapcsolatban a Testület az állásfoglalásában megjegyezte, hogy az véleménye szerint az nem terjedt ki az intézkedés teljes hosszára –amely a küldési napló szerint közel 30 percig tartott–, így arra sem, amikor a rendőrök első alkalommal bekopogtak, így a Testület nem tudta teljes bizonyossággal megállapítani, hogy akkor történt-e azonosítás.) Ugyanakkor a hangfelvételből valószínűsíthető volt, hogy az intézkedés kezdetekor a rendőr nem mutatkozott be, mert a panaszos erre vonatkozó kérdésére a rendőr az azonosítása érdekében az egyenruhájára mutatott („Itt van!”), illetőleg az intézkedés végén a panaszos kifejezetten rákérdezett, hogy melyik rendőrkapitányságról érkeztek a rendőrök. Emellett a rendőrségi iratok nem tártak fel olyan intézkedés eredményességét veszélyeztető körülményt, amely a rendőrök nevének, azonosító számának intézkedés elején történő szóbeli közlésének elmaradását indokolta volna, ezért a Testület – a hangfelvételre támaszkodva – indokoltnak tartotta megállapítani a szolgálati fellépés szabályainak megsértése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét.

1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait - a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve - a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

A 101/2016. (VI. 2.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadvány szerint a panaszos apa kiskorú gyermekét kívánta meglátogatni az óvodában (a gyermek az anya gondozása alatt állt, de jogerős bírósági döntés még nem született a gyermekelhelyezésről). Az intézmény dolgozói ezúttal beengedték az épületbe, de a csoportszobáig nem. A gyermek anyja, valamint az óvoda részéről is történt segélyhívás a panaszos állítólagos garázda jellegű magatartása (lökdösődés) miatt, illetve a panaszos is segítséget kért a rendőröktől, egyrészt, hogy láthassa gyermekét, másrészt pedig, hogy az óvoda alkalmazottainak jogtalan magatartását (szabad mozgásában korlátozták) megakadályozzák. A helyszínen a rendőrök számára annyi derült ki, hogy a panaszos és a gyermek anyja között van egy gyermekelhelyezéssel, illetve kapcsolattartással kapcsolatos családügyi vita. A Testület szerint a rendőröknek a bejelentés megalapozottságáról való megbizonyosodását követően a felek személyazonosságának megállapítása, álláspontjaik meghallgatása és a tényállás tisztázása volt a feladatuk, majd pedig a szükséges tájékoztatás megadása: a szóban forgó jogvita eldöntésére nincs hatáskörük, illetve jogaiknak mely hatóság (bíróság, illetve gyámhatóság) előtt szerezhetnek érvényt. A rendőrök intézkedése ezen követelményeknek csak részben felelt meg: a személyazonosság megállapítása megtörtént, valamennyi jelenlevőt (óvodavezetőt, az anyát és a panaszos apát) meghallgatták, akik külön-külön előadták, miért kértek intézkedést. A szükséges és elégséges felvilágosítás kérdése

tekintetében a Testület ugyanakkor azt állapította meg, hogy annak csak részben tettek eleget a rendőrök: a panaszos figyelmét csak az óvodai házirendre hívták fel, ugyanakkor nem mondták el, hogy nincs hatáskörük a polgári jogi, illetve családjogi vita eldöntésére, illetve, hogy melyik fórumhoz fordulhatnak vitás kérdéseikkel. Emellett a rendőrök téves tájékoztatást adtak a személyi szabadság megsértése bűncselekménye megvalósulása tekintetében is. A rendőrség a fenti intézkedéssel megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogát.

Ugyanez a panaszos egy másik esetben a segélyhívó számon tett bejelentést, mert kiskorú gyermekének édesanyja megakadályozta a kapcsolattartásban. A panaszosnak a rendőr azt a tájékoztatást adta, hogy a kapcsolattartás akadályozása mint bűncselekmény nem létezik, továbbá a panaszos által elmondottak nem képeznek sem szabálysértést, sem bűncselekményt, a panaszosnak ezért nem volt joga rendőri intézkedést kérni, mert esetleg fontosabb helyről vonná el a rendőri erőket. Egy rendőrt utóbb a helyszínre küldtek, aki tudakozódott a helyzetről, majd a szükséges felvilágosítást megadta (intézkedni nem tud, de jelentést készít). A Testület a *60/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalásában* megállapította, hogy a rendőrség telefonon keresztül a felvilágosítás adási kötelezettségének nem tett eleget, illetve téves felvilágosítást adott. A kérdéses bűncselekmény több éve szabályozást nyert a büntető törvényben, illetve az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése nem csupán a jogellenes cselekmény – bűncselekmény vagy szabálysértés – tényleges bekövetkezése esetén teremt a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget, hanem amennyiben a rendőr észlel (avagy a tudomására hoznak) olyan cselekményt, amelynek körülményei alapján felmerül a gyanú, hogy szabálysértés vagy bűncselekmény valósulhat meg, a rendőr a közrend (közbiztonság, vagy az államhatár rendjének) védelme érdekében köteles intézkedni vagy azt kezdeményezni. A rendőr egyáltalán nem adott jogi felvilágosítást a panaszosnak: a szülői kapcsolattartás tekintetében – amellett, hogy ez nem a rendőrség hatáskörébe tartozik – mely fórumon érvényesítheti igényét. A Testület a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése mellett, a rendőr kioktató hangneme és a megjegyzései miatt a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogának sérelmét is megállapította (Rtv. 2. §).

A Testület szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét mondta ki a *234/2016 (XII. 15.) számú állásfoglalásában*. A panasz alapja szintén egy gyermekláthatási vita a panaszos anyja és a gyermek apja között, amikor is az apa félrevezeti a rendőrséget a láthatás időpontját illetően. Az apa segélykérése nyomán a panaszos anyja lakásához kikerülő rendőrök igazoltatták a feleket, és meghallgatták őket, valamint megtekintették a gyermek láthatásának rendjét szabályozó hatósági határozatot. Elmulasztották viszont a szükséges tájékoztatást megadni: nem közölték, hogy nincs hatáskörük a szóban forgó jogvita eldöntésére, másrészt nem tájékoztatták a feleket arról, hogy jogaiknak mely hatóság előtt szerezhetnek érvényt.

2. Rendőri intézkedések

2.1. Igazoltatás

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazolat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

(3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint - az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén - az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

(7) Az igazoltatás során rögzített adatokat - kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra - az intézkedés befejezését

követő száznyolcvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.

(8) E § alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

A fentebb már említett, *62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló tényállásban – egyebek mellett – a panaszos azt is sérelmezte, hogy amikor vele szemben az óvodánál intézkedni kezdtek a rendőrök, sem őt, sem pedig gyermeke édesanyját nem igazoltatták. A helyszínen a rendőr elmondta a panaszosnak, hogy nem tisztázott a panaszos apai minősége. A panaszos közölte vele, hogy ő a gyermek (akit meg akart látogatni az óvodában) apja, amire a rendőr gúnyolódva kérdezte meg, hogy mutatna-e neki akkor erről egy papírt vagy bármit. A panaszos együttműködő volt, azonban a rendőr mégsem állapította meg személyazonosságát. A panaszos előállításakor, már a rendőrkapitányság épületében szóltak a panaszosnak, hogy „adjon már egy személyit!”. A Testület megállapította, hogy a rendőrségnek a közrend védelme érdekében intézkedési kötelezettsége keletkezett, mivel egyrészt a panaszos apa segítséget kért az óvodába való bejutáshoz, másrészt az óvodavezetőség részéről is történt segélykérés, miszerint a panaszos be akar jutni az intézménybe és rugdossa az ajtót. A más tartalmú intézkedéseket mindenképpen a személyazonosság tisztázására irányuló intézkedésnek, azaz az igazoltatásnak kellett volna megelőznie, ezzel szemben a rendőrök azzal sem voltak tisztában, ki volt az, akit előállítottak. (A panaszos a segélyhívás során csak nevét diktálta be személyazonosító adatai közül.) A Testület megállapítása szerint a rendőrség ezen mulasztása sértette a panaszosnak a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát. Az országos rendőrfőkapitány nem értett egyet a Testület érvelésével.

A Testület *38/2016. (II.25.) számú állásfoglalása* alapjául szolgáló ügyben a panaszos egy gyülekezési jog alapján megszervezett rendezvény területe közelében ellenérzésű csoportosulás tagjaként tartózkodott. Ruházata alapján nyilvánvaló volt ellenérzése a gyülekezési jogot gyakorló felvonulókkal szemben. A rendőrség annak érdekében, hogy a békés felvonulást biztosítsa, fokozott ellenőrzést rendelt el a kérdéses környéken. A rendőrség, miután észlelte az ellenérzésű csoport feltűnését, intézkedés alá vonta őket, köztük a panaszossal. Az intézkedés során igazoltatás, ruházatátvizsgálás történt, illetve feljegyezték a panaszos telefonjának IMEI számát is. Ezt követően a rendőrség útjára engedte az intézkedés alá vont személyeket, akik kisebb csoportokra váltak ezután. A panaszos egy másik személlyel folytatta útját. Amikor keresztezték volna a felvonulás útvonalát, ismét intézkedés alá vonták őket a rendőrök. Az intézkedést az a civil ruhás rendőr kezdeményezte, aki az előzőt is. Az intézkedés során újra igazoltatták a panaszost és ruházatát is átvizsgálták, valamint telefonja IMEI számát is feljegyezték. Ezt követően a panaszos úgy érezte, hogy követik, majd a rendőrök harmadjára is intézkedés alá vonták, amely során újra igazoltatták.

A Testület álláspontja szerint az első intézkedést kellő jogalap birtokában kezdeményezték a rendőrök a panaszossal szemben, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület a panaszossal szemben foganatosított második intézkedés vonatkozásában arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos intézkedés alá vonása, időleges visszatartása annak érdekében, hogy a panaszos ne veszélyeztesse egy békés rendezvény lebonyolítását, nem sérti a panaszos személyi szabadságát és tisztességes eljáráshoz való jogát. A panaszossal szemben foganatosított első rendőri intézkedés vonatkozásában a Testület álláspontja szerint az igazoltatás és ruházatátvizsgálás nem sértette a panaszos személyes adatok védelméhez valamint emberi méltósághoz való jogát.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a harmadik intézkedés megkezdése – a folyamatos rendőri kísérés mellett - sértette a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való jogát. A harmadik intézkedés vonatkozásában az intézkedés megkezdése eleve alapjogsértő volt a Testület álláspontja szerint, azonban a rendőri jelentésben feltüntetett utasítás – miszerint az igazoltatásnak a bűnügy kiérkezéséig ki kell tartania – miatt a Testület az intézkedés időtartama vonatkozásában külön is megállapítja az arányosság elvének és ennek következtében a panaszos alapvető jogának sérelmét.

A Testület álláspontja szerint a panaszos másodszori és harmadszori igazoltatása valamint ruházatátvizsgálása sértette a panaszos alapvető jogát. A Testület ennek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a második intézkedés előtt a panaszos és a vele tartózkodó személy folyamatos rendőri kíséret alatt volt, ami alatt az őket követő rendőr nem tapasztalt olyan körülményt, - legalábbis ilyenről nem számolt be – ami indokolta volna a panaszos ruházatának, csomagjainak újbóli átvizsgálását. A panaszos személyazonosságának újbóli megállapítása ugyancsak nem volt indokolt, mivel azt az intézkedést foganatosító rendőr jelenlétében állapították meg az első intézkedés folyamán, így az ismert volt a rendőr előtt. A rendőri iratok maguk számolnak be arról, hogy a panaszos igazoltatása és ruházatátvizsgálása feltartóztató célzatú volt, ami nem áll összhangban az intézkedések legális céljával, mivel az igazoltatásnak a személyazonosság megállapítása, a ruházatátvizsgálásnak pedig az esetleges közveszélyes tárgyak fellelése a legális célja, nem pedig a feltartóztatás. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos másodszori igazoltatása és ruházatátvizsgálása sértette az Rtv. 15. § szerinti arányosság elvét.

2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott

nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremérséítő módon.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e; másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Az Rtv. 30. és 31. §-aiban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét a 2016-os évben ismét számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját, jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe, és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen, vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában maguknak az intézkedő

rendőröknek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzanak az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést szabályozó 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező 29. §-ra. Gyakori, hogy az intézkedéssel kapcsolatban kiállított iratok mindkét jogalapra hivatkoznak.

A Testület a *41/2016. (II. 25.) számú állásfoglalásában* – többek között – az Rtv. 31. § szerinti ruházatátvizsgálást vizsgálta. A tényállás szerint a panaszost több társával együtt egy közterületi zenei rendezvényen vonták intézkedés alá. A panaszos nő az igazoltatása mellett az átvizsgálását, annak megalázó módját (meztelenre vetkőztetését, hajának átvizsgálását) és előállítását is sérelmezte. A Testület elfogadta azt, hogy az illetékes megyei rendőr-főkapitányság vezetője fokozott ellenőrzést rendelt el az egész megye területére, amely a kérdéses napon is érvényben volt, annak érdekében, hogy a rendezvényre érkező közönséget ellenőrizhessek, tekintettel arra is, hogy (a korábbi évek tapasztalatai szerint) a kábítószeres bűncselekmények megelőzése, felderítése, az elkövetők felelősségre vonása megtörténhessen. A konkrét esetben egyébként adat merült fel arra vonatkozóan, hogy a vizsgált területen tartózkodó személyek vélhetően kábítószer jellegű anyagot tartanak maguknál. A női rendőr a helyszínen, egy átvizsgált sátorban a panaszost és három másik nőt is egyenként átvizsgált. A személyek meztelenre vetkőztek a zárt sátorban, és a hajukat is átvizsgálta a rendőrnő. A Testület álláspontja szerint az átvizsgálás illetően módja nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak: az Rtv. szerinti ruházatátvizsgálás csak az intézkedés alá vont ruházatának és a közvetlen felügyelete vagy rendelkezésére álló csomagjai, tárgyai átvizsgálására terjed ki. Ezzel szemben jelen esetben a panaszos haját is átvizsgálták, ami testátvizsgálást jelent, és arra a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti motozás szabályai irányadók, viszont az ahhoz megkövetelt alapos gyanú hiányzott. Egyébként a ruházatátvizsgálás is ellentétes volt a vonatkozó jogi normával. (A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a ruházat átvizsgálásnál kimondja, hogy „a ruházatot ne ütögessék, hanem simítással, esetleges gyűrögetéssel vizsgálják át, fokozott figyelemmel a rejtett eszközökre”.) Az utasítás képes ábráin valamennyi esetben az intézkedés alá vont személy ruházatának átvizsgálása akként zajlik, hogy a ruha az intézkedés alá vonton van, majd azt végigtapogatja a rendőr.)

A Testület már a 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalásban, illetve később a 389/2010. (VIII. 4.) számú, illetve a 493/2010. (XII. 1.) számú állásfoglalásában foglalkozott a ruházatátvizsgálás határaival, ahogyan arra a panaszos is hivatkozott a beadványában. Döntéseiben a Testület kifejtette, hogy az intézkedés alá vontak olyan módon történő átvizsgálása, amely meztelenre – vagy majdnem meztelenre – való levetkőztetéssel jár együtt, túllépi a ruházatátvizsgálás kereteit, motozásnak minősül. [Ezen előbbi állásfoglalás „Indokolásának V. részében a Testület – utalva egyébként az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésére – rámutatott, hogy ugyan a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 15/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. §-ának (1) bekezdése

lehetőséget (de nem kötelezettséget) biztosít a fogvatartottak indokolt esetben való motozására, e jogszabály értelmében az előállított személy azonban nem minősül fogvatartottnak, nem terjed ki rá a jogszabály személyi hatálya. Így a Testület megállapítása szerint az előállítottakat még e jogszabály alapján sem lehet motozásnak alávetni, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján pedig fogalmilag sem. Márpedig – elfogadva azt, hogy a konkrét esetben az átvizsgálást meztelenre, vagy majdnem meztelenre vetkőztetéssel foganatosították – a panaszossal szemben foganatosított intézkedés egyértelműen motozásnak tekinthető. Ahogy a Testület ezt a hivatkozott 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalás – az ezen állásfoglalás alapját képező panasznak egyébként az országos rendőrfőkapitány 12212/10/2009. RP. sz. határozatával helyt adott – Indokolása V. rész 2) pontjában is kifejtette: » (...) a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregeit nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. « Ezen álláspontját – melynek lényege, hogy a ruházat átvizsgálása és a motozás között a hatályos jogszabályok szerint más átmeneti intézkedési forma nincs, és mivel az intézkedés alá vont levetkőztetése, ilyen módon való szemrevételezése ruházat átvizsgálás „címén” nem lehetséges, ezért ez fogalmilag csak motozásnak minősíthető – a Testület jelen ügyben is fenntartotta. Az Rtv. 31. § (2) bekezdése egyébként is úgy rendelkezik, hogy az átvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon. Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése azt is előírja, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot óvja az ember jogait. Az alapvető jogoknak csak jogszabályoknak megfelelő, szükséges mértékű, arányos, fokozatos korlátozását az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése, 13. §-ának (1)–(2) bekezdései, 15. §-a, 16. § (4) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat arányosságra vonatkozó rendelkezései is előírják. Ezekbe az előírásokban a vetkőztetéssel végrehajtott – ráadásul tömeges – ruházat átvizsgálás akkor is beleütközik, ha egyébként az végül eredményre vezetett (a panaszos esetében ezt sem említi a jelentés).”] A fenti szabálytalanságok alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, valamint beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is. Ugyanerre a döntésre jutott a rendezvényen résztvevő másik panaszos ügyében Testület [9/2016. (II. 4.) számú állásfoglalás].

A Testület a fentebb hivatkozott 38/2016. (II.25.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy a rendezvényen többször is intézkedés alá vont panaszos mobiltelefonja adatainak megismerése és rögzítése jogszerűtlenül történt, ami a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatai védelméhez való jogának sérelmét eredményezte. Az Rtv. 30. §-ának rendelkezései – és az annak alapján

kiadott egyedi utasításban meghatározott célok – csak a közbiztonságra veszélyes tárgyak felkutatását teszik lehetővé, a mobiltelefon azonban ilyenek semmiképpen sem tekinthető. Ugyancsak nem fogadható el a telefonok ellenőrzésének jogalapjaként a konkrét esetben az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésére való hivatkozás sem, mert a ruházat- és csomagátvizsgálásra való felhatalmazás nem terjed ki egy szokásos használati tárgy – időleges – elvételére és adatainak rögzítésére. Amennyiben a panaszossal szemben felmerült volna bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja, úgy személyi szabadságot korlátozó intézkedés egyidejű foganatosítása mellett, sor kerülhetett volna a megfelelő jogszabályi rendelkezések alapján valamely tárgy – adott esetben a mobiltelefon – visszatartására, lefoglalására, majd az adatainak rögzítésére, azonban a panaszossal szemben ilyen cselekmény elkövetésére vonatkozó megalapozott gyanú nem merült fel.

A 176/2016 (X.13.) számú állásfoglalás alapját képező ügyben az elővezetés alá vont panaszos sérelmezte a ruházatátvizsgálást, illetve azt, hogy nem azonos nemű személy hajtotta végre a ruházatátvizsgálást. Az elővezetés személyi szabadságot korlátozó intézkedés, így az Rtv. lehetővé teszi a rendőr számára az intézkedés alá vont személy ruházatának átvizsgálását, tehát a rendőröknek megvolt a jogi lehetősége a panaszos ruházatának átvizsgálására. A jogszabály feltételes módú fogalmazása miatt ugyanakkor az Rtv. 15. §-ban meghatározott arányossági szabályra is figyelemmel kell lenni a kérdés megítélésénél. A Testület álláspontja szerint a rendőri intézkedés megfelelt az arányossági követelményeknek is, mivel a panaszos nem volt együttműködő, az épületből felszólítás ellenére nem jött ki, csupán 7 órakor, így a rendőrök nem tudták nyomon követni az intézkedés kezdete és a panaszos kijövedele közötti időszakban a panaszos magatartását, így nem lehetett kizárni, hogy esetlegesen támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy van nála. Ugyanakkor a fent hivatkozott törvényhely (2) bekezdése előírja, hogy a ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon. A rendőri jelentések egybevágtak azzal a panaszosi előadással, hogy nem azonos nemű rendőr intézkedett a panaszossal szemben, így nem teljesült a jelen esetben az Rtv. 31. § (2) bekezdésének előírása. Mindezek alapján a Testület a panaszos ruházatátvizsgálás foganatosításának módja miatt ugyanakkor megállapította a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét.

2.3. Előállítás

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;**
- b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;**

c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;

d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távolltartás szabályait megszegte, illetőleg, aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;

e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;

f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik;

g) akinek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 38. § (5) bekezdése alapján büntetés-végrehajtási őrizetbe vétele szükséges.

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;

b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;

c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;

d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;

e) aki a pártfogó felügyelet - külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó - szabályait megszegi;

f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;

g) akivel szemben ideiglenes megelőző távolltartás elrendelésének van helye;

h) akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján védelem alá kell helyezni.

A fenti jogszabályhelyből kitűnik, hogy az előállítási okok egy része kötelezően előírja a szabadságelvonást [(1) bekezdés], míg a másik részük diszkrecionálisnak minősül, azaz a rendőr ezen okok szubjektív mérlegelése alapján, azaz nem kötelező

jelleggel előállíthatja az érintett személyt, így a jogalkotó a rendőr mérlegelésére bízta annak eldöntését, hogy a panaszossal szemben szükséges-e a további intézkedések megtétele céljából előállítást alkalmazni [(2) bekezdés]. Ebből következik, hogy ezen utóbbi előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hozni a rendőrségnek abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadsághoz való jog korlátozása nélkül.

A diszkrecionális előállítási okokkal – többek között – a következő ügyekben foglalkozott a Testület.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése alapján előállított panaszosok esetében a Testület az intézkedés jogalapján túl annak arányosságát is megvizsgálta, mivel a hivatkozott törvényhely nem kötelező előállítási okokat jelöl, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít az előállítás szükségessége tekintetében. Ezen előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hoznia abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül.

A már többször említett, 62/2016. (IV. 7.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a rendőrök azért döntöttek a panaszos előállításáról, mert az óvodavezető a segélyhívás során azt mondta, hogy az apa rugdosta az intézmény bejárati ajtaját. A panaszos által készített felvételeken nem látható garázda jellegű magatartás, ugyanakkor a panaszossal először az ajtó kilincsének el nem engedése miatt közölték először, hogy előállítják, ezt követően is csak annyit mondott az egyik rendőr, hogy „majd rá fog jönni, hogy el fogom vinni”. A rendőr végül garázdaság szabálysértésének elkövetését közölte előállítási okként a panaszossal. A rendőrkapitányság épületében már az adatok kitöltése során az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontját (a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja) diktálta be egyik rendőr a másiknak, illetve olyan tájékoztatást adott a panaszosnak, hogy garázdaság miatt lett előállítva, illetve úgy fogalmazott, hogy a panaszos nem bűncselekményt követett el, nem fogták el a helyszínen, csak felmerült a gyanú, hogy másokban olyan agresszív magatartással, erőszakosan félelmet keltett, hogy hajlamos garázdaság elkövetésére, ezért csak bűncselekmény elkövetésének gyanúja. Az ügyeleti küldési napló szerint a panaszost garázdaság szabálysértése miatt állították elő. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján (bűncselekmény gyanúja miatt) állították elő. Az utólagos rendőri jelentésben az szerepel, hogy az óvodavezető elmondása alapján a panaszos megbotránkoztató magatartásával riadalmat, félelmet okozott az óvoda dolgozóiban, akiknek az elmondása alapján fennállt, hogy a panaszos garázdaság szabálysértését követte el, és annak továbbfolytatása miatt állították elő. A beszállítást követően a rendőr előjárója közölte, hogy a panaszos nem szabálysértést, hanem bűncselekményt követett el. A Testület kimondta állásfoglalásában, hogy a panaszost megalapozatlanul állították elő: önmagában a szabálysértés elkövetésének

gyanúja nem teremt alapot a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítására. A szabálysértés felszólítás utáni továbbfolytatása sem jöhetett szóba előállítási okként, és bűncselekmény gyanúja sem állhatott fenn. Az indokolatlan intézkedéssel a rendőrség súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz való jogát.

A 83/2016. (V.5.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban többek között a panaszos kifogásolta, hogy a helyi okmányirodából őt az egyik ügyintéző – az állampolgárság megszerzése során történt visszaélésre gyanakodva – előállította, mivel magyar állampolgársága ellenére nem beszél jól magyarul.

A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a panaszos intézkedés alá vonása és igazoltatása kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában történt. Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok (intellektuális közokirat-hamisítás büntett gyanúja) megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének további rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja. A Testület erre a kérdésre nemmel felelt, mert meggyőződése szerint a kikerülő rendőrök semmi olyan információ birtokába nem jutottak, amely a bejelentésben szereplő gyanút megerősítette volna, ami miatt szükség lett volna további intézkedésre. Az előállítás szükségességét a rendőrkapitány azzal indokolta, hogy a felmerült gyanú tisztázása érdekében állították elő a panaszost, mert nem volt hajlandó a helyszínen kommunikálni, az ügy körülményeinek helyszínen történő tisztázása egyáltalán nem volt lehetséges. Ennek azonban ellentmondott az előállítás végrehajtásáról szóló aznapi jelentés, ami arról számolt be, hogy igazoltatása után szóban meghallgatták a panaszost, aki elmondta, hogy körülbelül 12 éve lakik Magyarországon, honosságot szerzett, tehát értette a magyar nyelvet és kommunikált. A Testület nem fogadhatta el azt a rendőri hivatkozást sem, hogy az ügy körülményei minimális mértékben sem voltak tisztázhatóak a helyszínen. A Testület rávilágított, hogy a éppen a kormányablak (Okmányiroda) az a hely, ahol akár a KEK KH nyilvántartása alapján, akár a BÁH telefonon történő megkeresésével könnyen ellenőrizhető, hogy a panaszos mikor és milyen eljárással szerezte az állampolgárságot, illetve az általuk a képnézőben nem talált honosítási irat fax útján is lekérhető lett volna, mivel annak száma a nyilvántartásból ismert volt. Ráadásul meghallgatását követően a panaszos adatait a személyazonosító igazolványából rögzítették, a KIR-ben ellenőrizték (abban nem szerepelt), így amennyiben el is fogadta volna a Testület azt a rendőrségi felvetést, hogy a helyszínen tapasztaltak megerősítették a bejelentésben szereplő gyanút, az előállítás foganatosítása akkor is aránytalan és szükségtelen volt, mert a panaszos – adatainak ismeretében – a későbbiekben kihallgatásra idézhető lett volna. Fenti indokok és érvelés alapján az előállítás jogszerűtlensége és aránytalansága miatt a Testület megállapította a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogának sérelmét.

Az előállítás időtartamára és az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó kifogások vizsgálatára – többek között – az alábbi ügyekben került sor.

(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A fentebb már hivatkozott, *41/2016. (II. 25.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló beadványban a panaszos nő sérelmezte a meztelenre vetkőztetéssel járó átvizsgálásán túl az előállítását és annak eltúlzott időtartamát is. A rendőrség az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján (szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérés) korlátozta a panaszost a személyi szabadságában, ami kötelező előállítási ok. A Testület megállapította, hogy a kábítószergyanús anyagok birtoklásán történt tettenérés miatt a panaszos elfogása és előállítása jogszerűen, és indokoltan történt. Ugyanakkor a nyolc órát meghaladó időtartamú szabadságkorlátozás – úgy, hogy az intézkedés helyszínén felejtették a rendőrök az elkészített jegyzőkönyveket és a lefoglalt bizonyítási eszközöket, valamint több mint egy órán keresztül nem történt a panaszossal szemben érdemi intézkedés, illetve a bünygyi nyilvántartásba vételhez szükséges cselekményeket két órán keresztül végezték aránytalanul hosszú ideig tartott, amivel sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Az előállítás időtartama alatt ráadásul a vesebeteg panaszosnak sem a rendezvény helyszínén, sem a fogvatartás helyszínéül kijelölt iskolában nem engedték elégszer és időben a mosdóhasználatot, illetve több esetben férfi rendőr kísérte őt. Az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt követelményt figyelmen kívül hagyta a mulasztással a rendőrség, ami által súlyosan sérült a panaszos emberi méltóságához való joga, illetve az az Alaptörvényben rögzített megalázó elbánás tilalmába ütközött.

A *57/2016. (IV.7) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló ügyben a panaszos társaival a végrehajtást foganatosító önálló bírósági végrehajtó megérkezése előtt felsorakozott az érintett lakás körfolyosójára nyíló bejárati ajtaja elé, hogy jelenlétével akadályozza a bírósági végrehajtást, a lakás kiürítését, így kívánván

felhívni a közvélemény figyelmét a Magyarországon egyre több embert érintő lakhatási problémákra, az elhelyezés nélküli kilátások embertelenségére. Vizsgálata során a Testület megállapította, hogy a rendőrség alappal hivatkozott az Rtv. 33. § (2) f) pontjára, jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadságát, nem volt más kisebb jogkorlátozással járó eszköz, amivel az intézkedés eredményessége biztosítható lett volna. A Testület a panaszos előállításának időtartamával kapcsolatban külön értékelt, hogy a helyszínen a rendőrök több személlyel (összesen 11 fő) szemben intézkedtek, akik közül 8 főt előállítottak, a többieket pedig igazoltatták. Erre való tekintettel az intézkedés helyszínén foganatosított intézkedés időtartamával kapcsolatban a Testület megállapította, hogy az az arányosság próbáját kiállta. Ugyanakkor az előállítás rendőrkapitányság épületében eltelt időtartamát tekintve a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az azalatt elvégzett érdemi eljárási cselekmények körére vonatkozóan kétségek merültek fel, ráadásul a panaszosra vonatkozó dokumentáció hiányos is volt. A Testület eddigi gyakorlata alapján azokban az esetekben, amikor a rendőrség dokumentumokkal alátámasztva nem cáfolja a panaszos állításait, a beadvány ezen részeit a panaszosi állításra alapozza. Az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Amennyiben a jelen esetben elfogadjuk azt a rendőri álláspontot, hogy az előállítás célja a szabálysértési eljárás lefolytatása volt, akkor az ügy körülményeinek tisztázásához szükségképpen hozzátartozott (volna) a panaszos meghallgatása, amely elmaradt. Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, így véleménye szerint a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült.

A Testület 29/2016. (II.4.) számú állásfoglalása alapjául szolgáló ügyben a panaszos amiatt ment be a helyi rendőrkapitányság épületébe, mert álláspontja szerint alaptalanul dobták ki őt és lányát egy kocsmából. A vendéglátóipari egységből a panaszos szerint állítólagos részegsége miatt dobták ki, ugyanakkor határozottan állította, hogy nem részeg. A kapitányságon az ügyeletes tiszt közölte, hogy ez fogyasztóvédelmi ügy, a panaszos azonban mindenféleképp jegyzőkönyvet akart felvetetni az eseményekről. Miután nem kapott jegyzőkönyvet, a panaszos szóváltásba keveredett lányával és az ügyeletes tiszttel is, mivel nem akarta elhagyni a rendőrkapitányságot. Mivel a rendőri felszólításoknak nem tett eleget, előállították a panaszost.

Az előállítás időtartama miatt a Testület álláspontja szerint sérült a személyi szabadsághoz való joga. Az előállításról szóló igazolás panaszos által a Testület részére bocsátott példányán nem volt feltüntetve az előállítás végének időpontja. A rendőrség által csatolt iratok szerint a panaszos előállítása 2015. október 10. 20 óra 55 perctől 2015. október 11. 1 óra 38 percig tartott, összesen 4 óra 43 percig. A rendőrségi iratok tanúsága szerint ezen időtartam alatt került sor a panaszos befogadására, ruházatátvizsgálásra, iratok elkészítésére, adatgyűjtésre, valamint szabadon bocsátására. Ezek időtartama dokumentált módon nem megállapítható.

Mindezek alapján kijelenthető tehát, hogy az előállítás összesen 4 óra 43 perces időtartama alatt lényegében az előállítás alapvető adminisztratív feladatai kerültek ellátásra, nem történt semmilyen speciális eljárási cselekmény, például a panaszos meghallgatása a szabálysértéssel összefüggésben. A Testület álláspontja a rendőrség által leírt cselekmények nem indokolják az előállítás 4 óra 43 percig tartó hosszát. A Testület álláspontja szerint a fentiek alapján a rendőrség megsértette az Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményét.

A Testület a rendelkezésre álló iratok alapján úgy döntött, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a megfelelő igazolás kiadásának elmaradása okán sérült (Rtv. 33. § (4) bekezdés). Az előállításról szóló igazolást illetően a panaszos csatolta az általa átvett előállításról szóló igazolást, melyen csak az előállítás kezdetének időpontja volt feltüntetve, továbbá a fogva tartásért felelős személy aláírása is hiányzott a dokumentumról. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy az előállításról szóló igazolás leglényegesebb tartalmi eleme, az előállítás időtartamára vonatkozó információ hiányzott, amit a Testület akként értékelt, mintha ki sem adták volna az igazolást.

A Testület 26/2016. (II.4.) számú állásfoglalása alapjául szolgáló ügyben a panaszos a végrehajtást foganatosító önálló bírósági végrehajtó megérkezése előtt tizenöt aktivistával felsorakozott egy lakás körfolyosóra nyíló bejárati ajtaja elé, hogy jelenlétével akadályozza a bírósági végrehajtást, a lakás kiürítését. Az önálló bírósági végrehajtó felszólította az aktivistákat, hogy a végrehajtást ne akadályozzák. Miután az aktivisták a felszólításnak nem tettek eleget, az önálló bírósági végrehajtó a rendőrség közreműködését kérte. Az általános felszólítást, valamint a más aktivistákkal szembeni intézkedés megkezdését követően a mögötte álló aktivistákkal összekapcsolódó panaszost a rendőrség képviselője ismételt felszólította a szabálysértés abbahagyására, valamint tájékoztatta az előállítás és a kényszerítő eszközök alkalmazásának lehetőségéről. Mivel a panaszos a felszólításnak nem tett eleget, és passzív ellenállást tanúsított, a rendőrség testi kényszert alkalmazott. Miután a panaszost a testi kényszer alkalmazásának hatására sikerült leválasztani az aktivisták élőláncáról, az ernyedtesthelyzetben lévő panaszost a lépcső felé kezdték el húzni. A panaszos ezután szóban jelezte, hogy a saját lábán szeretne lemenni a lépcsőn, ennek megfelelően a rendőrök fogásukból kiengedték, azonban az engedetlenség helyszíne és a társasház lépcsőháza közötti szakaszon, még a lépcsőn való lemenetel előtt megbilincseltek. Ezután a panaszost további kilenc aktivistával együtt előállították. A panaszos ezután a rendőrség udvarán várakozott, hogy sorra kerüljön az előállító helyiségben. A panaszos a szabálysértési eljárási meghallgatását követően távozatott.

A Testület a panaszos előállításának az ideje kapcsán a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogának a súlyos sérelmét állapította meg, hiszen az aránytalanul, szükségtelenül és indokolatlanul hosszú volt a jogkorlátozással elérni kívánt célhoz mérten, illetve a 8 órás időtartam leteltét követően – fél órán keresztül

- a rendőri szerv vezetője engedélyének hiányában jogalap nélküli is volt. A rendőrség a feltárt tényállás alapján a panaszos személyi szabadságát 10 óra 10 perctől 18 óra 40 percig, azaz 8 óra 30 percen keresztül korlátozta.

A Testület a panaszos előállításának időtartamát két részletben vizsgálta meg: külön a helyszíni intézkedés során, külön pedig a kapitányság épületében kifejtett érdemi cselekmények során. A Testület külön értékelte, hogy a rendőrök több személlyel szemben intézkedtek. A panaszos az intézkedés helyszínén 10 óra 10 perctől kb. 12:00 óráig között, azaz összesen nagyságrendileg 2 órát tartózkodott. A helyszínen a rendőrök több személyt szólítottak fel a szabálysértés abbahagyására, egyenként igazoltatták őket, majd egyenként próbálták meg őket a követendő magatartásra rábírni. Majd, amikor az aktivisták ennek nem tettek eleget, ellenszegültek, a rendőrök – az általuk alkotott élőláncból kiszakítva – próbálták meg elvinni őket a helyszínről. Az intézkedés alá vontak számára, különféle magatartásukra tekintettel, a helyszínen jelen lévő rendőrök számára figyelemmel a Testület úgy határozott, hogy ezen időtartam megfelelt az arányosság követelményének, így a következőkben a kapitányság épületében történteket vizsgálta meg.

A panaszos a kapitányság épületében, majd az előállító helyiségben tartózkodott 12 órától 18 óra 40 percig, azaz összesen 6 óra 40 percen keresztül. Érdemi cselekményként, bizonyítottan mindösszesen 6 perc terjedelemben hallgatták meg a vele szemben megindult szabálysértési eljárásban. Ezen kívül érdemi cselekmény pontos idejét tekintve a rendőrség nem adott érdemi tájékoztatást a Testületnek. Mivel a rendőrség becsatolta az előállítás során keletkező iratokat, így azok elkészítése közel egy órát vehetett igénybe. Ezekre figyelemmel megállapítható, hogy a panaszossal szemben kb. 1 óra és 1 óra 15 perc időtartamban hajtottak végre érdemi cselekményt, így összesen több mint öt órán keresztül kellett a panaszosnak a rendőrkapitányságon tartózkodnia úgy, hogy vele szemben nem hajtottak végre érdemi cselekményeket. A Testület nem találta megalapozottnak a rendőrség érvelését tekintetben, hogy ezen időintervallumban a panaszoson kívül további hét személlyel szemben kellett intézkedni ugyanazon cselekmény miatt. A Testület álláspontja szerint a hat órányi holtidő nem felel meg az Rtv. 15. §-ában meghatározottnak, így a panaszosnak indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig kellett a rendőrkapitányságon tartózkodnia. Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, így véleménye szerint a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült.

A Testület megjegyzi továbbá, hogy a rendőrség megszegte az Rtv. 33. § (3) bekezdésében foglaltakat, mivel a panaszos előállítása több mint 8 óra időtartamú volt, (akkor lenne, épp 8 óra, ha a Testület 10 óra 40 percet fogadná el az előállítás kezdeteként) ugyanakkor a panaszos előállítását a rendőri szerv vezetője nem hosszabbította meg, legalábbis semmilyen erre utaló dokumentumot nem szolgáltatott a rendőrség. Mindezek alapján a panaszos előállításának időtartama nem csak az arányosság Rtv. 15. § szerinti elvét sértette, de a 8 órás időtartam

leteltét követően – 18 óra 10 perctől fél órán keresztül 18 óra 40 percig - a rendőri szerv vezetője engedélyének hiányában jogalap nélküli is volt.

2.4. Elővezetés

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig - legfeljebb 12 óra időtartamra - vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számítására az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

A Be. 162. §-a értelmében az elővezetés személyi szabadságot korlátozó intézkedés annak érdekében, hogy az érintettet a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elé állítsák, vagy biztosítsák az eljárási cselekményen, illetőleg a szakértői vizsgálaton való részvételét. A törvényben meghatározott személyek elővezetésének elrendeléséről a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezik, de az elővezetést a rendőrség hajtja végre. A Be ugyanezen szakaszának (4) bekezdése szerint az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani.

A rendelkezés szerint „a rendőr, illetőleg a nyomozó hatóság az érintett személyt az elővezetést elrendelő határozatban megjelölt helyre kíséri, ennek érdekében a reá irányadó törvény szerint szükség esetén kényszert és más intézkedést alkalmazhat. Az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani. A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezhet úgy, hogy a rendőr az elővezetés foganatosítása helyett az érintett személy útba indulását ellenőrizze, ha megalapozottan feltehető, hogy az elővezetés célja ezzel is elérhető.”

Megállapítható, hogy elválnak egymástól az elővezetés elrendeléséért és foganatosításáért való felelősség, mint ahogy elválnak egymástól a két kérdés szabályozása olyan értelemben is, hogy az elrendelésre vonatkozó normák a Be.-ben, a foganatosításra vonatkozó szabályok pedig az Rtv.-ben, illetve a Szolgálati Szabályzatban találhatóak. Ugyanakkor az időpontra vonatkozó előírásokat a Be. tartalmazza.

A fentiek alapján vizsgálhatja a Testület az elővezetést elrendelő hatóság tevékenységét, és a határozat jogszerűségét a hatásköri szabályai alapján, mivel – fő szabály szerint – nem terjed ki hatásköre a büntetőeljárás keretei között a Be. alapján végzett rendőri tevékenységre.

Az ilyen rendőri intézkedésekkel szemben a Be. 195. §-a alapján van helye panasznak, s annak elbírálására az ügyész jogosult.

A fentieknek megfelelően a Testület nem vizsgálhatta a 176/2016 (X.13) sz. állásfoglalásában sem az elővezetés elrendelésének megalapozottságát, mivel erről a kérdésről nem az intézkedő rendőrök döntenek, hanem – a Be. 162. §-ának értelmében – az elrendelő szerv. A panaszolt ügyben a rendőrség tájékoztatása szerint a hamis tanúzás miatt a Zalaegerszegi Járási Ügyészség folytat büntetőeljárást a panaszossal szemben. Mivel a panaszos a postai úton részére megküldött idézéseket nem vette át, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 162. § (1) és (2) bekezdése alapján elrendelték az elővezetését. A megküldött iratok alátámasztották a rendőrségi előadást, így a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos elővezetését a rendőrkapitányság megfelelő jogalap birtokában kísérelte meg foganatosítani, ezért az a panaszos személyes szabadsághoz való jogát nem sértette.

2.5. Biztonsági intézkedés

37. § A rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése, továbbá az államhatár védelme érdekében

a) megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;

b) intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában;

c) intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozására;

d) közterületen vagy nyilvános helyen - ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja - intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;

e) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A 82/2016. (V. 5.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy a telefonon előre leegyeztetett időpontban – önként, határidőben megjelent a helyi rendőrkapitányságon, hogy tanúként hallgassák meg egy ügyben, majd ezt követően szembesült azzal, hogy gyanúsítottként hallgatták ki, amelyet követően rabosítani akarták. A panaszos ezen felháborodott és ezt megakadályozta, melyet követően a rendőrök kihívták a mentőket és ön-, illetve közveszélyességre hivatkozva beszállították a pszichiátriára, ahol leszíjazva tartották és csak másnak engedték haza. Az elsődleges jelentés az Rtv. 37.§ b) és c) pontját jelölte meg

intézkedése alapjául. A Testület által eldöntendő kérdés tehát az volt, hogy a rendőrség megalapozottan gondolhatta-e azt, hogy fennáll olyan önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet, amely az orvos kihívását indokolta tette. A Testület az iratok tanulmányozásakor arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos zavart (helyesen inkább: felfokozott) viselkedése miatt indokoltan döntöttek a mentő értesítése mellett, azonban azzal kapcsolatban már komoly kétség merült fel, hogy utána mi történt. A Testület megállapítása szerint a mentősök által előadottak a panaszos által előadott változatot erősítették, és azzal, hogy a rendőrök tényként közölték, hogy a panaszos ön-és közveszélyes, ezért elszállítását indokoltnak tartják, átlépték a szakmai kompetenciájukat. A Testület szerint a törvény által rárótt kötelezettségnek a rendőrség eleget tett, amikor mentőt hívott, azonban a megkeresésre adott válasz alapján a Testületben nem alakult ki az a meggyőződés, hogy a mentősök döntöttek a beszállítás szükségességének kérdéséről. Az intézkedés jogalapját illetően a Testület akként foglalt állást, hogy a panaszos orvosi vizsgálata iránt jogszerűen intézkedtek, azonban amiatt, hogy a kiérkező mentősökkel közölték, hogy szükségesnek tartják a panaszos beszállítását, a Testület indokoltnak tartotta a panaszos emberi méltóságához fűződő jogának megsértését megállapítani.

2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

- a) segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából;**
- b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása vagy büntetőeljárás terheltjének elfogása és előállítása céljából;**
- c) közveszély, továbbá az életet vagy testi épséget fenyegető közvetlen veszély elhárítása, illetőleg az ilyen veszélyben lévők kimentése érdekében;**
- d) rendkívüli vagy tisztázatlan okból bekövetkezett halálesettel kapcsolatos intézkedés megtételére;**
- e) végrehajtási eljárás lefolytatása, illetve az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről szóló törvényben meghatározott szakértői vizsgálat biztonságos és eredményes végrehajtásának biztosítása céljából, ha az abban való közreműködés - jogszabály alapján - a rendőrség számára kötelező;**
- f) az elővezetés végrehajtása érdekében;**
- g) a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott, a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz telepítése, ellenőrzése, karbantartása, valamint eltávolítása céljából;**
- h) a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából;**

i) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [46. § (1) bekezdés c) pont] végrehajtására;

j) ha ez előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges;

k) a Bv. tv.-ben meghatározott, az elítélt mozgását nyomon követő elektronikus távfelügyeleti eszköz telepítése, ellenőrzése, karbantartása, valamint eltávolítása céljából.

(2) A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős.

(3) A birtokos távollétében történt behatolást követően - a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével - a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

(4) A magánlakásban való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat.

40. § A rendőr a feladata ellátása során - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - beléphet a magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre, és ott az intézmény rendjének lehetőség szerinti tiszteletben tartásával intézkedhet.

A 167/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadvány szerint a panaszos gépkocsival közlekedett az utcán, ami miatt a rendőrök utánamentek, és a háza udvarára is követték anélkül, hogy a panaszos bebocsátotta volna őket. A rendőrök állítása szerint többször felszólították a panaszost, hogy menjen vissza gépjárművéhez, ellenkező esetben felhívták a figyelmét az esetleges előállítás, illetve magánlakásba belépés lehetőségére is. A panaszos ennek ellenére bement a kapun, az egyik rendőr pedig kezével és lábával megtámasztotta azt, hogy a panaszos ne tudja bezárni. A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy a rendőr azáltal, hogy kitémasztotta az ajtót, megvalósította a magánlakásba bemenetelt, viszont a panaszos vonatkozásában nem merült fel alappal a szabálysértés, ezért a magánlakásba való belépés feltételei nem álltak fent, ezért sérült a magánlakás sérthetlenségéhez fűződő alapjoga.

3. Kényszerítő eszközök

3.1. Testi kényszer

47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a rögzíti, hogy a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőkifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi

kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat (többek között fojtásokat, és feszítéses technikákat) is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítást jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar-és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az őt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

A fentebb már említett, 167/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadvány szerint a panaszos gépkocsival közlekedett az utcán, ami miatt a rendőrök utánamentek, az ingatlan udvarára engedély nélkül beléptek az intézkedés foganatosítása érdekében, és háromszög alakzatban körbevették. A panaszos érdeklődésére, miért mentek be az ingatlanba, azt válaszolták, ne magyarázzon, majd – előzetes figyelmeztetés nélkül – az egyik rendőr megragadta a karját, a másik pedig próbálta őt kitolni. A panaszos végül, félve a további bántalmazástól, a kapun kívülre ment, és ott intézkedtek vele szemben. A panaszosnak 8 napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek, és a Testület a rendőrök tagadó nyilatkozata ellenére azt tartotta szem előtt, hogy a sérülések a rendőri intézkedés ideje alatt keletkeztek, aminek tekintetében a rendőrség nem tudott magyarázatot adni. *A Testület ezen ügyben is hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára: amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát*

illetően. Ellenkező esetben a bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ld. Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország ügy).

3.2. Bilincs

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

Rendszeresen és tipikusan előfordul a panaszokban azzal kapcsolatos kifogás, hogy a rendőrök indokolatlanul és aránytalanul alkalmaznak bilincset olyan esetekben, amikor az intézkedés alá vont valamilyen mértékű ellenszegülését már a testi kényszer alkalmazása is megtörte. Márpedig ilyen esetekben kötelező az Rtv. 16. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése is, amely szerint a kényszerítő eszközök Rtv.-ben meghatározott sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb alkalmazása nem vezetett eredményre (vagy sikere eleve kilátástalan). Ennek ellenére a Testület elé került ügyekből általánosságban az derül ki, hogy a hivatkozott jogszabályhelyeket a rendőrség éppen fordítva értelmezi és akkor is alkalmaz bilincset, ha már – adott esetben a rendőrségi iratokból is kirajzolódó módon – a testi kényszer következtében nem áll fenn ellenszegülés, vagy éppenséggel a testi kényszert a bilincs alkalmazása eszközcselekményének tekintik.

Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény még mindig automatizmust mutat; a tényleges vizsgálat megtörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítő eszközt jogszerűnek, illetve jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találunk.

A Testület ezzel szemben több esetben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, aminek következtében pedig megállapítást nyert az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

A bilincselés részletszabályairól a Szolgálati Szabályzat 41. §-a szól, mely (4) bekezdésében a bilincselés módjait is rendezi, indokolt esetben a tárgyhoz bilincselést is lehetővé téve [d) pont]. A (6) bekezdés c) pontja szerint pedig a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a

legcélirányosabban választja meg azzal, hogy tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Többek között a bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület az *162/2016. (IX.15.) számú állásfoglalásában*. A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos előállítása jogszerű és arányos intézkedés volt, azonban kényszerítő eszköz használat kapcsán azonban a Testület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának súlyos sérelmét. Az elsődleges jelentések azt tartalmazták, hogy a bilincs alkalmazását a panaszos elszökésének megakadályozása érdekében alkalmazták, azonban nem jelölték meg szövegszerűen, hogy az intézkedő rendőrök miből következettek arra, hogy tartani lehet a panaszos szökésétől. Csak a későbbi keltezésű kapitányságvezetői átirat jelölte meg a bilincselés indokaként azt, hogy a panaszos az intézkedés kezdetekor nem volt együttműködő. A Testület általános gyakorlata az, hogy vizsgálatait során mindig az intézkedés időpontjához legközelebbi keltezésű rendőrségi iratot tekinti a leghitelesebbnek a történet leírásakor. Mivel a rendőrség által adott első jelentésben rögzített általános indoklásából nem vált ismertté olyan *konkrét körülmény*, amelyből közvetlenül és alappal arra lehetett volna következtetni, hogy tartani lehet attól, hogy a panaszos szökést kísérel meg, emiatt a Testület a bilincsalkalmazás jogalapjaként megjelölt rendőrségi hivatkozást az Rtv. 48. § c) pontja vonatkozásában nem látta igazoltnak, azt túl távolinak és általánosnak ítélte. Mivel az Rtv.-ben és a Szolgálati Szabályzatban foglalt további bilincselési okok egyikét sem látta igazoltnak a Testület, jogszerűtlennek, indokolatlannak és aránytalannak tartotta a bilincs alkalmazását.

A Testület a fentebb már hivatkozott *26/2016. (II.4.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy* a végrehajtási eljárást passzív módon akadályozó aktivista panaszossal szemben alkalmazott bilincselés sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát. A rendőrség a panaszos bilincselésének jogalapjául az Rtv. 48. § d) pont szerinti ellenszegülés megtörése érdekében foganatosított bilincselést jelölte meg. A panaszos és a rendőrség egybehangzóan nyilatkozta az ellenállás módját illetően, hogy az csupán passzív módon valósult meg, úgy, hogy a panaszos nem mozdult. A rendőri jelentés szerint miután testi kényszerrel elválasztották a panaszost a többi aktivistától – tehát a Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz elérte célját – alkalmazták a bilincset. A Testület véleménye szerint mintegy automatizmusként alkalmazhatták a bilincset a rendőrök, mivel sem a panaszos sem a rendőrség előadása nem utal arra, hogy miután az ellenállást a rendőrség testi kényszerrel leküzdötte bármilyen olyan többletmagatartás megvalósult volna a panaszos részéről, ami indokolná a súlyosabb kényszerítőeszköz alkalmazását. A Testület ugyanígy döntött a másik aktivista ügyében, amelyet a *27/2016 (II.4.) számú állásfoglalásában* vizsgált.

3.3. Vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonzbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

(2) A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonzbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a lőfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

A 164/2016. (IX. 15.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos több más dolog mellett elfogásának módját is sérelmezte, nevezetesen, hogy „idegbénító injekciót lőttek bele”, illetve összeverték, vérző fejsérülései keletkeztek. A rendőrségi dokumentumok szerint többszöri próbálkozás ellenére sem sikerült a házban tartózkodó panaszossal felvenni a kapcsolatot, ezért erőszakos módon jutottak be a rendőrök a panaszos házába, ahol a legbelső helyiségben fogták el. A kinti biztosítást ellátó r. százados volt az, aki meglátta, hogy panaszos számára elérhető távolságban, egy kis szekrény tetején egy fegyvernek látszó tárgy van. Először felszólította őt, hogy a rendőri intézkedésnek vesse alá magát. Vele egyidejűleg azonban a behatóló csoport is beért a helyiségbe, ami miatt a panaszos a fegyvernek látszó tárgy irányába nyúlt. A r. százados ekkor alkalmazott vele szemben rendszeresített sokkoló eszközt. A Testület megítélése szerint jelen esetben az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján – mind a panaszos saját, mind a rendőrök élete, testi épsége védelmében – indokolt volt az elektromos sokkoló eszköz használata. A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékokat úgy értékelte, hogy az elektromos sokkoló eszköz alkalmazása arányos volt tekinthető. A panaszostól való távolság alapján, figyelembe véve, hogy fegyverért (vagy annak látszó tárgyért) nyúlt a panaszos, más kényszerítő eszköz alkalmazására nem lett volna lehetőség. A Testület megítélése szerint az elektromos sokkoló eszköz használata jogszerű, indokolt és az elérni kívánt céllal arányos volt, amivel a panaszos testi épséghez való jogát jogszerűen korlátozta a rendőrség.

IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok

A Testület a 2015. évben megkezdett jogalkotással kapcsolatos munkáját a 2016. évben is folytatta, amelynek során folyamatosan egyeztetett az Országgyűlés illetékes bizottságaival és az Országos Rendőr-főkapitánysággal. Különösen indokolt volt ez abból a szempontból, hogy a Testület a rendőrségi panasz eljárások

kapcsán indult bírósági eljárásokban képviseleti jogosultságra tehesen szert. A folyamatban volt perjogi kodifikációk kapcsán Elnök úr többször képviselte a Testület álláspontját.

A Testület már ért el sikereket tervezett jogszabály-módosítások megvalósítása kapcsán, mégis számos további változtatás megvalósítását is szükségszerűnek tartja.

Az egyes javaslatok részletes ismertetése előtt a Testület szükségesnek tarja ismételten felhívni a tisztelt jogalkotók figyelmét a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrehozott európai bizottság (továbbiakban: CPT) magyarországi látogatásáról (2009. március 24. – április 2.) készült jelentésnek *a Testület hatáskörének bővítésére* vonatkozó részeire.

„20. A CPT a múltban már hangsúlyozta, hogy a rendőri bántalmazás megelőzésének egyik leghatékonyabb módja a panaszok és az ilyen bánásmódra utaló más információ gondos kivizsgálása, és, szükség esetén, megfelelő szankciók kiszabása. Az e területen bekövetkezett örvendetes fejlődést a Független Rendészeti Panasztestület létrehozása jelentette, 2008. januárjában. Ez az új testület, amely az Országgyűlés által megválasztott öt tagból áll, jogosult kivizsgálni a kifogásolható rendőri magatartások miatti panaszokat, és írásbeli ajánlásokat tenni az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjének. Ha a Testület ajánlásait nem fogadják el, az ügy végső döntéshozatal végett bíróság elé utalható. A küldöttséget azonban úgy tájékoztatták, hogy a Testületnek nincs joga hivatalból vizsgálatokat kezdeményezni. A CPT felkéri a magyar hatóságokat, hogy terjesszék ki a Független Rendészeti Panasztestület jogosítványait arra, hogy hivatalból kezdeményezhessen vizsgálatokat az esetleges bántalmazási ügyekben.

A Testület tagjai felhívták továbbá a küldöttség figyelmét arra, hogy rendkívül alacsony azoknak a testületi ajánlásoknak az aránya, amelyeket a rendőrség megszívlelt. A Bizottság szeretné, ha megkapná a magyar hatóságok állásfoglalását ebben az ügyben.

Ugyanakkor számos olyan terület, megoldatlan probléma van a Panasztestület működésében, amelynek megoldása jogosítványainak és hatáskörének bővítésével feloldható lenne.”

A Testület fennállására és működésére vonatkozó igény nem kérdéses. Azonban sajnálatos módon – mind a Testület hatásköre, mind pedig eljárása kapcsán – számos olyan hiányosság tapasztalható (a fent említett felvetésen túlmenően), amelyek megoldása egyre sürgetőbbé válik az alábbiak szerint.

1. Hivatalból történő eljárás

A jelenlegi szabályozás a panaszosi kör tekintetében rendkívül szűken fogalmaz. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 92. § (1)

bekezdésében úgy fogalmaz, hogy: „Akinak az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...]” Ezt kiegészítve a (2) bekezdéssel: „Akinak az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.” Ezen jogszabályhelyre figyelemmel a Testülethez panasszal az fordulhat, akivel szemben rendőri intézkedés foganatosítására, vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, illetve akinek egy intézkedés a jogát vagy jogos érdekét érintette.

Párhuzamot vonva egy másik alapjogvédelmi intézménnyel, nevezetesen az alapvető jogok biztosával kiderül, hogy az ombudsman eljárása sem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározott ügyféli minőséget, amely csak az ügyvel kapcsolatos érintettséget követeli meg. Azonban a biztos az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasság megszüntetése érdekében a törvényben foglalt feltételek fennállása esetén hivatalból is eljárhat [az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbvtv.) 18. § (4) bekezdés].

Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt nincs arra sem módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód egyébként több aggályt is felvethet). Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett – esetleg alapjogában sértett – személy a Testülethez fordulás, vagy – még szélsőségesebb esetben – magával a panasztétel lehetőségével sincs tisztában, hiszen az ő vonatkozásában vélhetőleg elmaradt a megfelelő tájékoztatás. Indokolt ezért, hogy a Testület – az alapvető jogok biztosára vonatkozó szabály Rtv-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

A hivatalból való intézkedés egy speciális esetét jelenthetnék a rendezvények, demonstrációk, mivel ezek esetében az azonnali véleményalkotás, az általános vizsgálat gyors lefolytatása meghatározó jelentőségű. Erre olyan megoldás képzelhető el, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást nyújtana a Testület részére a bejelentett, engedélyezett, vagy akár a megtiltott rendezvényekről. Ezt követően a Testület maga döntené el, hogy részt kíván-e venni a rendezvényeken. A Testület részvételét természetesen jelezné a rendőrségnek, majd a rendezvény helyszínén is folyhatna a kommunikáció a Testület és a rendőrség között. Ezt követően a Testület a tapasztaltak alapján, még a beérkező panaszokat megelőzően, kialakíthatná általános véleményét. Ehhez az is kell, hogy a rendőrség egy gyorsított eljárásban a rendezvényt követően keletkezett iratanyagot (például a jelentéseket, a felvételeket) megküldje a Testület részére.

Ezen igényre figyelemmel, megfontolandó lenne a Testületi tagok mentelmi joga biztosításának kérdése. Figyelemmel az Ajbvtv. 14. §-ában foglaltakra az alapvető

jogok biztosát az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg, így az azonnali véleményalkotás okán elengedhetetlen volna a testületi tagoknak a mentelmi jog biztosítása az ombudsmanhoz hasonlóan, ezzel is garantálva azt a függetlenséget, amely adott esetben az azonnali véleményalkotás lehetőségét ilyen korlátoktól mentesen tenné lehetővé, illetve megakadályozná a testületi tagokkal szemben mintegy retorzióként történő eljárások megindítását.

2. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a rendőrséggel közalkalmazotti jogviszonyban állókra

A Testület személyi értelemben vett hatásköre jelenleg a rendőrség hivatásos állománya keretén belül, szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott rendőrökre terjed ki; így a Testület az általuk foganatosított rendőri intézkedéseket, mulasztásokat és kényszerítő eszközök alkalmazását vizsgálhatja felül.

Működésének hét éves gyakorlatára tekintettel azonban megállapítható, hogy a panaszosok sokszor panaszolják a rendőrségen közalkalmazotti jogviszony keretén belül foglalkoztatott portások, biztonsági őrök által tett kijelentések, nyilatkozatok módját és tartalmát. Ezen személyek ugyanis nagyon sokszor téves felvilágosítást nyújtanak az ott személyesen megjelenő panaszosoknak, vagy pedig olyan stílusban nyilatkoznak, amely egyébként nem felel meg a rendőrökre, így a rendőrséget elsősorban reprezentáló személyekre irányadó fellépés szabályainak. Mindezt pedig teszik úgy, hogy olyan öltözéket viselnek, amely a laikus panaszosban azt a benyomást kelti, hogy az illető személy, akivel interakcióba kerül rendőr. Erre figyelemmel jó megoldásnak tartana a Testület azt, ha a személyi értelemben vett hatásköre a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti jogviszonyra állókra is kiterjedne. Ezt indokolja továbbá az is, hogy a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatalos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) a hatályáról szóló 1. §-ának (6) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „A 14. §-t, a 290/A. §-t, valamint a XXIX. és XXX. Fejezet rendelkezéseit a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti jogviszonyban állókra is alkalmazni kell”. A Hszt. hivatkozott rendelkezése is alátámasztja, hogy a jogbiztonság minél szélesebb körben történő érvényre juttatását jelenti az, hogy a rendőrök mellett, a rendőrségen közalkalmazotti jogviszonyban állók intézkedését, vagy annak mulasztását is vizsgálhassa a jövőben a Testület.

3. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a közterület-felügyelőkre

A Testület gyakorlatában számos esetben találkozott már olyan esettel, amikor a panaszossal, mint intézkedés alá vonttal szemben nemcsak rendőr, hanem a rendőrrel együtt intézkedő, szolgálatot ellátó közterület-felügyelő is intézkedett. És nem egyszer fordult elő az, hogy a panaszos a rendőr eljárását nem, hanem a közterület-felügyelő eljárását, fellépését kifogásolta. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Közter. tv.) 1. § (5) bekezdésében

kimondja, hogy „a feladatkörében eljáró felügyelő hivatalos személy. A felügyelő az e törvényben meghatározott feladatkörében eljárva jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedést megtenni. A felügyelőnek az e törvényben meghatározott tevékenység folytatására, valamint az intézkedésére való jogosultságát a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja.” Erre figyelemmel a laikus állampolgár előtt a közterület-felügyelő olyan attribútumok birtokában lép fel, mintha kvázi rendőr lenne, hiszen: 1) hivatalos személy, aki 2) hivatalos eljárást, intézkedést folytat le, kényszerítő eszközt alkalmazhat; 3) őt nemcsak a rendszeresített, a rendőrségéhez hasonló egyenruhája, hanem 4) a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja. Az egyedüli eltérést talán az adja, hogy a Közter. tv. 2. § (1) bekezdése alapján a felügyelő köztisztviselőnek minősül, így rá nem a Hszt. rendelkezéseit, hanem a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Azonban mégis szinte napi kapcsolatban áll a rendőrséggel, hiszen a Közter. tv. 6. § (1) bekezdés alapján együttműködik a rendőrséggel és folyamatos tájékoztatási kötelezettség terheli a rendőrség irányába [Közter. tv. 6. § (3) bekezdés]. A felügyelet tevékenysége során a rendőri intézkedésekkel megegyező tevékenységet láthat el; nevezetesen: 1) kép-és hangfelvétel készítése [Közter. tv. 7. – 7/A. §§; Rtv. 42. – 42/§. §§]; 2) felvilágosítás kérése [Közter. tv. 14. §, Rtv. 32. §]; intézkedési kötelezettség [Közter. tv. 15. § és 17. – 23. §§; Rtv. 13. §]; kényszerítő eszközök alkalmazása [Közter. tv. 15. §; Rtv. VI. Fejezet].

A hivatkozott rendelkezésekre figyelemmel megállapítható, hogy a Közter. tv. a közterület-felügyelőket kvázi rendőrségi jogkörrel ruházza fel a szabálysértések, szabályszegések, közigazgatási bírsággal sújtandó jogellenes cselekmények megelőzése, megakadályozása, azok észlelése esetén intézkedési és szankcionálási kötelezettsége érdekében. A Közter. tv. 26. §-a tartalmazza az intézkedés alá vont állampolgárok jogorvoslati jogosultságát, amely szerint „akinek a felügyelő intézkedése, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, panasszal fordulhat a rendőrséghez.” A rendelkezés megfogalmazása, a jogorvoslati jogosultság jellege teljes mértékben megegyezik a panaszos által, a Testületnél, kérelemre kezdeményezhető panaszeljárásra vonatkozó, Rtv. 92. § (1) bekezdésében meghatározottakkal.

Így a Testület – dogmatikai alapon – indokoltnak tartaná a személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítését a közterület-felügyelők által, alapjogot érintő, a felügyelők által végrehajtott intézkedések, mulasztások és alkalmazott kényszerítő eszközök felülvizsgálatával, vagyis azon esetek kivizsgálásának a lehetőségével, amikor a felügyelők a jogellenes cselekmények észlelése, megelőzése esetén kvázi-rendőrként járnak el az intézkedés alá vont állampolgárokkal szemben.

4. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre

A Testület az Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet; adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet, amely a vizsgált intézkedéssel összefügghez [Rtv. 93/A. § (1)]. Mivel az Rtv. a felvilágosítás-kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva, hogy a Testület valójában mire is jogosult vizsgálata során (nyilatkoztatás, meghallgatás, stb.). Nyilvánvaló, hogy a felvilágosítás-kérés fenti szabályozásának forrása az Ajbtv. 22. §-a; sőt az Rtv. kifejezetten utal is az Ajbtv-re, amikor a minősített adatok Testület általi megismerését, illetve a hivatali helyiségbe való belépést szabályozza [Rtv. 93/A. § (3) és (4) bekezdések]. Elengedhetetlen volna ezért az Ajbtv. 22. §-ára való hivatkozás, vagy annak átvétele és az Rtv. fenti jogszabályhelyének további két bekezdéssel való kiegészítése, hiszen a hivatkozott bekezdések alapján az alapvető jogok biztosa jogosult arra, hogy a vizsgált ügy intézőjét vagy az eljárást folytató szerv bármely munkatársát meghallgassa, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérje fel. Az alapvető jogok biztosa az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajbtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkoztatást, felvilágosítást vagy véleményt kérhet.

Az egyik legfontosabb problémát jelenti a meghallgathatóság és a nyilatkoztatás kérdése. Amennyiben a panaszolt intézkedéssel érintett rendőrök meghallgatásának lehetősége bekerülne a törvénybe, nyilvánvaló, hogy az azzal kapcsolatos eljárási garanciák meghatározása is szükségszerűvé válik. Mivel a Testület nem a Ket. szabályai szerint folytatja le vizsgálatát, ezért már az Országos Rendőr-főkapitányságon (továbbiakban: ORFK) keresztül, a megkeresés formájában történő nyilatkoztatás önmagában is felvet aggályokat. Az ORFK álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkoztatása önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Az Ajbtv. ugyanakkor részletesen tartalmazza a meghallgatás során a válaszadás, illetve a nyilatkoztatás megtagadásának eseteit [Ajbtv. 22. § (4) bekezdés].

A jelenlegi állapot sok esetben oda vezet – mivel az állásfoglalás a panasz tartalma és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok egybevetésén alapul –, hogy a Testület kénytelen az alapjogsérelem meg nem állapíthatóságáról dönteni. Ha ugyanis rendőrség nem szolgáltat információt, vagy a rendőrségi tájékoztatás nem elégséges, a Testület „nem tud mit vizsgálni”. Ilyen esetekben a Testület gyakorlata az, hogy a rendőrség által nem, vagy elégtelenül cáfolt panaszosi előadásra alapozza állásfoglalását, ez azonban az eljárás belüli feszültséget keletkeztet, mivel ezt követően – akár az ORFK-ra küldi az ügyet a Testület, akár átteszi az intézkedést fogadó szervhez – a rendőrség által lefolytatott közigazgatási eljárásban megnyílik a bizonyítás teljes eszköztára (pl. az érintett rendőrök tanúkénti kihallgatása), így a rendőrség adott esetben sokkal több információ alapján hoz döntést, mint ami a Testület rendelkezésére állt.

Le kell szögezni, hogy a rendőri nyilatkozattétel, a személyes meghallgatás a rendőrség érdekeit is szolgáló eszköz. A Testület ugyanis a történeti tényállás alapos és hiánytalan tisztázására törekszik. Azonban elegendő információ híján a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.

A fentiekben vázolt okokból egyértelmű, hogy szükséges tehát az alapvető jogok biztosa jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.), vagyis indokolt lenne a bizonyítási eszközök Ajbtv. alapján való bővítése is.

5. A Testület vizsgálati körének tisztázása

A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Tehát az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv-től eltérő egyéb jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátozott, hiszen az ezzel ellentétes gyakorlat más szervek hatáskörének az elvonására lenne alkalmas. Erre figyelemmel a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezhető jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban adott esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által, attól a ponttól kezdve azonban, hogy ugyanez a személy bűnügyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is

beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé. Itt szükséges annak jelzése, hogy eljárási cselekmények elvégzésére nemcsak a Testület tagjait, hanem érdemi ügyintéző munkatársait is indokolt feljogosítani, hiszen a vizsgálatok jelentős részét már jelenleg is ők folytatják le.

6. A Testület eljárásának az elsődlegessége a rendőrségi panaszeljárással szemben

A Testület hosszú idő után először a *194/2016. számú (X. 13.) állásfoglalása* kapcsán találkozott a rendőrségi panasz eljárás és a Testület eljárása közötti hatásköri problémával. A hivatkozott ügy releváns történeti tényállása szerint a panaszos jogi képviselője útján 2015. december 21-én panasszal élt a Nyíregyházi Rendőrkapitányságon, a vele szemben 2015. december 17-én foganatosított rendőri intézkedéssel szemben. Eközben a panaszos jogi képviselője útján 2016. január 5-én panaszbeadványt terjesztett elő, a fentebb meghatározott intézkedéssel szemben a Testülethez. Az elsőfokú hatóság 2016. február 1-én kelt határozatával a panaszos beadványát, mint alaptalant elutasította. A panaszos jogi képviselője útján fellebbezett a nyitva álló fellebbezési határidőben a határozattal szemben, így az eljárás a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságon indult meg másodfokon. A másodfokon eljáró hatóság az eljárását 2016. február 22-én kelt végzésében függesztette fel a Ket. 32. § (1) bekezdés első fordulata alapján a Testület állásfoglalásának a kézhezvételéig, figyelemmel arra, hogy a Testület részéről adatszolgáltatásra felhívó hivatalos megkeresés 2016. február 2-án került postázásra. A Testület 2016. október 13-án elfogadott állásfoglalásában a panaszos alapvető jogainak súlyos sérelmét állapította meg, így az Rtv. 93/A. § (6) és (7) bekezdései alapján az állásfoglalást megküldte az országos rendőrfőkapitánynak, aki az állásfoglalás alapján érdemi vizsgálatot nem rendelt el és az állásfoglalás elutasítása felől határozott.

A Testület fokozottan kívánja felhívni a figyelmet az Rtv. 92. § (1) bekezdésében meghatározottakra, nevezetesen arra, hogy a panaszos dönt afelől, hogy a panaszát mely szerv előtt kívánja előterjeszteni. A panaszost ezen döntési jogosultság a panasz előterjesztését követően, az egész panasz eljárás során megilleti, hiszen a Testület gyakorlatában nem egyszer fordult elő az az eset, hogy a panaszost vagy nem tájékoztatták a Testület létezéséről, vagy a tájékoztatás nem volt teljes körű. Ezen egyszerű okból kifolyólag az Rtv. 93. § (3) és (4) bekezdései meghatározzák a panaszos számára ezen lehetőséget az eljárás során. A panasz alapján lefolytatandó eljárás tekintetében a rendőrség és a Testület között hallgatólagos megegyezés van atekintetben – amely egyébként a jogalkotó szándékát megtestesíti –, hogy a Testület eljárása elsődlegesnek minősül a Ket. szerint lefolytatandó panaszeljárással

szemben. Ezen gyakorlat szokásjognak minősül a Testület és a rendőrség együttműködése kapcsán.

A hivatkozott ügyben, amint a másodfokú hatóság hivatalos úton, nevezetesen a Testület adatkérése során értesült azon tényről, hogy a panaszos azt kívánja, hogy a Testület folytassa le érdemben az ügyének a kivizsgálását, akkor a jogszabályi előírásokat megtartva határozott az eljárás felfüggesztése felől. Azonban a probléma, a helytelen jogértelmezés és a hallgatolagos megállapodással történő szembehelyezkedés ezt követően vette kezdetét az ORFK részéről. Az Rtv. 93/A. § (7) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy amennyiben a Testület súlyos jogsérelmet állapít meg és az állásfoglalás ORFK részére történő megküldése felől határoz, akkor az ORFK-nak érdemben ki kell vizsgálni a sérelmezett rendőri intézkedést. Az Rtv. ehelyütt tételesen meghatározza, hogy az ORFK köteles a Ket. szabályai szerint, az állásfoglalás kézhezvételétől számított 30 napon belül érdemben kivizsgálni az ügyet. A jogalkotó azt is meghatározta kógens jelleggel az ORFK-nak ezen eljárásban, hogy amennyiben az országos rendőrfőkapitány eltérő megállapításra jut határozatában, mint a Testület, akkor azt köteles megindokolni. Jelen esetben egyértelműen megállapítható, hogy az ORFK nemcsak a több éves gördülékeny, szokásjogi gyakorlatot negligálta, hanem a jogalkotó akaratát is, hiszen a kógens törvényi rendelkezéseket figyelembe nem véve hozott egy önkényes határozatot, amely sérti a jobbiztonság követelményét. Az ORFK-nak ebben az esetben, a hivatkozott jogszabályhelyben foglaltakra tekintettel érdemi eljárást kellett volna lefolytatnia, amelyben az országos rendőrfőkapitány juthatott volna a Testület megállapításaival ellentétes álláspontra, azonban ezt a nézőpontját indokolni lett volna köteles. A Testület álláspontja szerint visszaélésekre adhat okot az a gyakorlat, hogy az ORFK az eljárás lefolytatásának kötelezettsége alól akként kíván szabadulni, hogy tévesen értelmezi a jogszabályhelyeket. Jelen panaszügy kapcsán a Testület jogosult volt a rendőrségen megindult panasz eljárás átvételére – a panaszos akaratára tekintettel –, abban érdemben állást foglalhatott, így az ORFK arra hivatkozással, hogy a Testület az ügy lefolytatását nem vehette volna át nem hivatkozhatott, hiszen ez az álláspont jogszabályellenes, téves. Ezen körülménynél fogva az ORFK többszörösen is jogszabálysértő módon járt el.

A jövőben, hasonló esetek elkerülése érdekében mindenképpen indokoltnak tartanánk egy olyan megoldás kidolgozását, amely *expressis verbis* tartalmazza a panasz előterjesztése kapcsán a vagylagosságot és a panasz akaratát. A panaszosnak ugyanis joga van ahhoz, hogy a rendőrségi panasz eljárás bármely szakaszában akként nyilatkozzon, hogy jobban szeretné az eljárás független, szakértő szerv által történő lefolytatását, mintsem azt, hogy az ügyet érdemben a rendőrség vizsgálja ki. A jogalkotó eredeti akaratát is ez volt, amiért a Testületet életre hívta, így javasoljuk, hogy a félreértések elkerülése érdekében a törvényszöveg kerüljön pontosításra.

7. Feljelentési kötelezettség

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tehet a Testület abban az esetben, ha a panasz tárgyául szolgáló cselekmény vizsgálata során szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját észleli. A testületi tagok nem hivatalos személyek, ezért feljelentési kötelezettségük nincsen. Jelenleg tehát a Testület annyit tehet, hogy a panaszost tájékoztathatja arról, hogy büntetőeljárást kezdeményezhet az ügyben, vagy amennyiben a panaszos úgy nyilatkozik, a Testület jelezheti az illetékes ügyészségnél a hivatali bűncselekmények elkövetésének gyanúját.

Megfontolandó lenne az Ajbvtv. 35. §-a rendelkezéseinek átvétele. Ezen jogszabályhely ugyanis előírja, hogy ha az alapvető jogok biztosa eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, az illetékes szervnél felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezhet, bűncselekmény észlelése esetén pedig kezdeményez. A megkeresett szerv az eljárás megindításával kapcsolatos álláspontjáról – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatvan napon belül, az eljárás eredményéről pedig annak befejezését követően harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant.

8. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása

Az Rtv. szerint a Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára. Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni [Rtv. 93/A. § (6)–(7) bekezdések].

A problémát az okozza, hogy az országos rendőrfőkapitány Testület állásfoglalásával ellentétes tartalmú határozata esetén az Rtv. indokolási kötelezettséget ír ugyan elő, azonban annak pontos formájára és számonkérhetőségre semmiféle előírás nem vonatkozik. Így előfordulhat, hogy az országos rendőrfőkapitány „egyszerűen félreterzi” a Testület állásfoglalását.

Egyik megoldási lehetőségként ismételten érdemes az Ajbvtv. szabályaihoz visszanyúlni. Az Ajbvtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, ha az alapvető jogok biztosa a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az alapjogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, annak orvoslására – az érintett szerv egyidejű tájékoztatása mellett – ajánlást tehet a visszásságot előidéző szerv felügyeleti szervének. A felügyeleti szerv az ajánlás tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről az ajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát. A törvényhely (2) bekezdése tartalmazza, hogy a felügyeleti szerv egyet nem értése esetén az alapvető jogok biztosa tájékoztatja a felügyeleti szervet az ajánlás fenntartásáról, módosításáról vagy visszavonásáról. Az Ajbvtv. 32. §-a (1)–(4) bekezdései többek között az alábbi előírásokat tartalmazzák: amennyiben a rendelkezésre álló adatok

szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot az előidéző szerv saját hatáskörben meg tudja szüntetni, az alapvető jogok biztosja kezdeményezheti az érintett szerv vezetőjénél a visszásság orvoslását. Az ilyen kezdeményezés rövid úton (távbeszélőn, szóban, stb.) is történhet, ez esetben a kezdeményezés időpontját, módját és lényegét az ügyiraton kell rögzíteni. Az érintett szerv a kezdeményezés tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant. Amennyiben a megkeresett szerv a kezdeményezéssel nem ért egyet, az köteles azt véleményével ellátva a felügyeleti szervéhez felterjeszteni. A felügyeleti szerv a felterjesztés kézhezvételétől számított harminc napon belül köteles állásfoglalásáról, illetőleg a megtett intézkedésről az alapvető jogok biztosát értesíteni.

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy biztos és az érintett szervek között a kommunikáció gördülékeny. Az ajánlások megítélésén túl az alapvető jogok biztosja arról is tájékoztatást kap, hogy milyen konkrét intézkedéseket rendeltek el egy adott ügy kapcsán. Ezzel szemben a Testület az országos rendőrfőkapitány – döntésén kívül – az azt követően megtett intézkedésről már nem értesül hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Az Ajbtv. analógiájára elő lehetne írni, hogy az ügyet határozattal eldöntő rendőri szervek számára kötelező legyen a Testületnek az ügy további sorsáról történő tájékoztatása.

Szintén megfontolandó a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható, hogy a peranyagról első kézből értesüljön a Testület, illetve korábban megfogalmazott álláspontját is képviselhesse, és a panaszos mellett beavatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó ipso iure biztosítaná a beavatkozás lehetőségét. Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

A jelenleg is tartó Pp. kodifikáció aktualitása miatt a javaslat implementálása indokolt lehet, hiszen ez a megoldási módzat valószínűleg egyszerűbbnek minősül, mint az Rtv. módosítása.

10. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése

A Testület töretlen gyakorlata szerint az intézkedő rendőrök által elkövetett bármely jogsértés érinti az intézkedés alá vont személyek alapvető jogát ahhoz, hogy a törvények betartatásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása megfeleljen a jogszabályoknak. Az egyén számára a közhatalommal való találkozásnak az egyik legtipikusabb és – a rendőrség speciális jogosítványaira, így a legitim erőszak

alkalmazásának monopóliumára való tekintettel – talán legnagyobb fokú kiszolgáltatottság lehetőségét magában rejtő formája a rendőri intézkedéssel való szembesülés, ezért a Testület gyakorlatában igen hamar felmerült az a kérdés, hogy elképzelhető-e olyan rendőri jogsértés, amely nem valósít meg alapjogsértést is egyben.

A Testület válasza tulajdonképpen nemleges. Az alkalmazott érvelés rendkívül szűkre szabja azoknak a lehetséges eseteknek a körét, amikor a szabályszegés megállapítása nem vonja maga után az – adott esetben csekély fokú – alapjogsértés kimondását.

A Testület a rendőri jogsértéseket a tisztességes eljáráshoz való – tágran értelmezett – jog megsértésének tekinti, így tulajdonképpen bármilyen rendőri szabályszegést alapjogsértéssé transzformál. Az ezt alátámasztó érvelés lényege a Testület 33/2009. (II. 25.) számú állásfoglalásban a következőképpen jelenik meg: „A jogbiztonság követelménye az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság kritériumából ered. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállamnak nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Az, ami a közhatalmi szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettséggként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg.

Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog [...].”

Ezen gondolatmenet alapján a Testület a 93. § (2) bekezdésében szereplő „alapjogot nem sértő” intézkedés fogalmát kizárólag a jogszerű alapjog-korlátozást megvalósító intézkedésekre alkalmazza, „jogszerűtlen, de alapjogot nem sértő” intézkedés megállapítására eddig nem került sor. Emiatt felesleges a hatályos szabályozás azon különbségtétele, amely csak alapvető jog megsértése esetén teszi lehetővé a Testülethez fordulást. Ez a lehetőség a Testület által javasolt szabályozás alapján minden vélt rendőri jogsértés esetén megilletné az érintett személyeket, egységesítve az eljárást, egyszerűsítve mind a panaszosok jogérvényesítését, mind a Testület feladatát, amelynek ily módon csak azt kellene megállapítania, hogy a rendőri eljárás megfelelt-e a jogszabályoknak vagy sem.

11. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása

A panaszhoz való joggal – mint az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapjoggal – kapcsolatos visszásságot eredményez, hogy nincs rendezve az, hogy milyen fokú bűnüldözési érdek igazolhatja azt, hogy a rendőrség a panasz eljárás során tudomására jutott adatokat más (szabálysértési, büntető-) eljárásban a panaszos felelősségre vonására használja fel. A panaszhoz való jog és a bűnüldözéshez fűződő érdek közötti dilemma az adott esetben úgy merül fel, hogy a panaszosnak számolnia kell azzal, hogy míg panasztétel hiányában elkerüli a felelősségre vonást, beadványa alapján rekonstruálható a jogellenes cselekménye, ezért felelősségre vonható.

A fennálló konfliktust törvényi szinten lenne indokolt rendezni, a kérdéses jogellenes cselekmény súlyára tekintettel (bizonyos büncselekményi kör meghatározásával) vagy a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény alkalmazott „rosszhiszeműségi” mérce bevezetésével. A törvény 3. § (2) bekezdése szerint „a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – nem érheti hátrány a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt”. A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy „ha nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos vagy a közérdekű bejelentő rosszhiszeműen, döntő jelentőségű valótlan információt közölt és

a) ezzel büncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,

b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.”

12. Az előállítottak helyzete

A Testület az előállítottak státusának bizonytalansága, helyzetük hézagos szabályozása miatt felhívja a jogalkotó figyelmét a jogbiztonságnak megfelelő, alapjogokat tiszteletben tartó szabályok kialakításának szükségességére.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás. Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: „A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát”. A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló

fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A (3) bekezdés alapján pedig a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [Rtv. 33. § (4) bekezdés]. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. §-a ezeket a rendelkezéseket az alábbiakkal egészíti ki. A Szolgálati Szabályzat 31. § (1) bekezdés alapján, ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama nem haladhatja meg a 12, idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén a 24 órát. Előállító egységben - a harmadik országbeli állampolgárok által gyakorolt szülői felügyeleti jog alatt álló és vele együtt előállított eltartott gyermekkorú személy kivételével - gyermekkorú személy nem helyezhető el. A hivatkozott jogszabályhely (2) bekezdése szerint a fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik. A (3) bekezdésben foglaltak alapján a rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség, valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség és a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság esetében előállító egység kijelölésére indokolt esetben a szerv vezetője jogosult. A (4) bekezdés értelmében az előállító egységben történő elhelyezés, őrzés végrehajtásának feltételeit a (3) bekezdésben meghatározott rendőri szerv vezetője biztosítja. A (7) bekezdés alapján elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik. Az elkülönítésrel kapcsolatban a (9) bekezdés előírja, hogy gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalok elkülönítéséről, valamint rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről. A (11) bekezdés rendezi az étellemezés kérdését, amely szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellemezéséről történő ellátásáról. A fogvatartott személy étellemezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges étellemezési higiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az étellemezés kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előre csomagolt étellemezéssel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A – már szintén hatályon kívül helyezett – Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

szóló 62/2007 (XII.23.) IRM rendeletet megelőzően hatályban lévő Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogvatartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a Fogdaszabályzat szabályait az előállítottakra is.

A 2007-es, illetőleg a jelenleg hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottakról” beszél, azok közé pedig az előállítottak továbbra sem tartoznak A 2. § 4. pontja alapján ugyanis: „fogvatartott: az 1. § a)–f) pontjában meghatározott személyi szabadságelvonással érintett személy.”

[„1. § E rendeletet

- a) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szerinti szabadságvesztés büntetés és javítóintézeti nevelés,
- b) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti őrizet és előzetes letartóztatás,
- c) a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) szerinti büntetés-végrehajtási őrizet,
- d) az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény szerinti őrizet, továbbá a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény szerinti őrizet,
- e) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény szerinti szabálysértési őrizet, büntetésként kiszabott szabálysértési elzárás, valamint
- f) a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerinti közbiztonsági őrizet rendőrségi fogdán történő végrehajtása során kell alkalmazni.”]

Amint az a Testület 298/2010. (V. 26.) sz. állásfoglalásának alapjául szolgáló ügyben világossá vált, a 26-326/3/2006. sz., az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevél melléklete azt sem írja elő, hogy a speciális étkezési igényeket milyen módon kell figyelembe venni. Arra vonatkozó előírás tehát, hogy az előállított számára kérése esetén vegetáriánus, vagy egyéb speciális ételigényt kielégítő élelmet kell biztosítani, a hatályos szabályozásban nem található, ami szintén aggályos. A konkrét ügyben a panaszosnak nem volt módja aludni sem, s ezzel kapcsolatban a Testület a következőket rögzítette. Hasonlóan az étkezés kérdéséhez, jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítania kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (például alkalmas fekhelyet). Köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás rendkívül megterhelő a szervezet számára. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdéséből következően (mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait) a rendőrségnek kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket,

amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

A fentiekkel összefüggésben a Testület ismét felhívja a figyelmet az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, ami nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

13. A kép- és hangfelvételek megőrzése

A 33/2010. (I. 27.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben szerzett tapasztalatai alapján a Testület a rendőrségi felvételek megőrzésével kapcsolatban az alábbiakat tartotta szükségesnek leszögezni. A panasz eljárás megindulása miatt – „a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében” – a rendőrség által az intézkedéssel összefüggésben készített felvételeket meg kellett volna őrizni. A megőrzés ilyen esetben a rendőrségnek nem pusztán lehetősége, hanem az Rtv. 42. § fent hivatkozott (7) bekezdése és az Rtv. 2. § (1) bekezdésében szabályozott általános rendőrségi jogvédelmi feladatból fakadó kötelezettsége.

A Testületnek ebben az ügyben nem volt módja tisztázni, hogy a megkeresése a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez a felvétel törlésének időpontját megelőzően megérkezett-e, vagy azt csak azután kapták kézhez, hogy a felvételt megsemmisítették. Nyilvánvaló, hogy az előbbi esetben a mulasztás megítélése súlyosabb, ugyanakkor e kérdés tisztázása nélkül is megállapítható a panaszos panaszjogának sérelme, ugyanis a rendőrség, mint szervezet felelőssége e kérdésben egységesen vizsgálendő. Az ilyen helyzetekben az érintett személy nem minden esetben tudhatja, hogy a felvételt mely rendőri szerv állományába tartozó személy készíti, illetve hogy a rendőrség belső struktúrájától függően melyik rendőri szerv fogja tárolni, kezelni az elkészült felvételeket.

Különösen így van ez a rendezvények esetében, amikor számos különböző rendőri szerv (kerületi, városi kapitányságok, megyei főkapitányságok, vagy akár az ORFK) állományába tartozó rendőrök vesznek részt a biztosításban. A panaszos azon jogát, hogy a panasszal érintett rendőri intézkedésről készített rendőri felvétel rendelkezésre álljon, akkor is biztosítani kell, ha az illető nem a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez (vagy a Testülethez) nyújtja be panaszát. A rendőrségnek, mint egységes szervezetnek a felelőssége a felvételek kezelését, a panaszok regisztrálását olyan módon megszervezni, amely a lehető legnagyobb mértékben garantálja a panaszosoknak, hogy a rendőrségi felvételeket felhasználják a panasz eljáráásokban. Ha a rendőrség, mint szervezet mulasztása miatt ez nem történik meg, csökken a panaszos panaszjogának hatékonysága, így pedóg csorbul a panaszjog, függetlenül attól, hogy a panasz és a felvételek kezelésében érintett egyes rendőri szerveknek felróható-e a felvételek felhasználásának ellehetetlenülése.

Elvárható tehát, hogy a törlést végző személy a törlési határidő lejártát megelőzően ellenőrizze, hogy a folyamatban lévő eljárás nem indokolja-e a felvételek megőrzését és az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint a kezelési határidő meghosszabbítását. A hatályos szabályozás alapján elképzelhetők olyan helyzetek, amikor ez nem lehetséges: ilyen például ha a rendőrséghez előterjesztendő panasz 30 napos határidejének utolsó napján, valaki postán adja fel panaszát – ilyen esetben a panasz előterjesztése joghatályos, de a felvétel megőrzésére nyitva álló szintén 30 napos határidő lejártakor a rendőrség bizonyosan nem rendelkezhet információval a panasz benyújtásának tényéről. A fentebb hivatkozott ügyben ugyanakkor nem ez történt, hiszen a Testület 11 nappal a 30 napos határidő lejárta előtt futárral küldte el megkeresését, ezért aggálytalanul megállapítható volt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csorbulása.

A Testület a fentiek miatt indokoltnak látná olyan eljárás kialakítását, amelyben az Rtv. 42. § (6)–(7) bekezdéseiben foglaltak maradéktalanul érvényesülnének, vagyis a felvételek törlését közvetlenül megelőzően az illetékesek meggyőződnenek arról, hogy a (6) bekezdésben felsorolt célok valamelyike fennáll-e, így például hogy a felvételen szereplő eseménnyel, cselekménnyel összefüggésben panaszt terjesztettek-e elő. A Testület ezért javasolja olyan országos rendőrségi információs rendszer kialakítását, amely a felvétel készítési helyének és idejének rögzítésével ellenőrizhetővé teszi, hogy a törlés nem sérti-e a fentebb hivatkozott elveket, azaz a felvételen rögzített rendőri fellépéssel kapcsolatban az Rtv. 42. § (6) bekezdésében foglalt körben értékelhető eljárás indult-e. Egyúttal a jogalkotóhoz fordul, hogy a jelen panaszeljáráshoz észlelt eljárási anomália elkerülése érdekében a törlésre irányadó határidőt a panasz eljárás megindítására irányadó határidőhöz igazítsák. A fentiek szerint a panasz kivizsgálásához fűződő érdekekkel igazolható, hogy a rendőrségnek a jelenleg harminc naposnál hosszabb időtartamot kell biztosítani arra, hogy a felvételek törléséről az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint valós információk alapján dönthessen. A Testület a panasz eljárás szempontjából releváns felvétel megsemmisítése vonatkozásában a 60, esetleg 90 napos határidőt tartaná indokoltnak.

14. Tájékoztatás kérése

Az alábbiak szerint rögzítette álláspontját a Testület annak a panaszosnak az ügyében, aki azért lépett a sebességellenőrzést végző szolgálati gépkocsizhoz, hogy a benne ülő rendőröktől felvilágosítást kérjen arra vonatkozóan, hogy milyen sebességgel közlekedett, és bár azt megkapta, a rendőrök azonban válaszul igazoltatták, adatait pedig az előírásoknak nem megfelelő eljárással rögzítették [489/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalás]. A Testület a probléma általános jellegére való tekintettel hangsúlyozta: az Rtv. 24. §-a alapján konkrét jogszabályi kötelezettség és vonatkozó belső normák hiányában is megállapíthatónak tartja azt a rendőri kötelezettséget, hogy a panaszoséhoz hasonló felvilágosítás-kérésre az eljáró rendőrök válaszoljanak. A Testület tehát követendőnek tartja az érintett rendőr azon eljárását, hogy a bizonytalan jogszabályi helyzet ellenére a kért

információt megadta, és javasolja, hogy az illetékes rendőri szervek olyan tartalmú belső normát fogalmazzanak meg, amely egyértelművé teszi a rendőrök ilyen irányú kötelezettségét. (Ha persze a felvilágosítás megadása valamilyen alapos okból nem lehetséges, vagy nem célszerű, attól – fő szabály szerint az ok megjelölése mellett – el lehet tekinteni.)

A Testület a konkrét esetben tehát a rendőri tájékoztatással összefüggő alapjogsértést nem állapított meg, fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy megítélése szerint az igazoltatás és az adatrögzítés folytán megvalósult jogsértésben nagy szerepet játszott az egyértelmű jogszabályok és megfelelő iránymutatást adó belső normák hiánya.

15. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése

Az igazoltatottak adatainak kötelező ellenőrzését a Szolgálati Szabályzat írja elő. Ez a forrása annak, hogy minden igazoltatás szükségszerűen – az érintett adatainak helyszíni ellenőrzésén túlmutató – adatkezeléssel is jár, és emiatt kell az elektronikus lekérdezéseket dokumentálni, ami viszont szükségessé teszi az igazoltató lap kitöltését is (hogy az igazoltató lapok alapján tudja a szolgálat után a közterületről visszatérő rendőr az aláírásával igazolni, hogy egy adott lekérdezést valóban ő kezdeményezett), és olyan általános gyakorlathoz vezet, amely teljesen kiüresíti az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglaltakat. A Testületnek a 213/2009. (VII. 8.) sz. állásfoglalásában kifejtett álláspontja szerint: annak érdekében, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ne üreSEDjen ki, hanem megfelelő tartalommal érvényesülhessen, a Szolgálati Szabályzat olyan módosítására van szükség, amely az igazoltatott személy további ellenőrzését csak indokolt esetben, és nem kötelező jelleggel, nem automatikusan írja elő.

Indokoltnak látja továbbá a Testület megfontolni a rendőrség által használt – de más szerv kezelésében lévő – adatbázisok olyan átalakítását, amelynek eredményeként maga a rendszer rögzítené az adatot lekérdező személyre és a lekérdezés céljára vonatkozó információkat. Ezáltal az adatlekérdezés valamennyi körülménye visszakereshetővé válna magából az elektronikus rendszerből, szükségtelenné téve a többszörös adatrögzítést és a külön rendszeresített, papíralapú rendőrségi nyilvántartást.

Ezen túlmenően a Testület azt is megjegyezte, hogy bár az adattárakból való lekérdezések nyilvántartását valóban indokolja az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Info. tv.) 15. §-a, a jogbiztonság szempontjából megnyugtatóbb helyzet lenne, ha kifejezett törvényi rendelkezés szabályozná a rendőrség ilyen jellegű és célú adatkezelését. Az sem egyértelmű, hogy az adattárakból való lekérdezések nyilvántartásában szereplő valamennyi adatra valóban szükség van-e az Info. tv. 15. §-ában foglaltak érvényesítéséhez, vagy kisebb adattartalom mellett is teljesíthetők lennének a jogszabályi kötelezettségek.

Az Info. tv. 15. §-ában foglaltak ezen túlmenően teljesíthetők lennének úgy is, hogy a rendőr az igazoltatásról olyan – a nemzetközi gyakorlatban már alkalmazott és bevált – igazoltató lap másolatát adná át az intézkedéssel érintett személynek, amely rögzíti az intézkedés helyét, idejét, jogalapját és valamely, a rendőr egyedi azonosítására alkalmas adatot (pl. nevét, rendfokozatát, azonosító számát), mely esetben nem lenne szükség az igazoltatott jogaira hivatkozva az ő egyéb személyes adatait az igazoltató (RK) lapon rögzíteni. Az igazoltató lap másik oldala pedig tartalmazza a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a jogorvoslat érvényesítéséhez igénybe vehető szervezetek elérhetőségeit.

A Testület jelzi, hogy a jelenlegi helyzet – bár az a fentiek szerint nem elsősorban a rendőrségnek felróható – összehatását tekintve a szükségesnél nagyobb számú adatrögzítést eredményez, így sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez való jogát.

16. A gyülekezési jog gyakorlása

A Testület már működése első évének tapasztalatai alapján is felhívta a figyelmet arra, hogy számos kérdésben pontosításra, átgondolásra szorulnak a gyülekezési jogot érintő egyes törvényi rendelkezések, a gyülekezési jog gyakorlásának jogszabályi keretei.

Az egyik legégetőbb kérdés, amelyre először a 2009. július 4-ei demonstrációk irányították rá a Testület figyelmét, hogy a közterület-foglalási engedély és a gyülekezési jog gyakorlásának konfliktusa nincs megnyugtatóan rendezve, adott esetben egy közterület-foglalási engedély birtokában bármikor felülírható a gyülekezési jog, amint erre sor is kerül a vonatkozó rendőrségi jogértelmezés folytán.

Ugyancsak probléma, hogy a rendőrség nehezen tudja biztosítani a vonulások rendezvényeket, a gyülekezési jogról szóló törvény ugyanis alapvetően nem a vonulások, hanem inkább az egy körülhatárolható területen összegyűlő és onnan el nem mozduló rendezvényeket tekinti szabályozási mintának. Éppen ezért mondta ki a Testület, hogy a gyülekezési szabadság magában foglalja nemcsak a rendezvényeken való szabad részvételt, de azok helyszínének szabad elhagyását is.

A rendezvényekre való bejutáskor nem kizárt a beeresztési pontok felállítása és a személyek biztonsági szempontból történő átvizsgálása miatti alapjog-korlátozás, ugyanez azonban kifelé, a rendezvény elhagyásakor már aggályos, és a gyülekezési szabadság indokolatlan és szükségtelen korlátozásának minősül. A konkrét eseteket vizsgálva nem tartható tehát a rendőrség azon gyakorlata, hogy egy vonulások rendezvény menetét mindkét oldalról szorosan körbefogva teljesen végigkíséri, és onnan senkit nem enged kilépni a végpont előtt, még akkor sem, ha ő már nem kíván a rendezvényen részt venni, gyülekezési jogát már nem kívánja gyakorolni.

Ezt a problémakört – a spontán gyülekezésekkel együtt – a jogalkotó tudná megnyugtatóan rendezni.

17. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitra vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiánya

A fokozott ellenőrzés hatályos szabályozása szerint a fokozott ellenőrzés elrendelhető a rendőrhatalóság teljes illetékességi területére, ugyanakkor a törvény nem ír elő szempontokat arra nézve, hogy minek alapján indokolt meghúzni a fokozott ellenőrzés területi határait. Különösen az ország egész területére, egész éven át folyamatosan elrendelt és fenntartott fokozott ellenőrzés ténye zavarja az állampolgárokat, aminek panaszai hangot is adnak. Ezen túlmenően a főváros esetében is aggályosnak találta a Testület, hogy térben egymáshoz meglehetősen közeli rendezvények kapcsán is előfordult az, hogy az egész fővárosra fokozott ellenőrzést rendelt el az arra egyébként jogosult főkapitány. Mivel a fokozott ellenőrzés az igazoltatásra és az ahhoz kapcsolódó, nagyobb fokú jogkorlátozást jelentő intézkedésekre (például ruházat-és csomagátvizsgálása) egyfajta generális felhatalmazást jelent (tehát nem kell vizsgálni az egyes konkrét rendőri intézkedések – igazoltatások és átvizsgálások – jogalapjának meglétét), a Testület jogszabály- módosítást tart szükségesnek annak érdekében, hogy ne lehessen időben és térben indokolatlanul tág módon meghatározni a fokozott ellenőrzés hatályát.

Itt említendő meg, hogy a Testület szükségesnek látja a fokozott ellenőrzés keretében intézkedő rendőrök közlései tekintetében egységes és a polgárok számára átlátható gyakorlat kialakítását (például az ilyen igazoltatásokkor a rendőrök utaljanak a fokozott ellenőrzés tényére, és annak alapját – ha az egyébként nem veszélyezteti az intézkedés célját – jelöljék meg). Szükséges továbbá az eligazításokon a rendőrök figyelmét a megfelelő tájékoztatás kötelezettségére felhívni.

18. A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése

A Testület 147/2008. (XII. 3.) számú állásfoglalásában kifejtettek szerint a polgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére olyan esetekben is, amikor az adott eljárásra nem vonatkozik ezt előíró jogszabály.

A polgárok számára azt is garantálni kellene, hogy a jegyzőkönyvből kaphassanak egy példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyítené a polgároknak „jogaiknak és jogos érdekeiknek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488.], hozzájárulva a jobbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához.

A kérdés az Rtv. módosításával lenne megoldható, de az átmeneti időszak erre irányuló főkapitányi utasítással is áthidalható volna.

19. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása

A jelen tájékoztatóban is jelzett több ügy kapcsán felmerült a kérdés, hogy vonatkozik-e a felvilágosítás-adás kötelezettsége azokra az intézkedés alá vont személyekre, akik a felmerülő kérdésekre a válaszadást egyes eljárási jogszabályok (például Be.) alapján megtagadhatnák (például gyermekkorú hozzátartozó), illetve feltehető-e a rendőr ilyen kérdéseket ezen személyeknek, és ha igen, mire kell figyelmeztetnie az érintettet. A Testület javaslatot tesz a jogalkotónak, hogy az Rtv. 32. §-át pontosítsa, és a „ha jogszabály másként nem rendelkezik” közbevetést részletesen fejtsse ki, hogy az intézkedő rendőr számára is világos és egyértelmű legyen, kiktől lehet, vagy nem lehet, és milyen tartalmú, mire vonatkozó felvilágosítást kérni, illetve pontosan milyen felsorolható esetekben van lehetőség a válaszadás megtagadására.

20. Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során

A Ket. 42. § (1) bekezdése szerint az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Noha a rendőrség rendészeti tevékenysége a közigazgatási eljárás egy speciális, szakigazgatási ágának tekinthető, az Rtv. nem tartalmazza a kizárás intézményét, nem mondja ki, hogy nem intézkedhet az a rendőr, aki az adott ügyben valamilyen módon érintett. A rendőri tevékenység jellegénél fogva ez nem is lenne minden esetben indokolt (például egy tömegrendezvényt biztosító rendőr az őt megtámadó személlyel szemben nyilvánvalóan alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket), szükséges volna azonban annak átgondolása, hogy milyen módon szabályozható a kérdés, mivel nyilvánvalóan problematikus, ha a rendkívül jelentős közhatalmi jogosítványokkal (így például a legitim erőszak alkalmazásának a jogával) felruházott rendőr az elkerülhetetlenül szükségesnél tovább vesz részt egy olyan intézkedésben, amely egy őt közvetlenül érintő üggyel függ össze.

(A példánál maradva: az ártalmatlanná tett támadó előállítását és bekísérését nem célszerű a megtámadott rendőrre bízni.) A Testület olyan megoldást lát elfogadhatónak, amelynek értelmében az életet, testi épséget, vagyónbiztonságot fenyegető veszély elhárulását követően nem vehet részt az intézkedésben az a rendőr, akit az adott ügy közvetlenül érint.

Speciális esete az érintettség miatti kizárásnak, amikor a szolgálaton kívüli rendőr az őt ért sérelem kapcsán helyezi magát szolgálatba és él speciális jogosítványával a másik féllel szemben. A 383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a közlekedési baleset részesévé vált panaszosokkal szemben az a rendőr

kezdeményezett intézkedést, aki a balesetnek szintén résztvevője volt. A Testület arra a kérdésre, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait, nemleges választ adott. Így ugyanis a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máséhoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben, ráadásul – mivel a rendőr magánérdeke nehezen kapcsolható ki – a visszaélés lehetősége is rendkívüli módon megnőne. A kizárásnak az Rtv-ben való szabályozása során az ilyen eseteket is érdemes figyelembe venni.

A 219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület aggályosnak ítélte, hogy az egyik rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan intézkedések kivételével) egyáltalán ne vehessenek részt a kollégáikat érintő eljárásokban.

21. Beléptetés a rendőrségi objektumokba

A 324/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság Központi Panaszirodájának bejáratánál, ahová iratismertetésre ment meghatalmazottként, egy civil ruhát viselő személy ismeretlen okból elkérte személyi igazolványát, majd az adatgyűjtés okának, céljának és jogalapjának közlése nélkül feljegyezte a panaszos okmányában szereplő adatait.

A Testület hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani, tekintettel arra, hogy a beléptetést végző vagyonőr nem tartozott a rendőrség állományába. Ugyanakkor a Testület felhívta a figyelmet arra, hogy a beléptetés vonatkozásában fennálló helyzet eleve aggályos, mivel az Info. tv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat – így a személyazonosító okmányban szereplő személyes adat is – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Tekintettel arra, hogy a panaszban foglalthoz hasonló helyzetekben a hozzájárulás önkéntessége nem jön szóba (mivel közhatalmi jogosítvánnyal – a belépés megtagadásának lehetőségével – felruházott személy „igazoltat” és mivel az igazolás megtagadásának eredményeként az érintett célját nem tudja megvalósítani, illetve nem tud – például az idézésre való megjelenésre irányuló – kötelezettségének eleget tenni), az ilyen jellegű adatkezelés csak törvényi rendelkezés esetén lehet jogszerű. Az Info. tv. rendkívül szigorú szabálya még a törvényi felhatalmazás alapján alkotott rendeletben sem teszi lehetővé az adatkezelés előírását (kivéve az önkormányzati rendeleteket), tehát az a norma-láncolat, amely jelen esetben megalapozza az adatkezelést [az Rtv. felhatalmazása alapján alkotott 24/1997. (III. 26.) BM rendelet az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények köréről, és az ehhez kapcsolódó, a Magyar

Köztársaság Rendőrsége nyílt épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról szóló 48/2008. ORFK utasítás (OT 28.)), bizonyosan nem felel meg az Info. tv-ben megkövetelt feltételrendszernek. Az ORFK utasítást módosította a 20/2009. (OT 12.) ORFK utasítás, de az még így sem felel meg a Testület által megfogalmazottaknak. Állásfoglalásában utal rá a Testület, hogy a rendőrségi épületekbe való beléptetéssel kapcsolatos – a fentiekben részletesen kifejtett – szabályozási hiányossággal kapcsolatban már korábban is fel kívánta hívni mind az ORFK, mind a jogalkotó figyelmét, hogy az adatvédelmi követelményeknek csak az felel meg, ha törvény hatalmazza fel a rendőrség részéről eljáró személyeket, hogy a belépni kívánók személyes adatait megismerjék, ezért 26/2010. (I. 27.) számú állásfoglalását megküldte az illetékes miniszternek és az – akkor még működő – adatvédelmi biztosnak is. Különösen aggályosnak tartotta a Testület, hogy ennek ellenére a vonatkozó szabályozás módosítása azóta sem történt meg.

22. Szabadságában korlátozott személy (például a panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga

A 138/2013. (IV. 30.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a panaszossal szemben szabálysértés továbbfolytatása miatt testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak, aminek során sérüléseket szenvedett el. A panaszost ezt követően előállították, a rendőrségről azonban sérülései ellátása érdekében – kérésére – az orvosi ügyeletre szállították. A panaszos beadványában előadta, hogy az orvosi vizsgálatról készült orvosi véleményt az őt kísérő rendőröknek adták át, ő azt nem kapta kézhez, szabadon bocsátásakor pedig kérése ellenére nem adták át neki a rendőrök, arra való hivatkozással, hogy azt az eljárás során fogják felhasználni. Az orvosi dokumentáció átadásának jelen ügyben azért is volt kiemelt jelentősége, mert a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott orvosi vélemény által is igazolt panaszosi állítás szerint az őt vizsgáló orvos mielőbbi traumatológiai vizsgálatra tett javaslatot. (A panasz elbírálása során egyébként az alapjog sérelmet a Testület nem tudta megállapítani, mivel a panaszos és az eljáró rendőrök eltérő nyilatkozatai közötti ellentmondást a bizonyítási eszközök szűkössége miatt nem tudta feloldani.)

A panasz kapcsán tehát kérdésessé vált, hogy a hatályos jogi normák alapján miként érvényesül a személyi szabadságában korlátozott személy személyes adatok védelméhez való joga abban az esetben, ha a szabadságkorlátozás időtartama alatt orvosi vizsgálatra szorul.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.) rendelkezései megteremtik a beteg törvényen alapuló jogát egészségügyi ellátására vonatkozó adatainak megismerését illetően. A tájékoztatás formáját a törvény nem határozza meg, azonban a gyakorlatból, illetve a tájékoztatásra vonatkozó igény céljából (kórelőzmények tárolása, további vizsgálatok elvégzése, stb.) adódóan a tájékoztatás nyilvánvalóan papíralapú adatközlést kíván meg.

Ugyan az előállított személyek nem tartoznak a Fogdaszabályzat hatálya alá, azonban – az előállított személyekre vonatkozó speciális szabályozás hiányában – a Testület a panaszos ügyében úgy ítélte meg, hogy e rendeletnek a szabadságukban korlátozott személyek egészségügyi adatainak kezelésére vonatkozó normáit kell analóg módon alkalmazni.

A panaszügy idején hatályos Fogdaszabályzat 36. § (1) bekezdés f) pontja előírta, hogy a befogadást követően, fogvatartottként elkülönítve nyilván kell tartani a befogadáskor készült, valamint a fogva tartás alatt keletkezett orvosi véleményeket. [A jelenleg hatályos 56/2014. (XII. 5) BM rendelet a rendőrségi fogdák rendjéről 45. § (1) bekezdés f) pont]. E rendelkezés tehát megalapozza a rendőrség jogát és kötelezettségét arra vonatkozóan, hogy a szabadságában korlátozott személy egészségügyi ellátására vonatkozó iratokat nyilvántartsa.

A Testület fenti jogszabályok mellett szükségesnek látta az Info. tv. vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálatát is.

Az érintett jogszabályhelyek alapján megállapítható az, hogy a személyi szabadságában korlátozott személynek az Eütv. 13. § alapján joga van egészségi állapotára, egészségügyi ellátására vonatkozó tájékoztatáshoz, amelynek formája a további felhasználás jellegéből adódóan jelen esetben egyértelműen papír alapú adatszolgáltatást jelent.

Amennyiben elfogadjuk a Fogdaszabályzat orvosi adatok kezelésére vonatkozó 36. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazását az előállított személyek adatainak kezelése tekintetében is, úgy megállapítható az is, hogy a rendőrségnek is joga van ahhoz, hogy a szabadságkorlátozás alá vont személy vizsgálatáról készült orvosi véleményt megőrizze.

A fentiek alapulvételével, megállapítható viszont az is, hogy az Info. tv. rendelkezései alapján a személyi szabadságában korlátozott személy az adatkezelés céljából érintettnek, a rendőrség pedig adatkezelőnek minősül, azaz a törvény 15. §-a alapján az érintettnek, jelen esetben tehát a panaszosnak joga volt tájékoztatást kérni egészségügyi ellátására vonatkozó adatokról nem csak az orvostól, hanem a rendőrségtől, mint adatkezelőtől is.

A Testület fenti okfejtése alapján arra a megállapításra jutott, hogy az orvosi vizsgálatra vonatkozó igazolást erre vonatkozó kérés esetén az Eütv. fent ismertetett rendelkezései alapján az orvosnak, illetőleg az Info. tv. alapján az eljáró rendőröknek ki kell adniuk a panaszos részére.

A Testület vizsgálata során arra az általános megállapításra jutott, hogy fenti rendelkezések nincsenek összhangban, illetőleg a gyakorlatban problémát vethetnek fel tekintetben, hogy a személyi szabadságában korlátozott személyt vizsgáló orvos számára nem adnak egyértelmű iránymutatást arra vonatkozóan, hogy a papíralapú tájékoztatást (orvosi véleményt, leletet) a személyi szabadságában

korlátozott személynek, vagy az őt kísérő rendvédelmi dolgozónak adja-e át.

A fent ismertetett jogszabályi rendelkezésekből az állapítható meg, hogy ugyan az Info. tv. 5. §-a szerint az egészségi állapottal kapcsolatos adatot – mint különleges adatot – csak az érintett írásbeli hozzájárulása, valamint törvény erre vonatkozó rendelkezése alapján lehetne kezelni, a Fogdaszabályzat hatálya alá eső személyek vonatkozásában rendelet szabályozza a kérdést, az előállítottak vonatkozásában pedig semmilyen jogi norma nem jogosítja fel a rendőröket az adatkezelésre. Noha a fogva tartott személyek egészségügyi adatainak kezelése indokolható alapjogi szempontból – állami kötelezettség áll fent a testi épségük, egészségük védelmére –, a megfelelő szintű szabályozás hiánya azonban súlyosan aggályos.

A Testület véleménye szerint megnyugtató megoldásként az szolgálna, ha a fenti alapjogot érintő, egymással ellentétes vagy hiányos rendelkezéseket az Info. tv. előírásainak megfelelően törvényi szinten szabályoznák, figyelemmel arra is, hogy a Fogdaszabályzat hatálya alá nem tartozó szabadságukban korlátozott személyekre jelenleg semmiféle norma nem vonatkozik.

A Testület álláspontja szerint a szabályozással érintett jogalanyok alapvető jogaira, illetve érdekeire figyelemmel megfelelő jogi szabályozásnak az minősülne, amely az egészségi állapotra vonatkozó különleges adatok kezelésére jogosult személyek meghatározását törvényben (Rtv., Eütv.) rögzítené, illetőleg az orvosi dokumentáció megismerését mind a személyi szabadságában korlátozott személy (beteg), mind pedig az őt kísérő rendvédelmi dolgozó számára – fentiekből következően szintén törvényi szintű szabályozással – lehetővé tenné. A Testület szerint ez utóbbi megvalósításának módja egyrészt olyan szabály törvényi szinten való rögzítése, amely az orvosi vélemények, leletek, stb. átadására vonatkozóan kötelezettséget teremt az orvos számára mindkét érintett fél vonatkozásában. A gyakorlatban felmerülő vitás helyzetek elkerülése érdekében azonban szükséges annak rögzítése is, hogy a szabadságkorlátozás ideje alatt keletkezett egészségügyi dokumentációt a személyi szabadságában korlátozott személy (mint érintett) kérelmére az egészségi állapotra vonatkozó adatokat nyilvántartó rendőri szerv (mint adatkezelő) kiadja.

23. Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása

A fentiekben már idézett 329/2013. (XI. 13.) számú állásfoglalás kapcsán a Testület – a további jogsértések elkerülése érdekében – felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy haladéktalanul szükséges intézkedni annak érdekében, hogy a rendőrök országshozza a vezetésre jogosító okmány/forgalmi engedély helyszíni elvételéről szóló olyan elismervényt alkalmazzanak formanyomtatványként, amely a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 96. § (5) bekezdésében előírtaknak megfelel. A hatályos jogszabályra utaló formanyomtatványt úgy kellene kialakítani, hogy azon kitöltésre alkalmas, elégséges hely (kipontozott rész, külön sor) álljon rendelkezésre az elvétel okaként hivatkozott pontos jogszabályhely, illetőleg az ehhez esetleg szükséges további indokolás rögzítésére. Ezen technikai megoldás hiányában ugyanis az

intézkedő rendőrök nyilvánvalóan és szükségszerűen nem tudnak eleget tenni azon kötelezettségüknek, amely a megfelelő tájékoztatásra vonatkozik, emiatt az intézkedés alá vont személy nem lesz tisztában a vele szemben foganatosított intézkedés okával.

24. Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkészítési problémája

A Testület ügyrendje és gyakorlata szerint éveken át az II. fejezetben is ismertetett eljárási rendet követett az elektronikus úton beérkezett panaszokkal kapcsolatban.

A panaszost határidő tűzésével felhívta arra, hogy elektronikus úton előterjesztett panaszát aláírásával ellátva – postai úton ismételt megküldve – erősítse meg. Bár az elektronikus úton benyújtott panasz postai úton előterjesztett változata így elvileg – az Rtv. korábban hatályos változatában rögzített 8 napos – határidőn túl érkezett a Testülethez, a rendőrség azt évekig minden esetben határidőn belül érkezett panaszként, érdemben elbírálta, hiszen az elektronikus úton előterjesztett panasz a rendőri intézkedéstől számított 8 napos jogvesztő határidőn belül a Testület tudomására jutott, ennek ismeretében azt a Testület befogadta.

2013-ban új problémaként jelentkezett az ORFK gyakorlatában az elektronikus úton előterjesztett panaszok elbírálása során hozott, az eljárást – elkészítésre hivatkozva – megszüntető végzések jelentős számban történő kibocsátása.

A Testület egy ilyen konkrét panaszügy kapcsán (*FRP/563/2012/Pan.*) levélben fordult az országos rendőrfőkapitányhoz a kialakult helyzet rendezése végett. A levelében többek között hivatkozott arra, hogy az Rtv. 6/C. § (2) bekezdése szerint a Testület működésének részletes szabályait saját maga állapítja meg ügyrendjében. Az Rtv.-nek a Testületet létrehozó módosításához fűzött indokolás szerint „a Testület eljárása nem formakötött, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait nem kell rá alkalmazni”. Ebből következik, hogy a Ket. rendelkezései – sem az irányadó normaszöveg szerint, sem a mögöttes jogalkotói szándék szerint – nem alkalmazhatók a Testület eljárására, ezért az a megközelítés, amely a Ket.-ben szabályozott kérelem-előterjesztési formákból indul ki a határidő-számításnál, eleve szükségszerűen téves.

A Testület emellett levelében arra is felhívta a figyelmet, hogy az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésének azon rendelkezése, amely az országos rendőrfőkapitány számára – indokolási kötelezettség mellett – lehetővé teszi a Testület állásfoglalásától való eltérést, nyilvánvalóan az ügy érdemére vonatkozik, és nem biztosít jogalapot az ügy befogadására vonatkozó testületi döntés felülbírálatára.

Az ügyben az országos rendőrfőkapitány válaszlevelével a Testület nem értett egyet. Az országos rendőrfőkapitány levelében arra hivatkozott, hogy az Rtv. 97/A. § (7) bekezdése alapján a panaszról az országos rendőrfőkapitány közigazgatási eljárásban dönt, a Ket. 30. § értelmében pedig a hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során köteles a joghatóság, hatáskör, illetékesség vizsgálatán túl az eljárás

egyéb feltételeinek vizsgálatára is. E körben a levélben rögzítettek szerint a Testület ügyrendje alapján lefolytatott eljárása és a panasz nyomán a rendőri szervnél lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás elkülönül.

Az országos rendőrfőkapitány rögzíti továbbá azt is, hogy a jogszabályok – általa kifejtettek szerinti – precíz végrehajtása a korábbi gyakorlat ellenében nem sérti, hanem előmozdítja a jogbiztonságot. A Testület által az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény szabályaira való utalást az országos rendőrfőkapitány szintén nem tartotta elfogadhatónak, hivatkozva arra, hogy a hiteles elektronikus aláírás és dátumbélyegző hiánya olyan tartalmi hiányosság, amely akkor sem minősülne joghatás kiváltására alkalmas iratnak, ha nem elektronikus dokumentumról lenne szó. Az országos rendőrfőkapitány a fentiek mellett hivatkozik a Ket. 30. § f) pontjára is, miszerint a kérelmet el kell utasítani, ha az nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik.

Ez utóbbi hivatkozás a Testület szerint szintén az eddig követett gyakorlatot erősíti, ugyanis a kérelmet csak akkor kell elutasítani, ha az nyilvánvalóan nem az arra jogosulttól származik. A rendőrség szerint az elektronikusan benyújtott panaszokkal kapcsolatban éppen az az egyik probléma, hogy nem állapítható meg belőlük egyértelműen az előterjesztő kiléte. Ezért bizonyosan nem vonható le belőlük az a következtetés sem, hogy az előterjesztőjük nyilvánvalóan nem az arra jogosult személy (pontosan ennek tisztázását célozta a Testület postai megerősítést kívánó gyakorlata), így nem a kötelező elutasításnak, hanem hiánypótlás kibocsátásának van helye.

Szintén nem veszi figyelembe a rendőrségi álláspont, hogy más területeken – így pl. a demonstrációk bejelentésénél – az elektronikus benyújtási forma már évek óta elfogadott, pedig ott a bejelentéssel kapcsolatos döntésre sokkal rövidebb határidők vonatkoznak.

A Testület álláspontja szerint a jogalkotónak a jelen helyzet feloldása végett rögzítenie kellene, hogy a Testület saját hatáskörben dönt a panaszok befogadhatóságának kérdésében, és ebben a tekintetben a rendőrség nem jogosult a Testület döntését felülbírálni. Hiszen amennyiben ezt a rendőrség megteszi, akkor gyakorlatilag a Testület eljárására áttételesen „ráerőlteti” a Ket. előírásainak az alkalmazását.

A Testület külön felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy a Testület jogértelmezését erősítő döntést hozott a Kúria, amellyel a Testület speciális jogállását erősítette a legfőbb igazságszolgáltatása szerv. A Kfv. II. 37.689/2015/4. sz. ítélete kimondja, hogy a Testület maga jogosult eldönteni, hogy a panasz határidőben érkezette-e; amennyiben pedig a panaszt a Testület befogadta, akkor azt a rendőrség a Testület eljárását követő közigazgatási hatósági panasz eljárásban már nem utasíthatja el érdemi vizsgálat nélkül arra tekintettel, hogy a panaszt késedelmesen terjesztették elő. Az ítéletből az is kiolvasható – analógia alkalmazásával –, hogy amennyiben a képviseleti jog igazolásának a hiánya vagy

egyéb, a Ket. szerint elutasításhoz vezető hiányosság miatt szintén nincs joga a rendőrségnek érdemi vizsgálat nélkül elutasítani a panaszt, ha azt a Testület érdemben befogadta és vizsgálta.

A fentiekre figyelemmel arra lenne szükség, hogy a jogalkotó hangsúlyozza a rendőri intézkedésekhez kapcsolódó panaszmechanizmusok szabályozásában a Testület eljárásának a primátusát és ezáltal kifejezze azt, hogy a Testület valóban egy speciális jogállással rendelkezik, amely egyébként a joggyakorlatban megjelenik.

A Testület jelenleg is úgy ítéli meg, hogy a fenti jogalkotási javaslatok megfontolása és érvényre juttatása segítené a rendőrséget abban, hogy intézkedéseik során szakszerűbben, jogszerűbben, az arányosság szem előtt tartásával, kulturáltan, az állampolgárok érdekében lássák el szolgálati feladataikat, amely a rendőrségbe vetett közbizalom további erősödéséhez vezetne.

Budapest, 2017. március 30.

Dr. Lukács Tamás s.k.
elnök

Dr. Kozma Ákos s.k.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Cservák Csaba s.k.
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos s.k.
testületi tag

V. Statisztikai melléklet a Független Rendészeti Panasztestület 2016. évi beszámolójához

1. A panaszosok demográfiai jellemzői

2016-ban összesen 244 panaszos 235 ügyében hozott állásfoglalást a Testület.

1.1 Lakóhely, nem, kor

2016-ban a panaszosok közül legtöbben (33,9%-a) Budapesten és Pest megyében (9,9%) laktak.

1. táblázat A panaszosok száma és aránya lakóhely szerint (szám, %)

A panaszosok lakóhelye	száma	aránya,%
Budapest	82	33,9%
Bács-Kiskun megye	6	2,5%
Baranya megye	7	2,9%
Békés megye	6	2,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	8	3,3%
Csongrád megye	10	4,1%
Fejér megye	4	1,7%
Győr-Moson-Sopron megye	9	3,7%
Hajdú-Bihar megye	17	7,0%
Heves megye	7	2,9%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	5	2,1%
Komárom-Esztergom megye	2	0,8%
Nógrád megye	3	1,2%
Pest megye	24	9,9%
Somogy megye	2	0,8%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	10	4,1%
Tolna megye	9	3,7%
Vas megye	6	2,5%
Veszprém megye	6	2,5%
Zala megye	3	1,2%
Külföld	7	2,9%
adathiány	8	3,7%
Összesen	244	100%

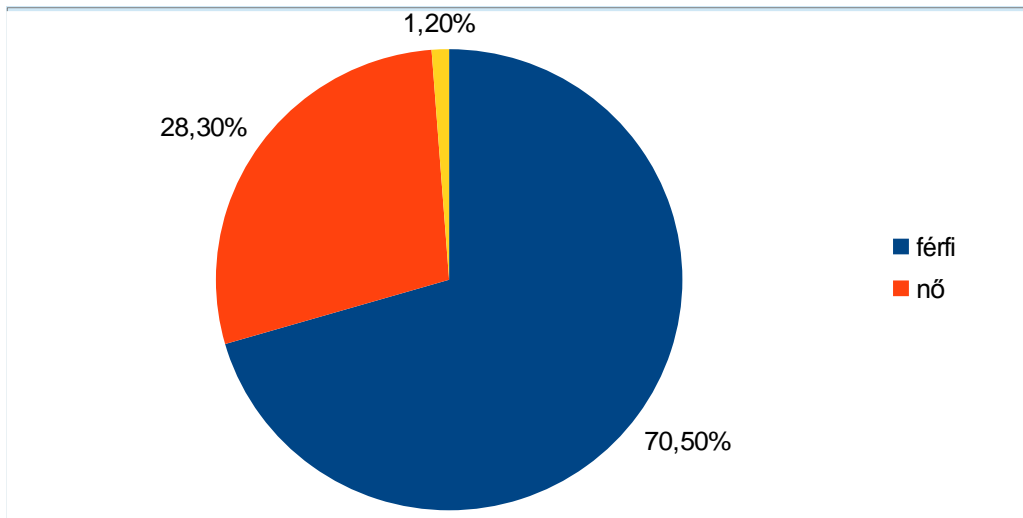
A panaszosok 70 százaléka férfi és közel 30 százaléka nő volt, valamint három csoport is adott be panaszt. (

2. táblázat)

2. táblázat A panaszosok száma és aránya nemek szerinti (szám, %)

A panaszosok neme	száma	aránya,%
férfi	172	70,50%
nő	69	28,30%
csoport	3	1,20%
Összesen	244	100,0%

1. ábra A panaszosok aránya nemek szerint (%)

1.2. A panaszosok száma és aránya kor szerint

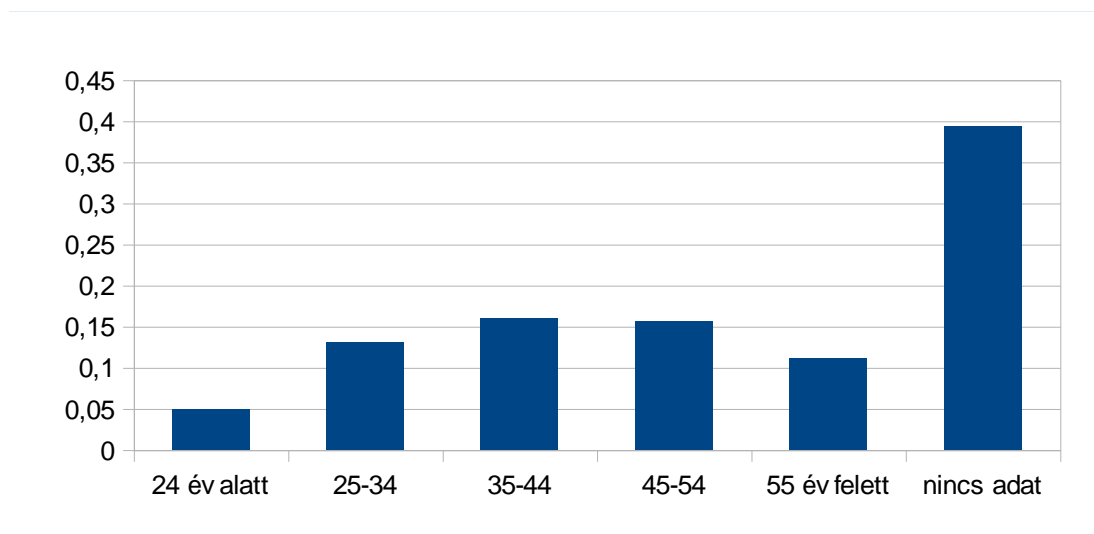
2016-ban a legfiatalabb panaszos 13 éves, a legidősebb 74 éves volt. A panaszosok átlagéletkora 42,4 év volt.

A panaszosok 5 százaléka 25 évnél fiatalabb volt, 13 százalékuk 25-34 éves, 16 százalékuk 35-44 éves, 16 százalékuk 45-54 éves, és 11 százalékuk 54 évnél idősebb volt, a panaszosok 40 %-ának koráról nincs információnk.

3. táblázat A panaszosok száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

Korcsoport	száma	aránya, %
25 évnél fiatalabbak	12	4,9%
25-34 éves	32	13,1%
35-44 éves	39	16,0%
45-54 éves	38	15,6%
55 évesek és idősebbek	27	11,1%
adathiány	96	39,3%
Összesen	244	100,0%
Átlag életkor	42,4	
minimum életkor	13	
maximum életkor	74	

2. ábra A panaszosok aránya életkori csoportok szerint (%)

1.3 Jogi képviselet

A panaszosoknak mindössze 10 százaléka, 23 személy és egy szervezet rendelkezett jogi képviselővel, 71%-uk férfi, 26% nő és egy, azaz 4% szervezet volt.

4. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya nemek szerint (szám, százalék)

A jogi képviselettel rendelkezők		
neme	száma	aránya
férfi	16	70,6%
nő	6	26,1%
ebből: csoport (több panaszos volt egy ügyben)	1	4,3%
szervezet	1	4,3%
Összesen	23	100,0%

5. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

Korcsoport	száma	aránya, %
25 évnél fiatalabbak	0	0,0%
25-34 éves	7	30,4%
35-44 éves	6	26,1%
45-54 éves	2	8,7%
55 évesek és idősebbek	4	17,4%
adathiány	4	17,4%
Összesen	23	100,0 %
Átlag életkor	41,4 év	
minimum életkor	25 év	
maximum életkor	68 év	

1.4 A panasz

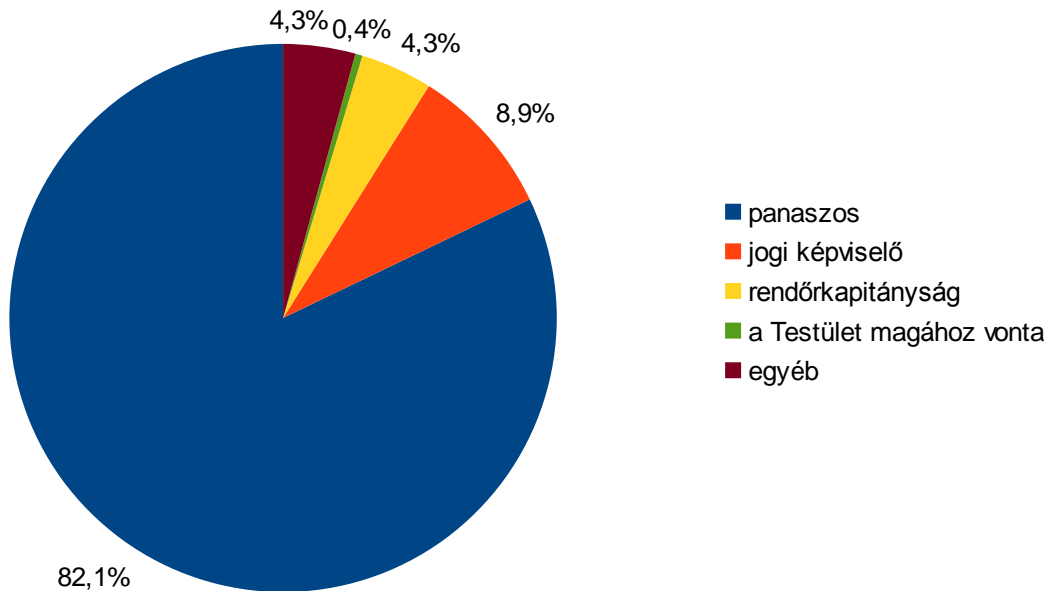
2016-ban összesen 235 panasz érkezett a Testülethez.

193 esetben, a panaszok 82,0 százalékában a panaszos, 9,0 százalékában a jogi képviselő, 4,3 százalékában rendőrkapitányság, és 4,3 százalékában törvényes képviselő, ill. meghatalmazott küldte a panaszt.

6. táblázat A panaszok száma és aránya küldő szerint (szám, %)

Küldő	száma	aránya, %
panaszos	193	82,1%
jogi képviselő	21	8,9%
(civil) szervezet	0	0,0%
rendőrkapitányság	10	4,3%
a Testület magához vonta	1	0,4%
egyéb	10	4,3%
Összesen	235	100,0%

3. ábra A panaszok küldő szerinti megoszlása (%)

7. táblázat A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok száma

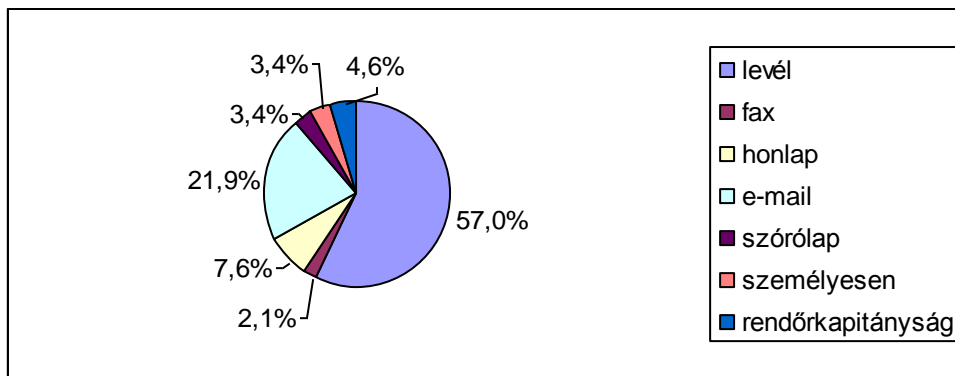
Rendőrkapitányság	panaszok száma
XV. Kerületi Rendőrkapitányság	1
XV. Kerületi Rendőrkapitányság	1
XVI. Kerületi Rendőrkapitányság	1
Ellenőrzési Szolgálat (BRFK IX.)	1
BRFK (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	3
BRFK Hivatala	1
Hajdúnánás Rendőrkapitányság (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	1
Jánossomorjai Rendőrőrs	2
Összesen	10

A panaszok érkezésének leggyakoribb módja a levél (57%), ennél jóval kevesebb az elektronikus úton, vagyis e-mailben (22%) illetve honlapon (7,6%) keresztül érkezés. Hárman levélben és e-mailben is adtak be panaszt.

8. táblázat A panasz érkezési módjának száma és aránya

Érkezés módja	a panaszok száma	aránya
levél	135	57,0%
fax	5	2,1%
honlap	18	7,6%
e-mail	52	21,9%
szórólap	8	3,4%
személyesen	8	3,4%
rendőrkapitányság	11	4,6%
Összesen	237	100,0%

4. ábra A panasz érkezésének módja (%)

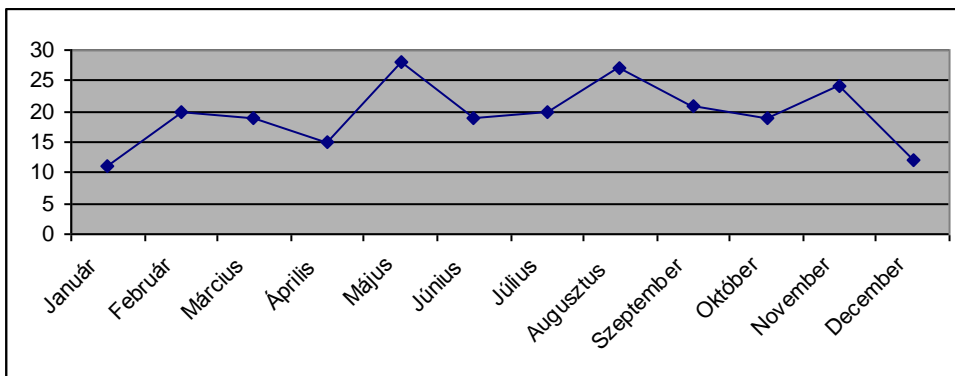

2016-ban a legtöbb panasz májusban (12%), augusztusban (11,5%) és novemberben (10%) érkezett, januárban és decemberben ezek fele, áprilisban az utóbbiaknál kicsit több, a többi hónapban viszonylag kiegyenlítetten érkeztek a panaszok.

9. táblázat A panaszok érkezésének hónapok szerinti száma és megoszlása

A beérkezés hónapja	a panaszok száma	aránya
Január	11	4,7%
Február	20	8,5%
Március	19	8,1%
Április	15	6,4%
Május	28	11,9%
Június	19	8,1%
Július	20	8,5%
Augusztus	27	11,5%
Szeptember	21	8,9%
Október	19	8,1%
November	24	10,2%
December	12	5,1%
Összesen	235	100,0%

5. ábra A panaszok érkezésének száma hónapok szerint

2. Alapjogok

2.1 Érintett alapjogok

2016-ban a három leggyakrabban érintett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (39,1%), emberi méltósághoz való jog (23,7%), és a személyi szabadság (15,7%) védelme voltak.

10. táblázat Érintett alapjogok 2016-ban, az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	szám	arány
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	180	39,1%
emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	109	23,7%
személyi szabadság [IV. cikk]	72	15,7%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	24	5,2%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	16	3,5%
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	14	3,0%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	14	3,0%
magánlakás sérthetlensége [VI. cikk]	7	1,5%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	6	1,3%
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	6	1,3%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	5	1,1%
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	2	0,4%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	2	0,4%
személyi biztonság [IV. cikk]	2	0,4%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	1	0,2%
élethez való jog [II. cikk]	0	0,0%
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0,0%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0,0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0,0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0,0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0,0%
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0,0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0,0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0,0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0,0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0,0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0,0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0,0%
egyéb	0	0,0%
Összesen*	460	100%

* az összesen sor értéke meghaladja az összes panasz számát, mivel egy panasz többféle alapjogot is érinthet

2.2 Sértett alapjogok

2016-ban a három legtöbb esetben megsértett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (31,1%), az emberi méltósághoz való jog (28,1%), valamint a személyi szabadsághoz való jog (21,5%) volt.

11. táblázat Sérült alapjogok száma és aránya az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	szám	arány
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	42	31,1%
emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	38	28,1%
személyi szabadság [IV. cikk]	29	21,5%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	7	5,2%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	6	4,4%
magánlakás sérthetlensége [VI. cikk]	3	2,2%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	3	2,2%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	2	1,5%
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	2	1,5%
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	2	1,5%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	1	0,7%
személyi biztonság [IV. cikk]	0	0,0%
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	0	0,0%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0,0%
élethez való jog [II. cikk]	0	0,0%
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0,0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0,0%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0,0%
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0,0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0,0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0,0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0,0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0,0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0,0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0,0%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0,0%
egyéb	0	0,0%
Összesen*	135	100,0%

* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

3. Intézkedések

3.1 Az intézkedés helye

A legtöbb intézkedés Budapesten (40%), a második és harmadik legmagasabb Pest (az összesnek 7,4%-a) és Hajdú-Bihar (5,7%) megyékben történt.

12. táblázat A panaszok száma és aránya az intézkedés helye szerint (szám, %)

Az intézkedés helye	Az intézkedések száma	aránya
Budapest	70	39,8%
Bács-Kiskun megye	6	3,4%
Baranya megye	6	3,4%
Békés megye	5	2,8%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	6	3,4%
Csongrád megye	9	5,1%
Fejér megye	2	1,1%
Győr-Moson-Sopron megye	7	4,0%
Hajdú-Bihar megye	10	5,7%
Heves megye	3	1,7%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	3	1,7%
Komárom-Esztergom megye	4	2,3%
Nógrád megye	8	4,5%
Pest megye	13	7,4%
Somogy megye	2	1,1%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	5	2,8%
Tolna megye	6	3,4%
Vas megye	3	1,7%
Veszprém megye	4	2,3%
Zala megye	3	1,7%
Telefonon keresztül	1	0,6%
Összesen	176	100,0%

Az intézkedések közel 40,0 százaléka a fővárosban, 14 százaléka megyei jogú, 24 százaléka egyéb városban, 16,5 százaléka községben, és 5,7 százaléka közterületen történt, illetve a segélyhívón történt tájékoztatást érintette.

13. táblázat Milyen településtípuson történt az intézkedés? (szám, %)

Település jellege	Az intézkedések száma	aránya
főváros	70	39,8%
megyei jogú város	25	14,2%
város	42	23,9%
község	29	16,5%
egyéb	10	5,7%
Összesen	176	100,0%

3.2 Panaszolt intézkedések

14. táblázat A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások száma és aránya (szám, %) a gyakoriság sorrendjében

Panaszolt intézkedés	száma	%
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	71	11,6%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	59	9,7%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	42	6,9%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	36	5,9%
bilincs [Rtv. 48. §]	28	4,6%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	25	4,1%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	22	3,6%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	22	3,6%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	22	3,6%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	21	3,4%
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	20	3,3%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	19	3,1%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	19	3,1%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	14	2,3%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	14	2,3%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	14	2,3%
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	11	1,8%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	10	1,6%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	10	1,6%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	9	1,5%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	9	1,5%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	9	1,5%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	9	1,5%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	8	1,3%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	7	1,1%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	6	1,0%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	5	0,8%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	4	0,7%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	4	0,7%
elővezetés [Rtv. 34. §]	4	0,7%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	4	0,7%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	3	0,5%
közlekedérendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	3	0,5%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	2	0,3%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv.	2	0,3%

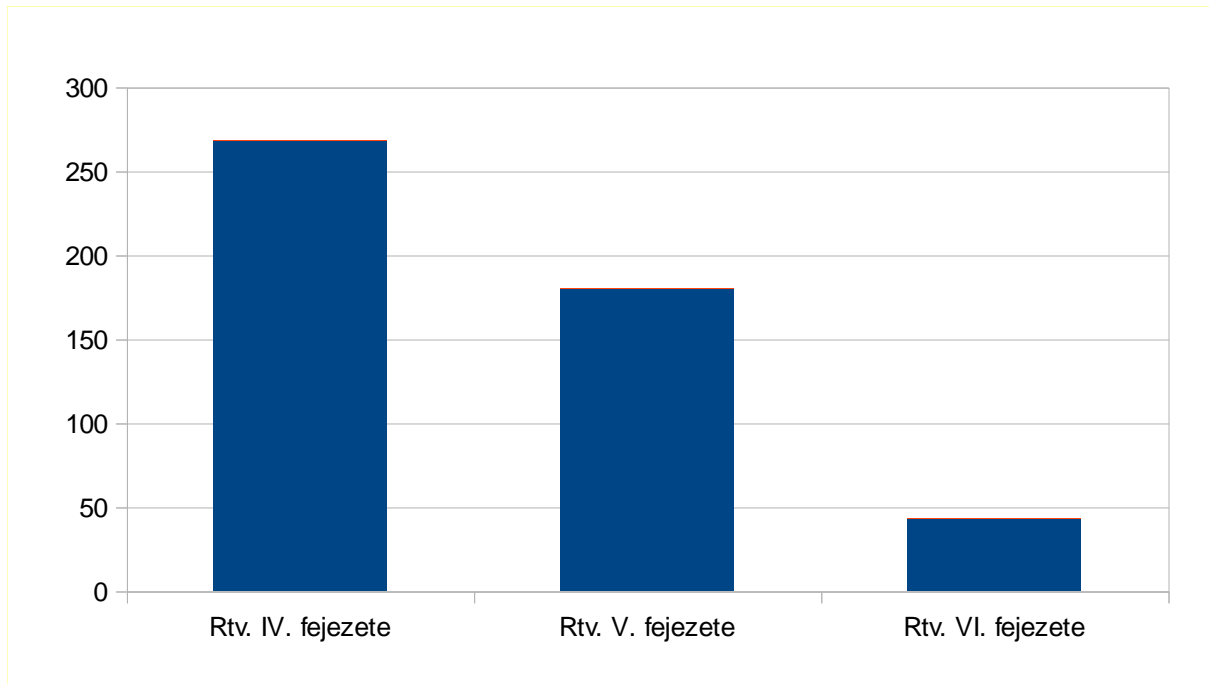
Panaszolt intézkedés	száma	%
16. § (4)]		
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	2	0,3%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	2	0,3%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	2	0,3%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	2	0,3%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	1	0,2%
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	1	0,2%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	1	0,2%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	1	0,2%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	1	0,2%
tömegosztatás [Rtv. 59–60. §]	1	0,2%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	0	0,0%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	0	0,0%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapes. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0,0%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	0	0,0%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0,0%
csapaterő [Rtv. 58. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	0	0,0%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	0	0,0%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0,0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0,0%
tömegosztatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0,0%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0,0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0,0%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0,0%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0,0%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]0,0%	0	0,0%
egyéb	30	4,9%
Összesen*	611	100,0%

* Mivel egy panaszhoz több rendőri intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

15. táblázat Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
Rtv. IV. fejezete	268	54,6%
Rtv. V. fejezete	180	36,7%
Rtv. VI. fejezete	43	8,8%
Összesen	491	100,0%

6. ábra Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (%)

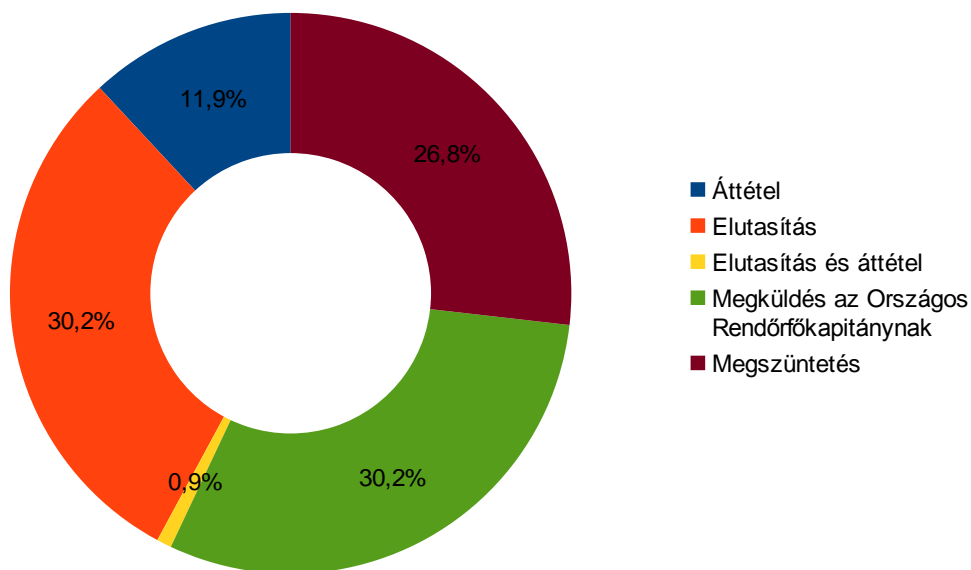
4. Az ügy sorsa

Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés ORFK-ra és megszüntetés) együttes aránya 69 százalék volt, a többi érdemi vizsgálatot nem igénylő (elutasítás, elutasítás és áttétel) ügy volt, az összes ügy 31 százaléka.

16. táblázat Az ügy sorsának száma és aránya (szám, %)

Az ügy sorsa	ügyek száma	aránya
Áttétel	71	30,2%
Elutasítás	71	30,2%
Elutasítás és áttétel	2	0,9%
Megküldés az Országos Rendőrfőkapitánynak	63	26,8%
Megszüntetés	28	11,9%
Összesen	235	100,0%

7. ábra Az ügy sorsának megoszlása (%)

17. táblázat A megszüntetési okok száma és aránya (szám, %)

A megszüntetés oka	a megszüntetések száma	aránya
a panaszt felhívta a Testület, hogy egészítse ki a panaszát, de ő ennek nem tett eleget, és a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet dönteni	9	32,1%
nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem, és a panaszos tiltakozott az áttétel ellen	12	42,9%
panaszt visszavonták	7	25,0%
Összesen	28	100,0%

18. táblázat Az elutasítási okok száma és aránya (szám, %)

Az elutasítás oka*	Az elutasítások száma	aránya
a panasz elkésett	20	25,6%
a Testületnek nincs hatásköre	19	24,4%
panasz nem jogosulttól származik	4	5,1%
kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	2	2,6%
a panaszos a Testület felhívása ellenére beadványát aláírásával nem erősítette meg	33	42,3%
Összesen	78	100,0%

* Egy elutasításhoz több ok is tartozhat, ezért az elutasítási okok száma nagyobb lehet, mint az elutasított ügyek száma.

19. táblázat Az áttételi okok száma és aránya (szám, %)

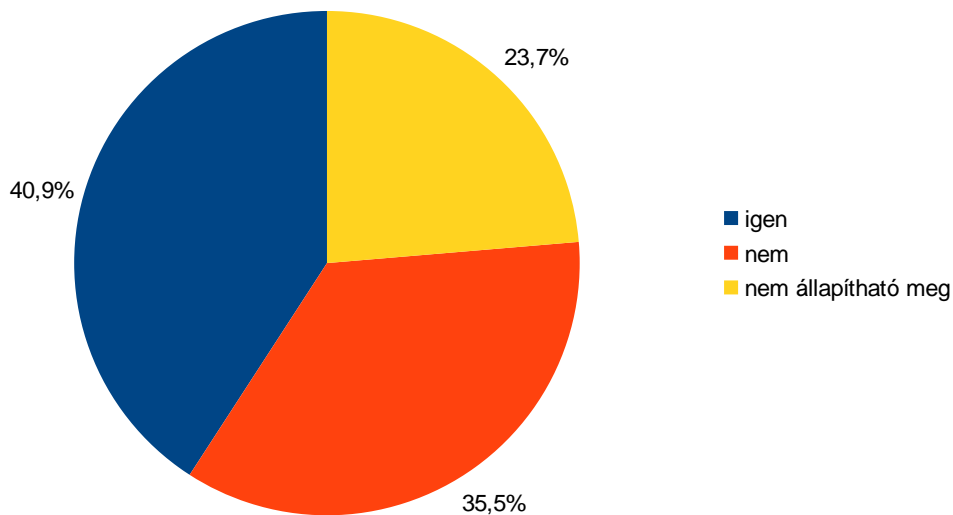
Az áttétel oka	száma	aránya
nem történt alapjogsérelem	58	51,8%
nem állapítható meg	45	40,2%
csekély fokú alapjogsérelem	9	8,0%
Összesen*	112	100,0%

* Egy áttételhez több ok is tartozhat, ezért az okok száma nagyobb lehet, mint az áttétellel végződött ügyek száma.

5. Alapjogsértés

A rögzített esetek egynegyedében állapított meg a Testület alapjogsértést, közel a felében nem történt alapjogsértés, az esetek további részében, valamivel több mint negyedében viszont nem volt megállapítható az alapjogsértés. (20. táblázat)

8. ábra Történt-e alapjogsértés? (%)

20. táblázat Alapjogsértések száma és aránya (szám, %)

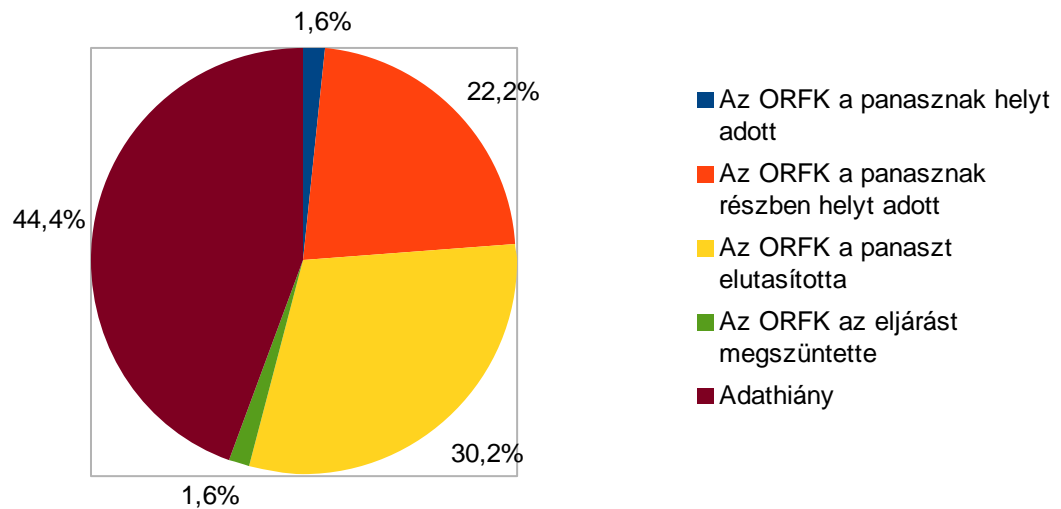
Történt-e alapjogsértés	szám	arány
igen	76	40,9%
ebből: csekély	10	13,2%
súlyos	64	86,6%
nem	66	35,5%
nem állapítható meg	44	23,7%
Összesen*	186	100,0%

* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

21. táblázat Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának száma és aránya (szám, %)

Az ORFK-ra küldött ügyek sorsa	száma	aránya
Az ORFK a panasznak helyt adott	1	1,6%
Az ORFK a panasznak részben helyt adott	14	22,2%
Az ORFK a panaszt elutasította	19	30,2%
Az ORFK az eljárást megszüntette	1	1,6%
Az ORFK a panaszt áttette	0	0,0%
adathiány	28	44,4%
Végösszeg	63	100,0%

9. ábra Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának megoszlása (%)

6. Különvélemény és párhuzamos indoklás

Különvélemény és párhuzamos indoklás 2016-ban egy esetben sem volt.

7. Sértett alapjogok

22. táblázat Sértett alapjogok szám a sérülés foka szerint, gyakorisági sorrendben (szám)

Alapjog	Csekély alapjogsértés	Súlyos alapjogsértés	Összesen
élethez való jog [II. cikk]	0	0	0
emberi méltósághoz való jog [II.cikk]	3	35	38
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	2	2
személyi szabadság [IV. cikk]	0	29	29
személyi biztonság [IV. cikk]	0	0	0
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	1	6	7
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
magánlakás sérthetlensége [VI. cikk]	0	3	3
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0	0
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	0	3	3
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	0	0	0
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0	0
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0	0
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0	0
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0	0
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0	0
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0	0
munkához való jog [XII. cikk]	0	0	0
menedékjog [XIV. cikk]	0	0	0
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	0	2	2
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0	0
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0	0
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	2	4	6
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	7	35	42
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0	0
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	0	0	0
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0	0
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	1	0	1
egyéb	0	0	0
Összesen	14	121	135

23. táblázat

Ha súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések száma és aránya (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	28	9,3%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	1	0,3%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]		0,0%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	26	8,7%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	14	4,7%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	1	0,3%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0,0%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	26	8,7%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	7	2,3%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	1	0,3%
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	0	0,0%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	1	0,3%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	10	3,3%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	1	0,3%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	8	2,7%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	6	2,0%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	3	1,0%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	1	0,3%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0,0%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	14	4,7%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0,0%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	15	5,0%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	2	0,7%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	6	2,0%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	7	2,3%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	1	0,3%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	7	2,3%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	1	0,3%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	2	0,7%
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	13	4,3%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	17	5,7%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	14	4,7%
elővezetés [Rtv. 34. §]	0	0,0%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0,0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	3	1,0%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	2	0,7%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0,0%
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	2	0,7%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0,0%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	3	1,0%

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	1	0,3%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	0	0,0%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0,0%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	5	1,7%
bilincs [Rtv. 48. §]	18	6,0%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0,0%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	0	0,0%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0,0%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0,0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0,0%
csapaterő [Rtv. 58. §]	0	0,0%
tömegoszlatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
tömegoszlatás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, eljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	2	0,7%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0,0%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	8	2,7%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	6	2,0%
egyéb	17	5,7%
Összesen*	300	100,0%

* Mivel egy panaszhoz több panaszolt intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma.